

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

TOMISLAV ŽIGMANOV

MULTIKULTURALNOST
BEZ POLITIKE NE POSTOJI

BROJ
640

Subotica, 17. srpnja 2015. Cijena 50 dinara

MARIJANSKO
PUČKO PIVANJE

TAKMIČENJE RISARA:
URAMLJIVANJE SIĆANJA

ULIČNA KAZALIŠNA
KULISA

INTERVJU
ZVONKO TADIJAN

25 godina DSHV-a

VOJVODANSKA Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

25. OBLJETNICA DSHV-A

AKTUALNO

Natječaj za dodjelu sredstava za kupovinu seoskih kuća

68 milijuna za kupnju seoskih kuća 6

TEMA

Obilježena 25. obljetnica od osnivanja DSHV-a

DSHV – politički glas Hrvata u Srbiji 7-10

Takmičenje risara ko prilika za pripovitku o kadgodšnjem risu i vršidbi

Uramljivanje sićanja 10-11

INTERVJU

Zvonko Tadijan, ravnatelj OŠ *Ivan Goran Kovačić* i predsjednik KPZH *Šokadija*, Sonta

I dalje nedostaje posljednji korak ... 12-13

DUŽIJANCE

Lemeš 24

Bajmak, Žednik 48-49

ŠIROM VOJVODINE

Žetva pšenice u Srijemu

Cijena za podmiriti troškove 26-27

KULTURA

Jubilarni 10. festival marijanskog pučkog pivanja u Monoštoru

Čuvari tradicije i graditelji prijateljstva 32-33

SPORT

Marko Berberović, predsjednik NK *Tavankut*

Očekujemo još bolji rezultat..... 55

Različita polja, ciljevi isti

Protekli je tjedan bio obilježen lijepim događajima. DSHV je obilježio 25. godina postojanja na političkoj sceni Srbije, u okviru Dužijance u Žedniku su risari i risaruše prikazali svoje umijeće, u Monoštoru je održan Festival marijanskog pivanja, u Lemešu, Bajmaku i Žedniku održane su Dužijance. Svakako se ova događanja ne mogu uspoređivati i možda će nekome i zasmetati što sam ih poredala u istoj rečenici. Ne mogu se uspoređivati iz prostog razloga što djelatnici na polju kulture i oni angažirani u politici djeluju na različitim poljima, različiti su im izazovi i problemi s kojima se suočavaju i očekivanja i zahtjevi koji se pred njih postavljaju. No, smisao postojanja i ciljevi bi im trebali biti isti – očuvanje kulturnih vrijednosti i identiteta, postizanje ravnopravnosti, i jednom riječju bolji život Hrvata u Srbiji. Naravno niti u jednoj zemlji, narodu, nacionalno-manjinskoj zajednici ne bave se svi aktivno politikom. Prema aktivnom bavljenju politikom uvijek i svugdje tek mali broj ljudi ima afiniteta, a i sposobnosti. Aktivno sudjelovanje u politici traži puno vremena, energije, prisutni su rizici, konflikti i sukobi u kojima možeš pobijediti, ali i izgubiti. Jer takva je demokracija, pobjeđuje onaj koji ima više ruku (glasova). Isto tako je činjenica i da se u politiku može ući iz različitih motiva, kako idealističkih tako i materijalističkih. Naravno svatko tko se bavi politikom, ili se bavio će za sebe reći da je tu iz idealističkih ciljeva i vrijednosti, a oni drugi e tu je već priča drugačija...

No jedno je sigurno da su osnivači DSHV-a i svi oni koji su aktivno sudjelovali u radu ove stranke, pogotovu u doba osnivanja i početaka bili iznimno odlučni i odvažni kada su pod hrvatskim imenom odlučili sudjelovati u političkom životu u vrijeme kada je njihova domicilna država bila u ratu s njihovom matičnom državom. Za to im treba odati priznanje kao što su to i učinili visoki gosti na obljetnici DSHV-a. U vrijeme kada je u Srbiji započelo stvaranje višepartijskog sustava osnivači su smatrali najnormalnijim i najprirodnijim da i Hrvati u Srbiji sudjeluju u politici osnivajući svoju stranku. Nisu tako mislili mnogi. Kao što i danas, istina u nešto blažoj varijanti, mnogi zagovaraju da nacionalno-manjinske stranke nisu potrebne. Jesu, potrebne su, iz prostog razloga što se, preko njih može i treba čuti glas Hrvata u mjestima gdje se donose najvažnije odluke. Drugo je pitanje uspješnosti djelovanja same stranke, koliko je ona vidljiva koliko djelotvorna u zagovaranju prava Hrvata u Srbiji. O tome vjerujem da svatko ima svoje mišljenje, koje će izraziti kada za to dođe vrijeme – na izborima.

J. D.

68 milijuna za kupnju seoskih kuća

Novi natječaj za dodjelu sredstava za kupnju seoskih kuća, namijenjen bračnim i vanbračnim parovima iz Vojvodine, predstavili su 13. srpnja potpredsjednik Pokrajinske vlade i pokrajinski tajnik za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova **Miroslav Vasin** i pomoćnica pokrajinskog tajnika za područje rodne ravnopravnosti **Anita Beretić**. Ukupan iznos sredstava koja se dodjeljuju iznosi 68 milijuna dinara.

»Ovogodišnji natječaj se i sada provodi preko Zavoda za ravnopravnost spolova i raspisan je s dvije svrhe – prelazak parova iz grada u selo ili njihov ostanak na selu – kao i prošlogodišnji. Uspjeh prethodnog natječaja stvara obvezu da se on i ove godine ponovi i bude uvršten kao stalna aktivnost Pokrajinske vlade«, rekao je Vasin.

Natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava za kupnju seoskih kuća s okućnicom, supružnicima i vanbračnim partnerima s prebivalištem na teritoriju AP Vojvodine koji nemaju stambeni prostor u vlasništvu, odnosno suvlasništvu, sadrži jasne ciljeve koji su usmjereni na poticanje razvoja ruralnih sredina, oživljavanje i pomlađivanje vojvođanskih sela dolaskom djece i povećanjem nataliteta. Na ovaj se način nastoji poboljšati demografska struktura ruralnih sredina, kao preduvjeta za pokretanje gospodarskih aktivnosti i povećanje broja žena vlasnica nepokretnosti.

Na natječaj mogu konkurirati supružnici čija bračna zajednica traje najmanje godinu dana i vanbračni partneri s trajnijom zajednicom života, koji ujedno mogu aplicirati samo s jednom prijavom. Visina dodijeljenih sredstava ne može biti veća od milijun dinara. Parovi će moći predati svoje prijave do 10. rujna 2015. godine. Natječaj je objavljen u dnevnom listu »Dnevnik« i na internetskim stranicama Pokrajinske vlade, Tajništva i Zavoda za ravnopravnost spolova.

»Očekujemo veliki broj prijava, a naučeni iskustvom i potkovani znanjem stečenim provođenjem prethodnog natječaja, predmeti će se obrađivati usporedo, kako bi svi sudionici dobili na vremenu. Najveća novina za buduće aplikante je specifično bodovanje po stupnju stručne spreme, kao i veliki broj bodova koji par može ostvariti ponaosob ukoliko imaju prebivalište u gradu ili u općinskom sjedištu«, istaknula je pomoćnica Anita Beretić.

Pomoć Pokrajinske vlade APV općinama Kanjiža i Subotica

Pokrajinska vlada uputit će pomoć općinama Kanjiža i Subotica, koje se suočavaju sa svakodnevnim prilivom velikog broja migranata, prije svega u sredstvima za higijenu, kao i finansijsku pomoć za sanaciju javnih površina, istaknuto je na nedavnom sastanku delegacije Pokrajinske vlade s rukovodstvom općina Kanjiža i Subotica, predstavnicima Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, MUP-a i javno-komunalnih poduzeća iz ovih dviju općina.

Nakon sastanka u Kanjiži potpredsjednik Pokrajinske vlade **Miroslav Vasin** je izjavio da se općina Kanjiža, u najvećoj mjeri, kao i Grad Subotica u nešto manjoj mjeri, suočavaju s velikim problemom s kojim se trenutačno suočava cijela država Srbija.

»Problem priliva migranata počinje u jednom dijelu Srbije, a završava se u drugom dijelu zemlje, i zbog toga je važno da zajedničkim djelovanjem na svim razinama ovaj problem rješavamo«,

rekao je Vasin i dodao da su na razini pokrajinske administracije angažirani svi resori značajni za rješavanje problema u Kanjiži i Subotici.

Zagreb – Sjednica Savjeta Vlade RH za Hrvate izvan RH

Sjednica Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske održava se od 15. do 17. srpnja u Zagrebu. U radu sjednice Savjeta sudjeluju i potpredsjednik ovoga tijela **Tomislav Žigmanov**, a među ostalim članovima i **Slaven Bačić** i **Petar Kuntić**. Rad na panelima obuhvata teme od gospodarstva i znanosti, kulture i obrazovanja, do tema o statusnim pitanjima.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

O PODNESEKOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *PATENT CO. DOO* Mišićevo, Vlade Četkovića br. 1A podnio je dana 8.7.2015. godine pod brojem IV-08-501-220/2015, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: *TNG stanica i razvod gasovoda potrošača unutar kompleksa; G kategorije*, na katastarskoj parceli 10603/5 KO Donji Grad, Bajmak ulica Vlade Četkovića 1A (46.08451°, 19.66898°).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226), počevši od 17.7.2015. svakog radnog dana od 10h do 12h.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

OBILJEŽENA 25. OBLJETNICA OD OSNIVANJA DSHV-A

DSHV – politički glas Hrvata u Srbiji

*Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić je u svom obraćanju istaknuo da je stranka dugo bila jedini institucionalni oblik u kome je hrvatsko ime bilo primarno, jer nije postojala niti jedna organizacija, bilo politička, kulturna ili obrazovna, koja bi u svom imenu i radu ukazivala na problematiku Hrvata u Srbiji * Kuntić je naglasio kako je rezultat stranačkog djelovanja osigurao bolji položaj hrvatskog naroda u Srbiji, te da su Hrvati postali čimbenik bez kojeg je nezamislivo postojanje ozbiljne politike u državi*

Obljetnice su prilika za svečanost, čestitke i slavlje, kao i prilika za sumiranje rada i postignutih rezultata u proteklom godinama. Tako je bilo i na obilježavanju 25. obljetnice od osnivanja Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Prošlog je petka, 10. srpnja, nakon mise u franjevačkoj crkvi u Subotici, održana svečana akademija u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće, nakon čega je za goste, članove DSHV-a i simpatizere društvo organizirano u prostorijama stranke.

»Godine 1990., DSHV je nastao gotovo spontano, kao pokret i organizacija, koja će stati iza svakog Hrvata. Vrijeme u kome se tada živjelo, diktiralo je takav tempo. U sferi interesiranja DSHV-a bili su Hrvati u Vojvodini i Republici Srbiji. Upravo zahvaljujući toj aktivnosti stranke, ona je postala centralna os, oko koje su se Hrvati okupljali i pokazali i državi u

kojoj živimo i matičnoj državi, ali i svijetu da postojimo«, rekao je među ostalim, predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić** na svečanoj akademiji.

TRADICIJA DSHV-A ZA PONOS

U slavljeničkom ozračju, prilikom svečane akademije, prve čestitke je uputio gradonačelnik Subotice, **Jenő Maglai** i istaknuo kako je 25. godina u političkom životu jedne stranke veoma dug period.

»Malo je političkih stranaka u Republici Srbiji, čak i onih koje zastupaju interese većinskog naroda, koje se mogu pohvaliti tradicijom dugom četvrt stoljeća, nakon promjena koje su se dogodile početkom 90-ih godina na ovim prostorima. Posebno je značajno što se s tim može pohvaliti jedna manjinska stranka. Hrvatska zajednica ovdje u Subotici čini temelj ovog grada. Faktički povi-

jesno gledano, hrvatska zajednica je onaj narod koji je stvarao i podizao Suboticu. Nikada to nemojte zaboraviti, čuvajte tradiciju, čuvajte tu povijest, jer svaka zajednica vrijedi onoliko, koliko pazi, čuva svoju povijest i koliko čuva svoju samostalnost – svoju samobitnost«, rekao je gradonačelnik Maglai i naglasio kako je očuvanje tradicije, kulture, jezika, ali i političkog interesa od iznimne važnosti za jednu manjinsku zajednicu, što će i u budućnosti biti veliki izazov, te zaključio kako su se na ovim prostorima, manjinske zajednice navikle suočavati s povijesnim izazovima.

Među brojnim gostima ove svečanosti, jedan od prvih koji je uputio čestitke bio je **Milan Bošnjak** iz Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, prenoseći i pozdrave i čestitke predstojnice tog Ureda **Darije Krstičević**.

»Slaveći ovu veliku obljetnicu treba se sjetiti svih onih

koji su gradili i koji su razvijali ovu važnu organizaciju Hrvata u Vojvodini, najveću političku organizaciju, zapravo jedinu, ovdašnjih Hrvata. Biti Hrvat u Republici Srbiji uvijek sa sobom nosi puno izazova. Tako je bilo i 90-ih, kao i 2000. godine, a tako je i ove 2015. godine. Čestitam svima onima koji su vodili, gradili i aktivno pridonosili razvitku ove važne političke organizacije Hrvata u Vojvodini. Uz to političko djelovanje, sigurno je da je za manjinsku zajednicu od presudnog značaja očuvanje nacionalnog identiteta, nacionalne samobitnosti, očuvanje baštine i razvijanje kulture i u tom se segmentu Hrvati u Vojvodini imaju čime podičiti. Specifična kultura Hrvata u Vojvodini, koja je integralni dio hrvatske kulture, živa je i danas.«

Milan Bošnjak je rekao da Državni ured za Hrvate izvan RH sukladno mogućnostima nastoji poticati sve ono što u sebi nosi vrijednost i što pridonosi

si razvoju i očuvanju identiteta Hrvata u ma kojem dijelu svijeta oni živjeli.

»Posve konkretno, u ovome trenutku, želim reći da zajedno s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova, njihovim Centrom izvrsnosti i relevantnim stručnjacima, nastojimo pomoći Hrvatima u Vojvodini u nečemu što se sada odvija, a to je pristupni proces Republike Srbije Europskoj uniji, naravno, uz brojne druge projekte koji se

resa Hrvata u Vojvodini. Pri osnivanju vaše stranke 1990., u obližnjoj zgradi, tada Radničkog univerziteta, bila je i delegacija HDZ-a. Naša stranka otada kontinuirano podržava DSHV i tako će biti i u buduću. Želim naglasiti da veze vojvođanskih Hrvata s Hrvatskom nisu i neće biti prekinute, ma koliko se neki tome nadali i ma koliko se trudili u tom smislu. Istina o patnjama i trpljenjima Hrvatima u Vojvodini, onim patnjama nepo-

PAJTIĆ: OSNIVANJE DSHV-A U OLOVNA VREMENA JE BIO PODVIG

Bojan Pajtić, kako je to rekao, obratio se na svečanosti u tri svojstva: kao predsjednik pokrajinske Vlade, predsjednik Demokratske stranke i kao prijatelj.

»Prije 25. godina bilo je teško i rizično osnovati oporbenu stranku, a osnovati hrvatsku nacionalnu stranku bio je pod-

Hrvatska imaju dobre odnose.

I konačno, obraćam vam se i kao prijatelj. Ne postoje privremeni prijatelji, kao što ne postoje privremene sestre ili braća. Prijatelj je onaj tko pomaže i u nevolji, a prijatelj vam je i onaj tko dođe na proslavu jubileja vaše stranke. Dragi prijatelji, što god da se bude događalo u ovoj zemlji tu smo zajedno i dok god to prijateljstvo budemo čuvali, uspjeh ćemo nastaviti i napraviti od Vojvodine još bolje mjesto za život«, rekao je Bojan Pajtić.

ČETVRT STOLJEĆA – PRESUDNO ZA OPSTANAK HRVATA U VOJVODINI

Čestitku u povodu obljetnice DSHV-a uputio je i veleposlanik Republike Hrvatske **Gordan Markotić**, a kao izaslanik predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar Kitarović**, prenio je i njene pozdrave i čestitku.

»Osnivanjem DSHV-a prije 25 godina, Hrvati u Vojvodini su pokazali da imaju artikuliran stav o svojoj nacionalnoj pripadnosti i podrijetlu, ali i svijest da se treba aktivno zalagati za pozitivno rješavanje svog položaja i statusa. Od osnivačke skupštine DSHV-a, kada je u nazočnosti oko 250 izaslanika iz cijele Vojvodine izabrano vodstvo stranke, na čelu s **Belom Tonkovićem**, prošlo je četvrt stoljeća, koje je bilo presudno za opstanak i pozicioniranje Hrvata u Srbiji. DSHV je nastao u vrijeme agresivne nacionalističke politike 90-tih u Srbiji, a takva politika se bitno odrazila na položaj i smanjenje Hrvata u Srbiji. Ne treba zaboraviti da je pod prijetnjama iseljeno oko 30.000 Hrvata iz raznih dijelova Vojvodine. A upravo je DSHV profiliranjem u političku stranku nacionalne manjine, svoja stajališta i ciljeve vezao uz položaj hrvatske manjine u Srbiji. Demokratizacija političke scene u Srbiji, koja je počela 2000. godine, omogućila je da ova stranka svoje djelovanje još jače usmjeri prema implementaciji proklamiranih nacionalnih prava.

kontinuirano podržavaju. Dakle, to je projekt kojega već godinu dana vrlo uspješno u partnerskoj komunikaciji s čelnicima ovdašnjih Hrvata činimo, a Ured će i dalje pomagati u raznim segmentima vašeg rada i nastojanja«.

ISTINA MORA BITI PREPOZNATA I PRIZNATA

Dopredsjednik Sabora Republike Hrvatske akademik **Željko Reiner**, uputio je svoju osobnu čestitku u povodu jubileja, kao i čestitku i pozdrave predsjednika Hrvatske demokratske zajednice **Tomislava Karamarka** u čije ime je bio nazočan na svečanoj akademiji.

»Prije četvrt stoljeća započela je misija DSHV-a za očuvanje demokratskih, političkih, kulturnih i gospodarskih inte-

sredno nakon II. svjetskog rata, o patnjama tijekom komunističkog režima i tijekom Domovinskog rata je naprosto istina i ta istina mora biti prepoznata i priznata. Stoga će vaš četvrtstoljetni rad mukotrpani trud sigurno biti dostojno priznat i valoriziran u budućnosti«, rekao je Željko Reiner i naglasio da će se HDZ uvijek zalagati za osnaživanje prava Hrvata u Vojvodini.

»Inzistirat ćemo na dosljednoj primjeni međunarodnog ugovora o zaštiti manjina između Hrvatske i Srbije. Hrvati u Vojvodini moraju imati ista prava, kao što ih imaju Srbi u Hrvatskoj. I treba jasno reći – Hrvati u Vojvodini su Hrvati, oni su dio hrvatskog nacionalnog korpusa, ma koliko ih neki pokušavali dijeliti, proglašavati ih 'samo' Bunjevcima ili 'samo' Šokcima ili ne znam čime.«

vig. Bio je to odraz građanske hrabrosti, to je bio čin kojim se stavljala glava u torbu, to je bio čin kojim se rizikovao posao, kojim se bukvalno riskirala osobna fizička sigurnost i sigurnost obitelji. Čestitam vam na toj hrabrosti! Kao predsjednik pokrajinske Vlade, zadovoljan sam što smo zajedno gradili institucije ovdašnjeg hrvatskog naroda, od Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, do različitih medija na hrvatskom jeziku. Ponosim se što živim u regiji, gdje se govori šest službenih jezika, a jedan od tih je i hrvatski. obraćam vam se i kao predsjednik Demokratske stranke, jer smo se dugo zajednički borili za demokratsku i europsku Srbiju. Prirodna i logična je bila ta suradnja, a ta suradnja je omogućila i da se odnosi između dvije države razvijaju na način koji je doveo da danas Srbija i

Gosti i domaćini: Dubravka Severinski, Neven Marčić, Ivo Kujundžić, Milan Bošnjak, Božo Galić, István Pásztor, Tomislav Žigmanov, Željko Reiner, Ivan Šuker, Petar Kutnić, Vesna Prčić, Martin Bačić, Mato Groznica, Slaven Bačić i Andrija Adin

Pozitivni koraci u tom pravcu su vidljivi: Hrvati u Srbiji organizirani su kroz krovnu instituciju Hrvatskog nacionalnog vijeća, osnovan je ZKVH, te glasilo na hrvatskom jeziku *Hrvatska riječ*, uz druge programe na elektroničkim medijima. Hrvatski jezik je u službenoj uporabi u pojedinim općinama, a sve je veći broj

će pomoći da se dugoročno riješe i prava hrvatske manjine u Srbiji. Sa svoje strane, Hrvatska je organizirala edukacije za hrvatsku manjinu, kroz koju je prenijela svoja pregovaračka iskustva. Pred hrvatskom manjinom, a time i pred DSHV-om, kao političkim glasom Hrvata u Srbiji su novi izazovi, koji zahtijevaju svježe

Kutnić je uputio pozdrav osnivačima stranke, a zatim je održan minut šutnje za preminule članove stranke.

Petar Kutnić je u svom obraćanju istaknuo da je stranka dugo bila jedini institucionalni oblik u kome je hrvatsko ime bilo primarno, jer nije postojala niti jedna organizacija, bilo politička, kulturna ili obrazovna, koja bi u svom imenu i radu ukazivala na problematiku Hrvata u Srbiji.

»Prostor djelovanja je bio ogroman, zahtjevan i težak. Krenulo se i s djelovanjem među kulturnim društvima, koja su listom izgubila, manje ili više izraženo, svoj kulturni identitet. Uspješnom internacionalizacijom ne samo problema Hrvata na ovim prostorima u vrijeme ratnog vihora, nego i činjenice da kao Hrvati postojimo, uspjeli smo Hrvate svrstati u priznate nacionalne manjine, koje sukladno međunarodnim propisima imaju određena prava.«

Govoreći o novijem razdoblju stranke, Kutnić je naglasio kako je rezultat stranačkog djelovanja, uz uvođenje hrvatskog jezika u službenu uporabu, prvo u općini Subotica, a kasnije i u drugim općinama, a još više osnutak

HNV-a, osigurao bolji položaj hrvatskog naroda u Srbiji.

»Otpočelo je novo razdoblje za stranku, borba za političku vlast, ali ne više samo na lokalnoj, nego i na pokrajinskoj i republičkoj razini. Hrvati su postali čimbenik bez kojeg je nezamislivo postojanje ozbiljne politike u državi. Osnutak *Hrvatske riječi*, nacionalnog glasila, ZKVH, transparentnije istupanje Hrvata u kulturnim i obrazovnim institucijama i potpora matične domovine, omogućili su da se ovaj proces može brže odvijati. Danas su ovdješnji Hrvati na raspolaganju i matičnoj i domicilnoj državi kao mostovi suradnje, uzajamnog pomirenja, mostovi koji spajaju, a ne razdvajaju dva ključna naroda u Jugoistočnoj Europi – Hrvate i Srbe«, rekao je Kutnić i pozvao Hrvate u Vojvodini da prema svojim mogućnostima čine sve da u našoj zajednici bude još bolje i istaknuo da DSHV iz svoga okruženja ne isključuje nikoga, osim onih koji namjerno okrenu leđa.

Gosti na svečanoj akademiji bili su i **Dubravka Severinski** iz Državnog Ureda za Hrvate izvan RH, župan Vukovarsko-srijemske županije **Božo Galić**,

U Subotici je 13. svibnja 1990., utemeljen Inicijativni odbor za osnivanje hrvatske društveno-političke organizacije, koji je zatim objavio Proglas o svojim namjerama. Nakon toga, 15. srpnja 1990., u nazočnosti oko 250 osnivača iz cijele Vojvodine, s Subotici je održana osnivačka skupština DSHV-a, izabrano je vodstvo stranke na čelu s Belom Tonkovićem, a ubrzo je stranka i registrirana 23. kolovoza 1990. Nakon smjene dugogodišnjeg stranačkog lidera Bele Tonkovića, polovicom 2003., predsjednik stranke je Petar Kuntić.

manifestacija koje čuvaju hrvatske običaje i identitet. U tome je svoj doprinos dao i DSHV.«

Gordan Markotić je istaknuo kako pregovori za članstvo Srbije u Europskoj uniji predstavljaju dodatni mehanizam za punu primjenu manjinskih prava, a govorio je i o važnosti svježih programskih koncepta DSHV-a.

»Aktivno uključivanje predstavnika hrvatske nacionalne manjine u pregovarački proces

programske koncepte i moderna strateška djelovanja. Pripreme za buduće predstojeće izbore, prigoda je da stranka definira budući način djelovanja.«

RJEŠAVANJE MANJINSKIH PRAVA HRVATA U VOJVODINI

Nakon što je pozdravio goste i nazočne na svečanoj akademiji, predsjednik DSHV-a Petar

saborski zastupnik i predsjednik Odbora za Hrvate izvan Hrvatske **Ivan Šuker**, član HDZ-ova Odbora za Hrvate izvan RH **Ivo Kujundžić**, konzul RH u Subotici **Neven Marčić**, te predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**, ravnatelj ZKVH **Tomislav Žigmanov** i direktor NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Karan**. Ovu proslavu su glazbom i pjesmom uljepšali tamburaši HGU *Festival bunjevački pisama*.

NUŽNO DJELOVANJE U POLITIČKOM POLJU

Nakon svečane akademije, proslava obljetnice nastavljen je u prostorijama DSHV-a, tamburaši nisu izostali, svirali su *Klasovi*, a to je bila prilika i za kraći razgovor s predsjednikom HNV-a Slavenom Bačićem o važnosti i ulozi DSHV-a za našu manjinsku zajednicu.

»U praksi se pokazalo, nakon osnivanja HNV-a da proklamirano pravo na manjinsku nacionalnu samoupravu nije dovoljno, jer nastaju određeni problemi, a da bi se određena prava provela u praksi, nužno je djelovanje u političkom polju, dakle, da to rješava politička stranka. Znači, politička stranka je ta koja ima mogućnost da kroz svoje radne kontakte, osobito ako ima zastupnike u parlamentu, adekvatno postavi i pitanje neprovođenja određenih manjinskih prava.

U tom smislu, jedan od strateških ciljeva DSHV-a, ali i HNV-a je ostvarenje odredbe iz Sporazuma o zaštiti manjina u Srbiji i Hrvatskoj o garantiranom zastupničkom mjestu za hrvatsku manjinu u srbijanskom parlamentu, kao što je to slučaj za srpsku manjinu u Hrvatskoj. Kao član posebne radne skupine akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, mogu reći da su sve nacionalne manjine na stajalištu da je potrebno osigurati garantirano mjesto za predstavnike manjina u parlamentu.

Imajući u vidu specifičnost trenutka kada će se to pitanje

postaviti u procesu pristupanja Srbije Europskoj uniji, sigurno je da ovdašnje vlasti neće moći prići tom pitanju ležerno, kao do sada. Nadam se da će doći do promjene izbornog zakona

Bojan Pajtić

i da će manjine imati garantiranog zastupnika u skupštini, jer je to već standard u regiji, kao što je to slučaj u Sloveniji, Hrvatskoj, Crnoj Gori, Kosovu, Rumunjskoj i u određenoj formi, u Mađarskoj«, kaže Slaven Bačić.

Razgovarali smo i s jednim od osnivača stranke **Grgom**

Kujundžićem, koji je rekao kako je proteklih 25. godina proletjelo kao jedan dan.

»Kada je formiran inicijativni odbor za osnutak DSHV-a na čelu s Belom Tonkovićem, anga-

sam direktno prozivan zbog toga. Sretan sam zbog ove obljetnice, nadam se da su došla bolja vremena, a mišljenja sam da u vođenju stranke i podružnica treba napraviti dobar sraz između mladeži, srednje generacije i veterana, seniora.«

Svoje dojmove o značaju ove obljetnice iznio je i dopredsjednik DSHV-a i predsjednik podružnice za Srijem, **Dario Španović**.

»Ova obljetnica je dokaz da je stranka utemeljena na dobrim osnovama, a to je zaštita interesa hrvatske manjine u Srbiji. Onaj tko se 25 godina bori za zaštitu naših manjinskih prava zaslužuje poštovanje. Ne odustajemo od našeg puta, moramo se, među ostalim, izboriti i za garantirano zastupničko mjesto u republičkom parlamentu, koje je inače jedna od odredbi Međuvladinog sporazuma, ali u praksi uvijek negdje škripi, pa je i to jedna od važnih zadaća DSHV-a«.

Zvonko Sarić

GRADONAČELNIK MAGLAI I GOSTI IZ HRVATSKE

I gospodarski problemi u fokusu

U jednom dijelu svečane proslave obilježavanja 25. obljetnice od osnutka Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, u svojstvu domaćina bio je i gradonačelnik Subotice, Jenő Maglai, koji je održao kraći sastanak u subotičkoj Gradskoj kući s gostima iz Hrvatske i dužnosnicima DSHV-a.

Poslije sastanka, na konferenciji za novinare, gradonačelnik Maglai je naglasio kako se na sastanku razgovaralo o temama glede ostvarivanja manjinskih prava ovdašnje hrvatske zajednice i općenito o problemima s kojima se suočavaju manjinske zajednice u Vojvodini i izrazio nadu da će se i u budućnosti u suradnji s predstavnicima Republike Hrvatske raditi na boljitku pojedinih segmenata, koji su važni za opstanak i perspektivu hrvatske manjinske zajednice na ovim prostorima.

Željko Reiner je istaknuo svoje zadovoljstvo što je nazočan značajnoj obljetnici stranke koja zastupa interese hrvatske manjine u Vojvodini i Srbiji.

»Nadam se da će ubuduće suradnja između manjinskih zajednica u Vojvodini biti još bolja, nego što jest, kao i da će suradnja s većinskim narodom biti još bolja. Uvjeravam vas da će hrvatska država sa svoje strane sve učiniti da gospodarska situacija, vezana za Hrvate u Vojvodini, bude bolja, nego što jest. Svjedoci smo fenomena da zbog poglavito gospodarskih problema, mladi ljudi iz manjinskih zajednica koji su otišli na školovanje u većinske države svojih naroda, nažalost, ostaju tamo, ne vraćaju se... To je veliki problem, jer onda upravo intelektualna elita koja treba jačati budućnost svake zajednice, pa tako i manjinske, napušta svoju domicilnu državu, traži budućnost negdje drugdje, a time osiromašuje sredinu iz koje odlaze«, rekao je Reiner i izrazio nadu da će se hrvatskim investicijama i u Vojvodini taj negativni trend promijeniti i da će oni najbolji, najsposobniji mladi iz hrvatske zajednice ostajati u Vojvodini, jačajući na taj način i tu zajednicu i Vojvodinu i Srbiju.

Na koncu konferencije za tisak, Petar Kuntić je rekao kako je postojeća podrška od Republike Hrvatske važna za hrvatsku manjinsku zajednicu i DSHV, a zahvalio se svima onima koji su sudjelovali u radu stranke u periodu od dva i pol desetljeća.

»Nastojati i raditi za boljitak prava Hrvata na prostoru Srbije nije bio lak posao u ovih 25 godina. Uspjeli smo opstati ovoliko godina, što je govori o našim rezultatima, a malo je stranaka na ovdašnjoj političkoj sceni, posebno onih s manjinskim predznakom, koje slave ovakvu obljetnicu.«

ZVONKO TADIJAN, RAVNATELJ OŠ IVAN GORAN KOVAČIĆ I PREDSEDNIK KPZH ŠOKADIJA, SONTA

I dalje nedostaje posljednji korak

*Moramo se zadovoljiti time da se izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture zadrži i očuva * Najveći broj naših učenika nastavio je obrazovanje na hrvatskom jeziku u Hrvatskoj, a samo jedna se učenica upisala u subotičku gimnaziju * Kuća će živjeti onoliko koliko mi živimo i radimo u njoj*

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

od desetljeća. Zbog čega još uvijek nije zaživjelo formiranje odjela s cjelovitom nastavom na hrvatskom jeziku?

Za sve ove godine približno trećina učenika na razini škole obuhvaćena je programom izučavanja Hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Glede drugog dijela pitanja odgovor je vrlo kompleksan. U bolja vremena, pritom mislim na znatno veći broj djece, pokušavali smo uvesti nastavu na hrvatskom jeziku, ali i pored velikog truda, nikada nismo imali više od troje – četvero zainteresiranih roditelja. Tada su u velikoj mjeri bili prisutni strahovi od događanja iz devedesetih, strahovi od izolacije vlastite djece od okruženja i slično. Kadrovske mogućnosti škole nisu bile zadovoljavajuće za uvođenje cjelovite nastave na hrvatskom jeziku, osim možda do četvrtog razreda. Potporu od nekog većeg centra, recimo Sombora, nismo mogli očekivati, jer tamo nije bilo ni hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, s iznimkom nekoliko učenika i to svega nekoliko godina. U takvom ozračju realno i nismo mogli uraditi više

glede obrazovanja na hrvatskom jeziku. Svjedoci smo kako je broj učenika u odjelima s cjelovitom nastavom na hrvatskom jeziku sve manji i tamo gdje ova nastava funkcionira, tako da nam perspektive u ovoj oblasti baš i nisu odveć svijetle u bližoj budućnosti. Moramo biti zadovoljni time da se izborni predmet zadrži i očuva, jer su u Podunavlju jedino Sonta i Bački Monoštor ustrajali sve ove godine.

HR: Ima li u najavi roditelja zainteresiranih za upis djece u odjel na hrvatskom jeziku u idućoj školskoj godini?

Gledajući popis prvašića, te kroz pisanu anketu i individualne razgovore s roditeljima, jasno je da ni u idućoj školskoj godini u našoj školi neće biti ništa od cjelovite nastave na hrvatskom jeziku. Nacionalni sastav učenika je takav da moramo biti zadovoljni formiranjem jedne veće skupine, pritom mislim na više od deset učenika, koji će izučavati Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Manje učenika, promjene u nacionalnom sastavu i na koncu sličnost hrvat-

Zvonko Tadijan je ravnatelj OŠ Ivan Goran Kovačić u Sonti u kojoj se predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture izučava u kontinuitetu dulje od desetljeća, međutim do sada još uvijek nije zaživjelo formiranje odjela s cjelovitom nastavom na hrvatskom jeziku. Zašto je tomu tako razgovarali smo s Tadijanom, koji je i predsjednik KPZH Šokadija koju uskoro očekuje otvorenje prve faze Šokačkog doma.

HR: Broj učenika vaše škole u stalnom je padu. Kakvi su pokazatelji za iduću školsku godinu?

Iduće školske godine ćemo

upisati 38 prvašića. Istina, taj je broj dovoljan za dva odjela, ali globalno, broj učenika na razini škole i dalje će opadati. Podsjećam, ove godine smo iz škole ispratili 43 učenika osmoga razreda. Generalno, taj problem je prisutan u svim seoskim školama i u bližoj budućnosti ne vidim boljitak. Treba naglasiti i kako je broj učenika podložan promjenama tijekom školske godine, jer su nam selidbe česte, poglavito iz Sonte. Jako rijetko se netko doseli u Sontu.

HR: Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u vašoj školi izučava se u kontinuitetu dulje

skog i srpskog jezika, ne idu na ruku uvođenju nastave na hrvatskom jeziku i ne obećavaju neki pomak, iako bi to dalo i dosta benefita samoj školi u kadrovskom pogledu.

HR: Je li vam poznato koliko je broj svršenih učenika vaše škole do sada nastavio obrazovanje na hrvatskom jeziku i s kakvim problemima se susreću?

Najveći broj naših učenika nastavilo je obrazovanje na hrvatskom jeziku u Hrvatskoj. Do uvođenja državne mature u RH, mi smo imali bar nekoliko učenika iz svake generacije koji su tamo nastavili školovanje, a dio njih već je i završio srednje škole pa i fakultete. Ne moram posebno naglašavati kako se niti jedan od njih nije vratio u Sontu. Za nastavak školovanja u Srbiji na hrvatskom jeziku, samo se jedna naša učenica, **Maja Andrašić**, upisala u subotičku Gimnaziju. Koliko sam upoznat, djeca koja su otišla na školovanje u Hrvatsku nemaju nekih posebnih problema. Generalni problem je smještaj svih koji su i otišli i ostali. Republika Hrvatska je reducirala afirmativne mjere, što se već vidi i u manjoj zainteresiranosti za odlazak na školovanje u Hrvatsku, bar kad je Sonta u pitanju.

HR: Ravnatelj ste škole, ali ste i predsjednik KPZH Šokadija. Koliko se te dvije dužnosti sučeljavaju, a koliko dopunjavaju?

Prinuden sam na ulaganje malo više napora, ali stiže se uraditi sve potrebno. Ni jedna od ovih dviju dužnosti ni na koji način ne smije trpjeti na račun druge. Škola i školska djeca su najvažniji sudionici u aktivnostima na razini mjesta, jer su naša djeca prisutna u svim kulturnim i sportskim udrugama, tako da to može biti od koristi i za Šokadiju, a opet, s druge strane, škola ima uvida kako učenici provode slobodno vrijeme. Veliki dio svih aktivnosti se odvija u sportskoj dvorani u školi, što je vrlo pozitivno i za školu i za mjesto općenito.

HR: Kako Šokadija surađuje s lokalnom zajednicom i koliko ste tom suradnjom zadovoljni?

Moram reći kako je ova suradnja sve bolja i kvalitetnija posljednjih godina. Općina Apatin i MZ Sonta podržavaju naše programe i to ne samo deklarativno, već i financijski što je od vitalnog značaja za Šokadiju. Od lokalne zajednice smo imali veliku pomoć u uređenju Šokačke kuće, organiza-

smislu osjećaja zapostavljenosti, no nekih ozbiljnijih nesuglasica nema. Generalno, mi možemo surađivati sa svima, ali ne volimo patronat, više smo za dijalog i dogovor, uz uvažavanje svih stavova i razloga strana koje razgovaraju. Dosta lijepih projekata i kulturnih događaja smo uradili upravo zahvaljujući suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem i Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice i vjerujem da će ih biti još. Tu svaka-

taj način podršku. Ostvarujemo i brojne kontakte s općinama i županijama prigodom naših gostovanja Republici Hrvatskoj i na taj način ostvarujemo razne oblike suradnje i podrške.

HR: Šokadija je jedna od rijetkih institucija u hrvatskoj nacionalnoj zajednici koje imaju svoju imovinu. Vaš Šokački dom je pred otvorenjem prve faze. Koliko ste do sada uradili i zbog kojih problema je otvaranje doma više puta prolongirano?

Uradili smo toliko da bi se kuća mogla otvoriti odmah za posjetitelje i korisnike, ali nam nedostaje toliko da do skoro otvorenja možda neće doći. Kuća će živjeti onoliko koliko mi živimo i radimo u njoj, a u ovom trenutku to je nedovoljno. Iako se ulaže dosta truda i rada, još smo daleko od razine onoga što se događa u Tavankutu. Moramo se potruditi da kuća bude još više u funkciji, namjerno ne koristim termin gotova, jer takvi projekti nikada ne mogu biti gotovi, traže stalna ulaganja i rad na održavanju.

HR: Boljka velikog broja seoskih udruga hrvatske nacionalne zajednice je osjetni nedostatak članstva mlađe dobi. Kakvo je stanje i kakve su perspektive Šokadije po tom pitanju?

Mi uvijek imamo određeni broj djece i srednjoškolaca koji dolaze u Šokadiju, ali obično nakon završetka srednje škole oni jednostavno nestaju. Razlog su odlasci mladih, kako se to kaže, trbuhom za kruhom. To je u ovim uvjetima proces koji je teško, da ne kažem nemoguće zaustaviti. Na razini lijepih želja je ono što se obećava, a realnost je puno teža i manje-više svi je osjećamo i na svojoj koži. Jednostavno, glede odlaska mladih niti uz najbolju volju ne uspijevam pronaći niti trunke optimizma. Sa svoje strane se trudimo mlade zainteresirati i privući ih u naš rad i programe, ali vrlo teško u tome uspijevamo i u ovom trenutku ne vidim neko svjetlo na kraju tunela.

Kako preko Šokačkog doma iskoračiti u vode turizma?

Termin turizam sada je jako popularna riječ i svi bi se bavili turizmom. Ono što nama treba je određeni broj posjetitelja koji će doći u Sontu u etno muzej i gdje će im biti ponuđeni određeni sadržaji. Mi smo ušli u Apatinski turistički klaster sa svojom ponudom, preko PMF-a Novi Sad i departmana za geografiju i turizam pokušavamo biti u međunarodnom projektu Sinergija kulture i turizma, pokušavamo i s ostalim šokačkim, a i tavankutskom udrugom profilirati i jednu zajedničku ponudu u kojoj bi svatko imao svoj dio programa i posla, ali sve to dosta teško ide. Ukoliko bismo htjeli profilirati prednosti Sonte i okolice, a one nisu male jer, podsjetit ću, mi se naslanjamo na Rezervat prirode *Gornje Podunavlje*, imamo obalu Dunava, *Banju Junaković* i sve te mogućnosti treba upakirati u jedan prihvatljiv program, a za tako nešto sama Šokadija nije spremna bez šire potpore, bar na razini sela. Bački Monoštor je na tom polju, recimo, iskoračio prilično daleko, ali tamo su i MZ i brojni pojedinci uključeni u programe i to je zaživjelo. Osobno bih volio da što veći broj ljudi u Sonti zainteresiramo za ove programe i onda vjerujem da ćemo moći govoriti o jednoj ozbiljnijoj i trajnoj ponudi glede turizma.

čiji Šokačke večeri i slično. Isto tako imamo odličnu suradnju i s Udruženjem građana vikendaša *Dunav Staklara*, u čijem kamp naselju na samoj obali Dunava već dulji niz godina organiziramo naše likovne kolonije, s knjižnicom *Miodrag Borisavljević* Apatin, odjel u Sonti, sa župnim uredom i još mnogima.

HR: Kako Šokadija surađuje s tijelima hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji i koliko ste tom suradnjom zadovoljni?

Mislim da i tu postoji jedna sasvim korektna suradnja iako ima povremenih nesporazuma u

ko treba naglasiti kako postoje i razne afirmativne mjere od strane HNV-a za učenike koji pohađaju Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, poput darova za Sv. Nikolu, Uskrs, ljetovanje ovih učenika i slično.

HR: Kako Šokadija surađuje s matičnom državom i koliko ste tom suradnjom zadovoljni?

Naša suradnja se ogleda kroz projekte kojima se natječemo za pomoć i potporu za naš rad i moram reći kako još nikad nismo ostali bez nje. Isto tako diplomacija redovito posjećuje naše manifestacije, dajući nam i na

SERIJAL O MULTIKULTURALIZMU, INTERKULTURALIZMU I ETNICITETU (6.)

Multikulturalnost bez politike ne postoji

Koncept multikulturalizma sadržava u sebi snažne naloge pravednosti! Polazište multikulturalizma, naime, počiva na činjenici da su suvremene demokratske države uvelike samodovoljne, a u etnokulturalnom smislu nisu pravedne. Štoviše, pojavljuju se kao izvor ili generator nepravdi, čiji subjekti su najčešće oni koji su u brojčanoj manjini
kaže Tomislav Žigmanov

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Serijal o multikulturalizmu, interkulturalizmu i etnicitetu, u kojemu su do sada iznijeti različiti stavovi o praksama i mogućnostima politika integracije i segregacije spram manjinskih grupa u multinacionalnoj državi, kakva je Srbija, završavamo razgovorom s profesorom filozofije **Tomislavom Žigmanovim**.

Postoji li u Srbiji visoka etnička distanca? Ako mislite da postoji, pogoduje li tome segregativni multikulturalizam koji je na djelu ili mislite da nije točno da je na djelu takav tip multikulturalizma?

Na žalost, postoji, i to u kontinuitetu više od 25 godina! Građane, pak, hrvatske nacionalnosti posebno zabrinjava to

što je u Srbiji spram njih od strane građana srpske nacionalnosti etnička distanca među najvišima. To ima cijeli niz negativnih posljedica po društveni položaj Hrvata u Srbiji – među njima je visoko raširen strah, iznadprosječno se osjećaju nesigurnima, manje je spremnosti da se javno angažiraju, skloni su etničkoj mimikriji, pa čak i etničkoj konverziji, postoje rizici u zalaganjima za prava pripadnika hrvatske zajednice, česti su objekti etnički motiviranoga nasilja... Uzrok takvih konstelacija treba tražiti u, nacionalnom smislu, ekskluzivnim naravima konstituirajućih momenata društva, čega je očiti primjer 1. članak Ustava Republike Srbije, ali i ratnih

politika iz 1990-tih godina, te onih koje se ostvaruju i danas, osobito na razini republičkih tijela vlasti. U njima, gotovo po pravilu, nemate nikakve navezanosti na vrijednosti i sastavnice multikulturalizma, čak ni njegove segregacijske inačice. Naime, valja nanovo istaknuti kako je multikulturalizam fenomen koji se veže isključivo uz razvijene liberalne demokracije s višestoljetnom demokracijom i s multi-etničkim sastavom stanovništva, a kod nas, osim stalno kopnećeg multietničkog sastava stanovništva i snažnih obrisa Srbije kao nacionalne države, liberalne demokracije ima tek u naznakama. Istina, u deklarativnome planu gdje kada imate pozitivne

izuzetke, no to ne pridonosi u značajnome poboljšanju prilika, jer, podvlačimo, multikulturalnost bez politike ne postoji!

Zasluhuje li multikulturalizam emancipatorski oreol?

Naravno, jer koncept multikulturalizma sadržava u sebi snažne naloge pravednosti! Polazište multikulturalizma, naime, počiva na činjenici da su suvremene demokratske države uvelike samodovoljne, a u etnokulturalnom smislu nisu pravedne. Štoviše, pojavljuju se kao izvor ili generator nepravdi, čiji subjekti su najčešće oni koji su u brojčanoj manjini. Prostor tih nepravdi ne dolazi iz klasičnih ekonomskih ili u užem smislu političkih okvira, već je situiran u području kulture. Konkretno, nejednakost pojedinih aspekata kulture u strukturama moći i javnosti, recimo jezika, ima negativne posljedice po onoga tko tim jezikom govori, koje ne ostaju, i to je sada važno, samo u ravni kulture, nego se prenose i na druge prostore življenja, recimo utječu na socijalni status pripadnika određene društvene grupe. Naime, pripadnost određenoj kulturi, smatra jedan od najznačajnijih teoretičara multikulturalnosti danas **Will Kymlicka**, jest kontekst u kojem biramo naše ciljeve i uviđamo njihovu vrijednost. Ako pak naša kultura nije priznata kao jednakovrijedna, onda osjećaj da su naši ciljevi vrijedni ostvarenja ne može biti preduvjet samopoštovanja. A samopoštovanje je, prema glasovitome suvremenom liberalnom filozofu politike **Johnu Rawlsu**, najvažnije primarno dobro i ono se postiže upravo kroz uspješnost ostvarivanja vlastitih ciljeva. U tom smislu, multikulturalnost predstavlja normativni ideal koji putem različitih politika ima za cilj da doprinese ostvarivanju jednakosti među kulturama, a time i povećanju pravednosti u društvu. Temeljna pretpostavka takvih politika okuplja se u stvaranju jednakih uvjeta za nesmetanu uspostavu i razvoj više kolektivnih identiteta, u okviru

relativno zasebnih prostora koji međusobno aktivno koegzistiraju.

Postoje li u Srbiji nesporezumi kod interkulturalnih komunikacija? Što bi za vas u praksi značilo interakciju manjinskih političkih, medijskih, intelektualnih, umjetničkih scena, ali tako i onih većinskog naroda?

Na žalost, postoje. Kao prvo, u Srbiji još nije jasno što interkulturalnost jest te kako i s kim

političkih aktera i civilnih organizacija koji uspostavljaju i razvijaju sistemske odgovore na probleme, potrebe i izazove s kojima se susreću građani u pojedinim područjima društvenoga života. No, kakva je glede toga situacija kod nas? To prije svega ovisi o kojemu segmentu kulture govorite. Ukoliko uzmete najširu, antropološku odredbu, prema kojoj ona uključuje u kodificirano svakodnevno ponašanje i

voditi onda takovrsne komunikacije. Podsjećanja radi, navest ćemo kako temeljna intencija interkulturalnosti smjera na ostvarenje kulturne komunikacije, razmjene i zajedničkoga sudjelovanja u stvaranju novih vrijednosti. Dakako i ovi ciljevi ne smiju biti tek stavovi ili puka projekcija želja pojedinaca, već moraju biti pretočeni u konkretne politike od strane vlasti. Pod politikama, pak, razumijem one programe, institucionalne mehanizme i aktivnosti javnih vlasti,

sustav vrijednosti, onda se mora priznati da smo izričito siromašni monokulturalni prostor, koji usto ima nisku razinu kulture! Pogledajte odnos građana prema okolišu – nikada Vojvodina nije bila u svojoj povijesti prljavija – divlje deponije su nam postale gotovo suvenirom. Ili uzmite odnos vlasti prema graditeljskom naslijeđu – to je odnos gotovo bez elemenata kulture, budući da ga određuje logika profita otuđenih centara moći! Ukoliko pak kulturu razumijete u užem

smislu, kao relativno samostalni prostor ljudskog stvaralaštva koji je unutar sebe heterogen i ima i etničku obilježnost, onda dolazite do zaključka da nemate razvijenu multikulturalnost, već eventualno bikulturalnost, budući da sve nacionalne skupine nemaju jednake uvjete za svoje kulturne prakse, pri čemu se malo toga poduzima da se situacija promijeni. Recimo, Hrvati u Vojvodini nemaju svoje profesionalno kazalište! Negativne posljedice toga se osjećaju i na planu interkulturalne komunikacije i suradnje – budući da znade izostajati ravnopravnosti imate odnos supremacije, a gdje- kad čak i hegemonije, dakako od strane onih koji imaju moć. To su u osnovi konstelacije u društvu, a kada bi bilo drugačije u kontekstu vašega pitanja, bilo bi zacijelo veće pravednosti u društvu, jednake šanse za ostvarenje životnih planova bile bi na djelu za sve pripadnike društva, bez obzira na etničku oznaku, što znači i za ovdašnje Hrvate, a prostor kulture bio bi dinamičniji, pluralniji i bogatiji.

Što mislite o tvrdnjama pojedinih novinara i publicista da se manjinske nacionalne zajednice samogetoiziraju?

S time se ne bih složio. Istina, postoje tendencije da se zbog straha da ne budu asimilirane, manjinske zajednice dobrovoljno zatvaraju u vlastite okvire. No od ključnog značaja je ovdje sljedeći uvid – geto nikada u povijesti nije bio samostalni izbor, to jest stvar dobrovoljnosti, manjinskih zajednica! On je posljedica ekskluzivnih politika i istovrsne naravi moći, dakle onih postupaka vlasti koje isključuju određene kategorije stanovništva iz pojedinih segmenata društva pa tako i kulture. I toga vjerojatno ima i danas, ali ono nije od primarnoga značaja. Presudnija je demonstracija nacionalne samodovoljnosti i nacionalne samodopadnosti ovdašnjih kulturnih krugova, kao i nespremnost za kreativna susretanja s Drugima. Ono je, pak, posljedica više nesi-

gurnosti i nekompetencija kulturtregera, što je inače karakteristika provincija, nego li planskih nastojanja istih. Stanoviti otkloni se događaju na rubu, to jest u području alternativnih kulturnih krugova, to jest kod onih koji još uvijek nisu u posjedu moći.

Iznošene su i tvrdnje na raznim tribinama i okruglim stolovima da je u Srbiji izgrađen jedan feudalni sustav na etničkoj osnovi i da političke elite, i manjinske i većinske, podržavaju takav koncept, a to podrazumijeva praksu da se jedni drugima ne trebaju miješati u poslove. Je li to tako?

Vrlo teško možete govoriti o »feudalnom sustavu« na početku XXI. stoljeća. Kako on može postojati u državi koja je, barem normativno, sebe definirala kao »ustavna republika«? Istina, postoje brojni deficiti u Srbiji u funkcioniranju demokracije, što je posljedica još uvijek trajajuće tranzicije, no to je još uvijek daleko od postojanja nekakvog »feudalnog sustava«. S druge strane, činjenica je da u Srbiji postoje veliki problemi kada je u pitanju sudjelovanje predstavnika manjina u procesima donošenja odluka, napose u onim segmentima društvenoga života koji se njih izravno tiču, kao što su na primjer identitetska pitanja, što bi onda moglo voditi zaključku da se manjine ne mogu »miješati« u vođenje državnih politika. Isto tako, imate i suprotne slučajeve, da se pojedini dije-

lovi države i njezine strukture žele aktivno miješati u pojedina manjinska pitanja – pa zar izbori za novi saziv HNV-a ne svjedoče o tomu?! Dakle, normativni ideal demokracije u multietničkim društvima je djelatno sudjelovanje predstavnika manjina u procesima donošenja odluka i autonomija manjinskih samouprava, ali oni još uvijek nisu na sukladan način implementirani u srbijanske državne i društvene sisteme, pa možda nekome može djelovati da se radi o nekakvim reziduama feudalizma.

Je li integrativan multikulturalizam moguć bez poticaja od strane države? Ima li u Srbiji političke i intelektualne volje za takav poticaj?

Nije! Iz mojih stajališta se čini razvidnim što se ima podrazumijevati pod multikulturalizmom – on postoji jedino kao sustav politika u liberalnim demokracijama, a toga u nas izostaje, jer, prije svega, ne postoji politička volja za tako što. Ne od danas, nego od 1990-ih, to jest od sloma socijalizma! Naravno, puno drugačije je u Vojvodini – u ovom se slučaju može govoriti o tome da elemenata integrativnoga multikulturalizma itekako ima na djelu, za što je zaslužna Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine, no to još uvijek nije dovoljno pa da bi se moglo reći kako je integrativni multikulturalizam u Srbiji postao i zbiljom.

Ima li u ovdašnjim medijima dovoljno sadržaja-tema o

multikulturalizmu i interkulturalizmu? Jesu li teme o nacionalnim manjinama neinteresantne za ovdašnje novinare?

Sve ozbiljnije analize medijskih sadržaja u Srbiji u proteklih četvrt stoljeća govore o dvjema stvarima – o nacionalnim manjinama se piše gotovo isključivo u kontekstu nekakvih incidenata i na senzacionalistički način. Vi nemate ni u jednom srbijanskom mediju, čak i u najliberalnijima, kontinuirano tematiziranje života nacionalnih zajednica, to jest vidljivost manjinske problematike u području javnosti. Izostaju i napisi o kulturnim ostvarenjima i dosezima pojedina. Drugim riječima, nacionalni ekskluzivizam i ovdje je na djelu i to ne od jučer. Istina, toga nisu svjesni ni oni koju u javnosti djeluju s tzv. građanskih pozicija.

Jesu li manjinske grupe i pripadnici nacionalnih manjina podreprezentirane u institucijama i u svim sektorima javnog života, u državnom aparatu, u javnim ustanovama?

Tako govore svi rezultati istraživanja i to ne od jučer! Ono što je u slučaju hrvatske zajednice u Srbiji ponovno još problematičnije jest da su njezini pripadnici u odnosu na većinu drugih nacionalnih zajednica još više podzastupljeni. I tu nije kraj s ovim problemom – njega, kao i većinu gore navedenih manjkavosti na planu manjinskih politika i odgovornosti Srbije za deficite glede nepovoljnoga društve-

nog položaja nacionalnih manjina, a napose ovdašnjih Hrvata, kontinuirano posve zanemaruju i prešućuju oni koji su sa strane poslani u hrvatsku zajednicu da zapovijedaju, naređuju i uvode nekakav red, zatim oni koji se unutar hrvatske zajednice bave nekakvim preporukama ili oni koji se kušaju baviti istraživačkim novinarstvom, a one koje u javnosti ističu ovu problematiku i koji se zalažu za promjene na bolje za Hrvate glede njihove jednakosti i ravnopravnosti imenuju kao »proizvođače sukoba«, kao osobe koji su svojevrsni apostoli »negativnosti i pesimizma«, kao nekakve »remetioc«, za njih očito, idiličnih prilika društvenog položaja Hrvata u Srbiji. Isti su, na žalost, imali uspjeha informativno djelujući s takvim naređenjima spram pojedinih diplomatskih predstavnika Republike Hrvatske u Srbiji. Sve to skupa je uistinu začudno! Brine, na koncu, ali ne zato i na posljednjem mjestu, u kontekstu svega što je navedeno i stanovita šutnja ovdašnjih predstavnika Crkve i odsustvo njihovoga sukladnijeg djelovanja o naznačenim problemima – jer na djelu ipak imamo nepravdu u društvu, koju iznadprosječno trpe i snažaju posljedice oni koji su i u vjerskom smislu drugačiji – u ovom slučaju riječ je poglavito o katolicima. Ne treba, naime, zaboraviti da je zalaganje i zauzetost za one koji trpe nepravdu bitna sastavnica kršćanskoga poslanja.

Treba li Grad Subotica pomoći migrantima i kakvu ulogu treba imati civilni sektor?

ZLATKO ROMIĆ,
novinar, Subotica

Pomoć je jednostavna kategorija

Svako treba pomoći migrantima, to je prije svega ljudsko pitanje. Nažalost, na ovom je pitanju pala Europa, pali su svi sustavi. Postoji strah institucija od najeзде islama u Europu i to ih sprječava da budu ljudi. I naša je država, nažalost, zakazala po ovom pitanju. I Grad je zakazao, prekasno je reagirao. Na sreću, ipak je reagirao velikim pritiskom dijela javnosti. Mislim da je pomoć vrlo jednostavna kategorija, ne treba puno pravnih procedura kada je netko žedan da mu daš vode. Postoje neke stvari u kojima je Grad mogao institucionalno pomoći, poslati liječnike i vidjeti da djeca pate na temperaturi od 40 stupnjeva. Među migrantima ima i beba. Za to se ne treba tražiti dozvola nego ljudskost.

Naša akcija, Centra građanskih vrijednosti, pokazala je kako nevladin sektor tu može nešto učiniti. Mi smo i pored velike medijske blokade, prije svega lokalnih medija, ipak uspjeli sakupiti više vode nego što je lokalna uprava dala migrantima, a o hrani da i ne govorim. Jako je širok spektar stvari koje su potrebne nekome tko dugo pješači na visokim temperaturama. Ksenofobija, strah od drugoga i od druge kulture pojačana je pravom medijskom kampanjom protiv tih ljudi, a mediji javno »hrane« taj strah od najeзде islama. Umjesto da se procesuiraju moje kolege koje pišu netrpeljive i rasističke tekstove, što je i po zakonu kažnjivo, država ne reagira, ljudi nasjedaju na to i vjeruju, hranjeni nacionalizmom i šovinizmom godinama unazad. Zbog toga je i logična reakcija većine stanovništva koja u migrantima vidi potencijalnu opasnost i prijetnju.

TEODORA PAVKOVIĆ,
volonterka i bruošica na
FPZ, Beograd

Tragično je

Situacija s migrantima je izuzetno teška, spogotovo od kada se na granici s Mađarskom podiže zid. Subotica, grad koji se nalazi blizu granice, pun je migranata. Tužno je gledati ih. Većinu čine muškarci, ali ima i žena i djece. Nemaju mnogo toga za jelo ili piće, već ovise o dobroj volji prolaznika. Također, vrlo često ih viđam kako spavaju na zemlji ili na klupama u parkovima ili na željezničkom i autobusnom kolodvoru. Izuzetno je tragično i to što djeca koja se nalaze među njima ne pohađaju školu. Odnosno, ne dobivaju nikakvu edukaciju, što može vrlo loše utjecati na njihovu budućnost. Mnoge organizacije u Subotici su pokazale dobru volju i radile brojne akcije prikupljanja pomoći, ali to nažalost nije mnogo urodilo plodom, jer se ljudi jako plaše. Čini mi se da je stupanj ksenofobije iznimno velik. Iako je to tužno, ovdje ih nitko ne želi. Stalno se govori o tome kako oni (migranti) samo nose nevolju, a kako mi imamo sasvim dovoljno svojih problema. Ljudi u migrantima, ustvari, vide ispušni ventil za sve probleme koji potresaju našu državu. Način za bolje rješavanje ovog problema je puno veća suradnja između vlasti i organizacija koje imaju kontakta s migrantima. Svi građani ove države i svake države u sličnoj situaciji, dužni su pružiti pomoć ovim ljudima. Vlast, kako državna, tako i lokalna, dužna je tu pomoć usmjeravati, uz potporu nevladinih organizacija koje imaju iskustva na tom polju. Pomoći migrantima, odnosno azilantima, prvenstveno znači poštovati osnovne zakone morala, a zatim i one pismeno dane, odnosno legalne i legitimne.

NIKOLA TUMBAS,
novinar, Subotica

Ljudski je pomoći

Država treba biti najviše uključena, odnosno Vlada Srbije koja treba odlučiti kako će pružiti pomoć. Mislim na novčanu pomoć mjestima koja su bliže mađarskoj granici, kao što su Subotica i Kanjiža, koja se nalaze na pravcu kretanja migranata. Najveća stvar su higijenski i sanitarni problemi. Treba omogućiti ljudima da dođu do vode, da se okupaju. Dobro je da oni, uglavnom, ne ulaze u probleme s domaćim stanovništvom i gledaju što prije otići odavde. Neki to uspiju, najčešće oni koji imaju novca, a ostali ne. Grad je usporeno reagirao. Ovaj val migranata je bio najavljen u siječnju, na jednoj tribini u Subotici. Kako je Grad u konačnici odreagirao – tek ćemo vidjeti. No, sigurno su prije reagirale organizacije koje su »nevezanih« ruku, jer Grad mora funkcionirati po zakonu i sve vrijeme su se time ograđivali. Na kraju je Grad morao popustiti jer ove stvari nisu regulirane zakonom, nego se događaju iznenada, te je i organizirana doprema vode migrantima. S druge strane, lokalno stanovništvo treba prihvatiti ovu situaciju i ne dopustiti da ih migranti iziritiraju. Građanima ponekad i zasmetaju ovi ljudi, neobično im je. Točno je da je izbjeglica bilo i u našim ratovima, ali nije to ista stvar. Možda bismo iz tog iskustva mogli shvatiti kako je ovim ljudima koji prelaze stotine, tisuće kilometara kako bi našli bolji život. Mislim da treba pomoći ljudima, ljudski je pomoći. Podržavam to što radi **Tibor Varga**, što radi Centar za građanske vrijednosti. Lokalna samouprava treba izvući neka iskustva, možda da ode do grada Kalea u Francuskoj. Tamo je sličan problem već godinama.

T. Lj.

RAZGOVOR POVODOM JUBILEJA, XXX. SAZIVA PRVE KOLONIJE NAIVE U TEHNICI SLAME:

LADISLAV SUKNOVIĆ, PREDSEDNIK HKPD MATIJA GUBEC IZ TAVANKUTA

Respektabilna kulturna manifestacija

Svečanim otvorenjem u petak 10. srpnja u Tavankutu je počeo s radom XXX. Saziv prve kolonije naive u tehnici slame i tijekom ovoga tjedna u ovom selu nadomak Subotice upriličeno je mnogo lijepih i zanimljivih kulturnih događanja. **Ladislav Suknović**, predsjednik HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta, zasigurno je najpozvaniji predstaviti nam ovu, za kulturnu baštinu bunjevačkih Hrvata, izuzetno značajnu manifestaciju koja ove godine bilježi vrijedan jubilej svoga postojanja.

Na početku razgovora, prije svega, čestitke za vrijedan jubilej koji proslavljate XXX. Sazivom prve kolonije naive u tehnici slame. Kako doživljavate tridesetogodišnjicu uspjeha rada ove manifestacije?

Na svečanom otvorenju sam istaknuo kako uopće nije jednostavno i lako imati jedan program punih trideset godina, jer je u pitanju zbilja velika obveza u kojoj se očekuje kontinuitet organiziranja i podizanja programске kulturne razine. Evocirajući uspomene na proteklih trideset godina, u razgovoru s mojim prethodnicima i utemeljiteljima ove kolonije, došlo se do zaključka kako su te godine od 1986. godine i vremena prve godine održavanja, bile vrlo bogate kulturnim programima i sudionicima jer su u to vrijeme su osim slamarki na kolonijama sudjelovali i akademski slikari i kipari.

Je li po Vama, ako povučemo paralelu od samih početaka kolonije do današnjice, kolonija postala prepoznatljivom mani-

festacijom u kulturnoj ponudi programa bunjevačkih Hrvata na ovim prostorima?

Siguran sam kako u tim početnim godinama osnivači kolonije nisu bili sigurni u koncepciji budućeg razvoja, čak su brojni od njih govorili ako kolonija preživi pet godina organiziranja da će to biti veliko postignuće. Nitko se nije niti nadao kako će ona poživjeti punih trideset godina i danas slaviti vrijedan jubilej svog postojanja i uspjeha rada. Kolonija je danas izrasla u jednu respektabilnu kulturnu manifestaciju i predstavlja ne samo prepoznatljivost HKPD *Matija Gubec*, ne samo Tavankut nego i okolnu regiju. Napomenut ću kako su naše slammarke ove godine predstavljale Vojvodinu na međunarodnom sajmu EXPO 2015 u Milanu što je svakako jedno ozbiljno priznanje i našim slamarkama i našoj udruzi, te umjetnosti u tehnici slame.

Predstavite nam program ovogodišnjeg, jubilarnog, saziva prve kolonije naive u tehnici slame?

Kao i svake godine naša kolonija započinje programom svečanog otvorenja na kome je sudjelovao i HSPD Sljeme Šestine iz Zagreba, smatrali smo kako izložbu ove godine trebamo preseliti na etno salaš *Balažević* imajući u vidu ukupan ambijent, a programski sadržaj je bio prezentiran na novosagrađenoj pozornici. Slammarke će imati svoj rad u osnovnoj školi *Matija Gubec* od 9 do 18 sati, osim toga smo upriličili i nekoliko kulturnih sadržaja poput književne večeri i koncerta tamburaša u srijedu, a u

petak će biti svečana večera za sve sudionike kolonije i donatore koji nas prate tijekom cijele godine i ujedno seminar bunjevačkog stvaralaštva. Svečano zatvaranje kolonije je predviđeno za subotu 18. srpnja u 19.30 sati, uz proglašenje ovogodišnjeg bandaša i bandašice u Tavankutu kao uvertira za tavankutsku Dužijancu koja je sutradan u nedjelju 19. srpnja.

Kako pojašnjavate entuzijazam koji vlada među slamarkama i sudionicima kolonije?

Naše slammarke su zbilja kreativne, a ta osobina je nekako više izraženija kod žena nego kod muškaraca. Također tijekom Svjetskog kongresa slame koji je održan prošle godine u Tavankutu, mogli smo se i praktično uvjeriti kako samo naše slammarke njeguju taj koncept zajedništva u svojoj kreativnosti, dok su svi ostali sudionici bili izraziti umjetnički individualci, koji rade samostalno a s drugima surađuju isključivo preko suvremene tehnologije, telefona ili interneta. Nitko od njih se ne okuplja kao naše slammarke, koje osim Tavankuta tjedno imaju svoju sekciju i u Subotici, i skupa jedna drugu podržavaju i zajedno afirmiraju tradiciju rada ju slamarskoj tehnici. Na taj način se stvara i njeguje lijepo ozračje

zajedništva i zajedničkog pristupa posvećenosti svim aktivnostima u svezi očuvanja slamarske baštine.

Postoji li interes kod mladih za uključivanjem u rad slamarskih sekcija?

Izuzetno dobro surađujemo s OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta u kojoj smo organizirali i slamarsku sekciju, a nekoliko naših članica uposlenih u ovoj školi se brine oko organiziranja slamarskih radionica na kojima djeca dobivaju prve početničke instrukcije i znanja o bavljenju ovom umjetnosti. Tako djeca dobivaju određeno predznanje i kada se priključe slamarskoj sekciji slijedi samo nadograđivanje i daljnje usavršavanje. S toga za budućnost umjetnosti rada u slamarskoj tehnici ne treba strepiti.

Dražen Prčić

SVEČANO OTVORENJE FASADE SUBOTIČKOG NARODNOG KAZALIŠTA

Ulična kazališna kulisa

*U sljedećoj, »petoj fazi« planiraju se isti fasaderski radovi, samo na tzv. novom dijelu zgrade * Ne znam zašto, ali stalno mi se neki knez **Potemkin**, iz doba carice **Katarine Velike**, mota u glavi. »Potemkinova sela, Potemkinove fasade itd.« mi odzvanja u ušima*

Piše: dr. Zsombor Szabó

U petak 10. srpnja ove godine svečano je otvoren »rekonstruirani stari dio subotičkog kazališta«. Ova je vijest malo netočna, kamo sreće da smo stigli do ne znam koje »faze izgradnje«. Zasad se završila tek »četvrta faza izgradnje«, to znači zatvaranje fasade rekonstruiranog starog dijela nekadašnjeg kazališta, montirani su prozori i vrata, objekt je pokriven krovom, da više ne kisne. Drugim riječima, bilo je »svečano otvorenje fasade starog dijela«. Na svečanosti su govorili gradonačelnik **Jenő Maglai**, direktor Pokrajinske direkcije za kapitalna ulaganja **Nebojša Malenković** i predsjednik Skupštine AP Vojvodine **István Pásztor**. U sljedećoj, »petoj fazi« planiraju se isti fasaderski radovi, samo na tzv. novom dijelu zgrade, i tada će »ulična kaza-

jektanata zgrade dr. **Radivoje Dinulović** toga se i pribojava, da će u trenutku kada se to dogodi, političari zaboraviti na kazališnu zgradu i još će teže davati novac za izgradnju (možda je kolega u pravu, ali objekt treba zaštititi). Ne znam zašto, ali stalno mi se neki knez **Potemkin**, iz doba carice **Katarine Velike**, mota u glavi. »Potemkinova sela, Potemkinove fasade itd.« mi odzvanja u ušima

MALO REMINISCENCIJE

Otkad je kazalište 2007. godine srušeno (gradonačelnik **Géza Kucsera**, »gradonačelnik u sjeni« **József Kasza**, »sponzor« **Vojislav Koštunica**, protivnici deset tisuća građana), mnogi prijatelji, poznanici ali i nepoznati stalno me pitaju kada će se završiti izgradnja kazališne

Dobro je što je stari dio konačno zaštićen od vremenskih nepogoda (zbog kiše stari su svodovi počeli popuštati). Dobro je i to da se za sad odustalo od izgradnje triju kazališnih dvorana koje se mogu međusobno i spojiti u jednu (»Ristićev koncept«), nastojat će se izgraditi samo jedna, na mjestu stare dvorane (zašto je onda sve srušeno!?)

lišna kulisa« biti kompletirana. Tako gradilište više neće ružiti izgled centra, a unutarnji se radovi mogu mirno obavljati sljedećih godina. Jedan od pro-

zgrade, kada će se dogoditi »prva svečana premijera« u rekonstruiranom i dograđenom hramu kazališta (po mom mišljenju to bi trebala biti opera Brecht-

Nebojša Marinković, Jenő Maglai, István Pásztor

Weil: *Uzlet i pad Mahagoni sitija*, režirana u »ristićevskom stilu«). Poznavajući povijest arhitekture i naše materijalne prilike, moj najčešći odgovor je u obliku pitanja: znate li da je gradnja čuvenog milanskog doma započeta u XIII. stoljeću i do današnjeg dana nije potpuno završena? Čuvena zgrada **Antonia Gaudija** u Barceloni *Familija sagrađa* tek je možda do pola završena, a privlači milijune i milijune turista. A naša mala siromašna, ali ponosna zemlja nema novca za bacanje na tamo neko »kazalište od nacionalnog značaja«, »cigla po cigla, pa

kazalište«... Treba strpljivo čekati. »Nepokretno kulturno dobro od izuzetnog značaja« srušeno je skoro do temelja fenomenalnom brzinom, uz obećanje da će za četiri godine biti izgrađena »ljepša i monumentalnija« zgrada. Glasnogovornici su spominjali gradnju Gradske kuće. Tada sam postavio pitanje: istina je da je Gradska kuća izgrađena za četiri godine, ali je postojao i fond za izgradnju i novac je bio osiguran. A mi smo dobili novac da srušimo zgradu, ali nećemo dobiti za izgradnju. Tada mi je vrlo lakonski odgovoreno »da

sam budala«, kasnije je taj isti političar (kao predsjednik Upravnog odbora) kukao na sve strane kako nema novca za izgradnju. Što je i istina, od republičke Vlade naime (za sad) nije dobiven niti jedan dinar). Tada je računato da troškovi održavanja zgrade godišnje iznose oko 2,2 milijuna eura. Uračunati su i troškovi triju ansambala (hrvatski još nije ni u osnutku, a kad će – ne zna se). Ovim se tričarijama tada nitko nije »pozabavio«.

IPAK SE KREĆE, REČE GALILEI

Nije pošteno da na koncu ne kažemo i koju dobru riječ, jer u doba dvojice gradonačelnika iz Demokratske stranke skoro ništa nije rađeno na zgradi. Nedavno sam imao čast obići »stari rekonstruirani dio« kazališta od podruma do »balske dvorane« (koliko će se održavati balova godišnje?!, no ona će se moći koristiti i za druge svrhe: modne revije, promocije itd.). Podrum, za koji je bilo predviđeno da se zatrpa zbog nazovi »podzemnih voda« (na najvišoj točki

Sve u svemu očekuje nas još podosta faza, pa završetak tih faza, pa naknadne faze nakon konačne faze, pa faza popravaka već izgrađenih faza itd. Bit će prilika za svečanosti budućih političara.

u gradu) sada je obnovljen i izgrađen (istina nema poda, zidovi su goli itd.), ali u njega se može smjestiti jedna npr. fantastična pivnica u koju se može ući izravno s ulice. Ovo je svakako dobro proširenje prijašnje funkcije same zgrade, u kojoj nisu predviđeni skoro nikakvi komercijalni sadržaji. Trenutačno se predviđaju još neki »nekažališni sadržaji«, npr. gradska knjižnica. Dobro je što je stari dio konačno zaštićen od vremenskih nepogoda (zbog kiše stari su svodovi počeli popuštati). Dobro je i to da se za sad odustalo od izgradnje triju kazališnih dvorana koje se mogu međusobno i spojiti u jednu (»Ristićev koncept«), nastojat će se izgraditi samo jedna, na mjestu stare dvorane (zašto je onda sve srušeno!?). Dobro je što je nakon osam godina »zatvorena« fasada starog dijela, da bi se mogla svečano »otvoriti«. Ipak se kreće u sljedeću, »petu fazu«, novac je osiguran, i po planovima do sljedeće godine cijela fasada i krov će biti gotovi, kako bi se moglo raditi tijekom cijele građevinske sezone.

Lica i naličja kazališne zgrade

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 17. do 23. srpnja

17. SRPNJA 1947.

Rođen je **Milovan Miković**, književne radove objavljuje od 1967. (*Rukovet*, 2, 1967.), od kada uređuje i objavljuje i knjige drugih pisaca. Isprve suradnik *Subotičkih novina*, od 1968. je u *Radio Subotici*, od 1983. je urednik književnog časopisa *Rukovet* i nakladničke djelatnosti NIP *Subotičke novine* (gdje je od 1992. do 2003. ravnatelj i glavni i odgovorni urednik), od 2005. urednik je nakladničke djelatnosti NIU *Hrvatska riječ* u Subotici. Urednik je književnog časopisa *Rukovet* (1983.-1994.) i *Klasja naših ravni* (od 2002.). Kao urednik i nakladnik (*Subotičke novine* i *Hrvatska riječ*) objelodanio je preko 150 knjiga drugih pisaca. Objavio dvjestotinjak eseja, književnih i kazališnih kritika, rasprava i studija u književnim listovima, časopisima, periodici i dr. Suradnik je Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža*, na projektu *Hrvatske književne enciklopedije I.-IV.*, i Vojvodanske akademija nauka i umjetnosti, na projektu *Enciklopedije Vojvodine*. Poezija, proza i drugi Mikovićevi radovi prevedeni su na engleski, francuski, njemački, mađarski, ruski i esperanto. Dobitnik je *Antušove nagrade*, Nagrade dr. *Ferenc Bodrogyari*, Nagrade za životno djelo i dr. Član je DHK, DKV i Matice hrvatske.

17. SRPNJA 1973.

U 74. godini preminuo je **Milivoje V. Knežević**, književnik, profesor jezika i književnosti, utemeljivač časopisa *Književni sever* (1925. – 1935.), rođen je 19. rujna 1899.

18. SRPNJA 1820.

Gradsko vijeće slobodnog

kraljevskog grada Maria Thereziopolis, naime novalo je povjerenstvo za uređenje grada – Regulacijsko povjerenstvo – u sastavu: **Franjo Corda**, gradonačelnik, zatim vijećnici **Josip Antunović**, **Matija Marković** i **Šime Mukić**, potom predsjednik Izabrane općine **Stanislav Stipić** i građevinski nadzornik **Josip H. Wüsstinger**. Tada je Subotica imala oko četiri tisuće kuća.

18. SRPNJA 1886.

Na jednoj parceli u Žedniku, koja je poslovala u sastavu *Agrokombinata Subotica*, postignut je onodobni rekordan rod pšenice – 9.035 tona po hektaru.

19. SRPNJA 1996.

U Zagrebu je, u obujmu od oko 35 tiskarskih araka, na 560 stranica, objavljeno opsežno djelo književnika i akademika dr. **Ante Sekulića** *Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću*. To je zadnji dio troknjižja bogate hrestomatije koja je obuhvatila povijesna, društvena, kulturna, a osobito književna gibanja Hrvata u Podunavlju. Osim pisaca prikazana su i njihova djela, ali također znanstvenika, glazbenika, likovnih umjetnika u rasponu od više stoljeća. Prva dva sveska tiskana su 1993. odnosno 1994. godine.

19. SRPNJA 2001.

U Hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo* priređena je spomen-večer u povodu 50. obljetnice od smrti **Josipa Vukovića Đide**, najznačajnijeg hrvatskog javnog djelatnika i političara u Subotici između dvaju svjetskih ratova, člnika Hrvatske seljačke stranke. Osim svega bio je spisatelj, a bavio se i publicistikom.

Rođen je 1890. godine, a umro je 1950. godine.

19. SRPNJA 2001.

Nakon kraće i teške bolesti umrla je **Katarina Tonković-Marjanski**, dugogodišnja kustosica Moderne galerije *Likovni susret*, slikarica i grafičarka istančanog senzibiliteta. Rođena je 24. prosinca 1947.

20. SRPNJA 1894.

Rođena je **Mara Đorđević-Malagruski**, spisateljica, istaknuta kulturna i javna djelatnica. Višu djevojačku školu završila je u rodnom gradu, a potom studira u Londonu. Pisala je nadahnute pripovijesti iz narodnog života. Najznačajnije njezino djelo je *Vita Danina i druge pripovijetke*. Umrla je 9. kolovoza 1971.

21. SRPNJA 1658.

Rođen je **Luigi Fernando Marsiglia**, polihistor, carski general u službi Bečkog dvora. Imao je vidnu ulogu u razgraničenju s Turskom i stvaranju Potiske vojne krajine, u koju je Subotica bila uključena više od četiri desetljeća prve polovice XVIII. stoljeća. Umro je 7. studenoga 1730.

21. SRPNJA 1881.

Za vršitelja dužnosti ravnatelja subotičke gimnazije postavljen je profesor **Nandor Vojnić**. Nakon godinu dana zamijenio ga je **Matijas Haverda**. Do I. svjetskog rata redoslijed člnika bio je: **Gusztáv Toncs**, **Árpád Kosztolányi** i **Mihály Schäfer**. Prvi direktor u Kraljevini SHS bio je **Ivan Vojnić Tunić**.

21. SRPNJA 1978.

Udova glasovitog slikara modernističke provenijencije **Miloša Babića**, koji je više godina živio i stvarao u Subotici, poklonila je subotičkom Gradskom muzeju cjelokupnu umjetnikovu zaoštavštinu od gotovo 500 slika.

22. SRPNJA 1945.

Tehnički odjel Gradskog narodnog obora izradio je detaljan grafički prikaz o tome da je Subotica tijekom II. svjetskog rata bila dvanaest puta bombardirana sa 603 bombe, čija je ukupna težina iznosila 206.600 kilograma. Porušeno je 570, a teže i lakše oštećeno 1.303 zgrade. Šteta nanescena bombardiranjem procijenjena je na blizu 76 milijuna predratnih dinara Kraljevine Jugoslavije.

23. SRPNJA 1945.

Priopćeni su službeni rezultati izbora. U Okružni narodnooslobodilački odbor izabrano je 86 odbornika. Najvišeglasova dobio je poznati javni djelatnik i aktivist Narodnooslobodilačkog pokreta **Lajčo Jaramazović**. Prigodom konstituiranja, on je izabran za predsjednika Okružnog odbora.

23. SRPNJA 1988.

Tijekom gostovanja subotičkog Narodnog kazališta na festivalu u Budvi, iznenada je umro **Ivica Jakočević**, dugogodišnji član ovoga teatra i dramski spisatelj. Autor je nekoliko uspješnih kazališnih komada, od kojih su neki izvedeni na sceni, dok je drama *Kaplari i papagaji* tiskana u izdanju časopisa *Rukovet*. Rođen je 30. svibnja 1939. godine.

Ulica drugog lika

NEKAD
i
SAD

U usporedbi dvije fotografije nastale u razmaku od tridesetak godina, starija je snimljena 1984., uočljiv je, u međuvremenu nastao, novi izgled ove ulice koja pripada najužem centru grada. Promijenila je izgled i na drugom kraju, koji se iz prikazanog fotografskog kuta ne vidi, tamo je još gradilište kazališta. Riječ je o Ulici Branislava Nušića, u narodu poznatijoj pod odrednicom »iza kazališta«, kratkoj i zanimljivoj ulici koja povezuje Trg slobode i Ulicu Đure Đakovića. Ona je strma i pruža se paralelno s Korzom, ali je prije osam-devet desetljeća, prema starim kartama grada, imala nešto drugačiju trasu pri čemu se jednim svojim dijelom zvala Kazališna.

Izgled ulice u relativno kratkom vremenskom razdoblju izmijenili su novopodignuti objekti s obje njene strane, ali iz promatranog kuta, od Ulice Đure Đakovića, u usporedbi sa starom fotografijom, najuočljivija izmjena je višekatnica na desnom kutu. Na njevoj fasadi ispisana je godina završetka, 1994. Bilo je i zastoja u gradnji i podizana je godinama. Na staroj fotografiji taj plac je pod drvećem i u to vrijeme korišten je za parking hotela. Nekada je bilo zamisli o proširenju hotela *Patria* uz Nušićevu, ali planovi nisu realizirani.

Na staroj fotografiji se radi određenog kuta ne vidi, ali Nušićeva je nekada imala zanimljiv detalj: zelenu živicu koja je odvajala pješačku trasu od kolovozne, što je za urbanu opremu korišteno u mnogim ulicama. Živica je uklonjena iz ove, a i mnogih drugih ulica, iako je njezina osnovna uloga i prednost bila u zaštiti prolaznika od blata, lokvi i prašine s kolovoza (razumjet će svatko tko je bar jednom bio poprskan vodom stojeći uz kolnik). Osim što je, naravno, davala i ugodan dojam obilja uličnog zelenila.

K. K.

TAKMIČENJE RISARA KO PRILIKA ZA PRIPOVITKU O KADGODAŠNJEM RISU I VRŠIDBI

Uramljivanje sićanja

*Dobar risarski par na dan bi mogo pokosit jutro žita, al još i da budne sadiveno u 30-40 krstina **

*Radno vrime trajalo je od tri ujutru do 10 uveče * Vršidba vršalicom trajala i do šest nedilja **

Ugarenje strnike bilo od Velike do Male Gospojine, a dotleg se na njoj čuvo josag

Pitanje ko će bit najbolji na Takmičenju risara već odavno se svelo na familiju **Kujundžić**: jel otac, jel sin. Kako sina Marinka u subatu nije bilo na njivi **Blaženke** i **Stipana Šarčevića** u Starom Žedniku, šta je onda ocu **Stipanu** ostalo neg da i ove godine osvoji prvo misto. Al pravo pitanje za njeg i njegovu risarušu **Ružu Juhas** iz Male Bosne je koliko bi, samo da moraju, na dan uspili pokosit žita.

OD MRAKA DO MRAKA

Stipan kaže da bi jedan risarski par, al dobar, na dan mogo pokosit jutro žita, al još i da ga sadiju u 30-40 krstina. Iako je, kaže, za njeg svako žito dobro za košenje, razlika ipak postoji. Ovo u subatu je bilo lako kositi

jel je slama bila suva, dok je za vlažnog vrimenta važno kako se kosa udesi.

Ruža Juhas, koja je počela raditi ris od svoje trinejste godi-

Iako nije kosio, i za **Ivicu Cvijina** s Gabrića bilo je krajem pedeseti godina prošlog vika posla u risu. Kako je u to vrime bio još mali, za njeg je bilo

A kako je kadgod rodilo žito? Bać Antun se sića da je njegov baćo dono iz Mađarske sortu žita »prolifik«, koja je, kako kaže, u vrime kad nije bilo veštaka, rodila i 30 meteri po lancu. Al, ko je od nje sijo ponovo, došla rđa, i nije bilo više od dva metera po lancu.

ne, kaže da i danas voli ovaj poso. Samo ga ritko radi. Eto, prija Dužijance bila je malo u Deronjama i Sivcu pokazat i tamo kako se kadgod rukovetalo. Za svog risara kaže da je milina raditi s njim: lako kosi i lipo nalaže, pa je onda za njim lako kupiti i praviti lipe snopove.

rukovetanje i bacanje uža. Baćo ga je, kaže, budio čim počme svanjivat, oko četiri sata, da još za rose načupaju žita od kojeg će plest uža. I dok užetom o užu, već dođe vrime i ručku, pa posli kosi i rukovetaj do užne, pa onda posli podnovanja opet kosi i rukovetaj do male užne, a

oma posli tog opet isto do mraka. Ivica Cvijin kaže da ima kad je mrak pao u 9, a bilo je, borame, i u 10. Al, to je valjda zavisilo od tog koliko posla (još) ima.

Ni za litovanje nije bilo problem: kako se njiva nije oma ugarila, dici je na upravu dana strnika na kojoj su čuvali josag: krave, svinje, guske... I tako, ako se posli Velike Gospojine još ne uzugari, sve dok ne počme škula. Za to vrime moglo se dobro naučit kasalisice, jel napraviti koja perlica. A ako ti zarad sigre Zelja pobigne u kuruze (a uvijek oće i samo vrebati kad je ne gledaš), ne vraćaj se na salaš dok je ne nađeš.

FABRIKA NA NJIVI

Ta davna vrimenta, kad se risar – osim u kosu i risarušu i njenu kuku – mogo pouzdat

Vršalica: Posla za po šora

Oboravanje: Da ne bi grom u krstine

17. srpnja 2015.

Dok dvoje rade...

još jedino u svoje znanje i izdržljivost u drugoj polovici prošlog veka zaminila je tehnika. Bač **Antun Jozić**, koji danas ima 80 godina, u to je vrime bio čovik u najboljim godinama. Šest godina je, kaže, provo u vršidbi na vršalici. Sića se bač Antun da je oko te mašine bilo posla za jednu omanju fabriku, jel je, da bi poso teko ko i žito u džakove tribalo čak 26 ljudi! Gepesi, ranjači, dobarke, mereši, bacači, oni pod radom i oni što su po listvama nosili slamu, pa plivarke, pa ban-

daš koji je obično bio na šipovki i punio žito u džakove... Ne mož se bač Antun tako hirtelen ni sitit svakog.

To što su, kako kaže bač Antun, Lela i Čiba zdravo bisne, to je zapravo dobro. On se opet sića šta su stari ljudi divanili: »Tamo di su bisni konji i bisna žena, tamo ide i gazdašag«.

Al sića se zato bač Antun radnog vrimenta u vršidbi: ustajalo se u tri ujutru, a završavalo u 10 uveče. I tako šest nedilja, dok se ne ovrše i poslidnja njiva.

E, al nisu to bilo jedini poslovi u vrime vršidbe: tribalo je i uvest slamu i sadit je u kamaru. Tribalo je, kaže – a to je pokazo

nezgode i sam se sića – da grom udari u krstinu i da, samo zato što ovratine nisu bile oborane, nastane velika šteta.

I bač Antun kaže da se posli vršidbe strnika nije dirala bar do Velike Gospojine. A onda se, pa sve do Male Gospojine, počelo ugarit. U to vrime, sića se on, stari ljudi su pripovidali da ako se ugari između dvi Gospojine, onda neće bit žičara, koji se, jalte, rani korenom i simenom, a nije da ne voli ni listove na mladim biljkama.

Z. R.

17. srpnja 2015.

Kasalisica: Sport na njivi

23

DUŽIJANCA U LEMEŠU

Mnogo više od suhe tradicije

*Lemešani su zadovoljni ovogodišnjim urodom
i zahvalni su Bogu na obilnoj ljetini*

Pred polazak *karuca*

Trodnevna šesnaesta Dužijanca u Lemešu u organizaciji HBKUD-a *Lemeš* počela je u petak, 10. srpnja, na lemeškoj kalvariji u kapeli Gospe od milosrđa, kada je ovogodišnji predslavitelj Dužijance vlč. dr. **Marinko Stantić**, župnik župe Svetoga Križa iz Sombora, ispovijedao bandaše, članove udruge i puk te ih tako dostojno pripratio na proslavu, da bi u predvečer nastavljena, kako to dolikuje Lemešu, literarno-glazbenim programom u svečanoj dvorani Mjesne zajednice. Ovoga puta predstavljena je knjiga *Svjetla starih fotografija* u nakladi Udruge novinara *Cro info* o kojoj su govorili **Mirko Kopunović**, urednik, **Zlata Vasiljević**, novinarka, i **Lucia Knezi**, pročelnica literarnog odjela udruge organizatora.

Drugog dana Dužijance, u subotu, priređena je tematska folklorna večer znamenitog naziva *U avliji kod bače i nane* koja je počela pjesmom vlč. **Marka Vukova Dužijanca 1981.**, a nastavljena bunjevačkim igrokazom po tekstu **Ilije Ezgete**. Najmlađa skupina domaćina je otvorila program, a članovi udruge izveli su koreografije **Tamare Brkić**. Tijekom večeri nastupili su mjesni MME *Németh László*, VA *Musica viva* i KUD *Vidovdansko kolo*, te GKUD *Sombor* iz Sombora i HKPD *S. S. Kranjčević* iz Berega. Pred kraj večeri uslijedila je primopredaja krune i dužnosti bandaša, koju su ove godine preuzeli bandaš **Adrijan Brkić** i bandašica **Anastazija Jurić** uz male bandaše **Stefana Benčika** i **Lidiju Ivanković**. Po starom adetu u ulozi nane **Ana Vujević Illes** blagoslovlila je okupljene mekinjama i vodom, dok je **Marko Vilić**,

Kruh je predan predsjedniku MZ Aleksandru Vidakoviću

predsjedavajući udruge, u ulozu baće, po predstavljanju bandaša pozvao sve sudionike na koncu da odigraju Veliko bačko kolo.

U AVLIJI KOD BAĆE I NANE

U nedjelju, 12. srpnja, uslijedila je centralna svečanost. Vlč. Stantić predstavio je misno slavlje u župnoj crkvi rođenja Blažene Djevice Marije uz mjesnog župnika **Antala Egedija**. U propovijedi je vlč. Stantić istaknuo da Dužijanca nije nošnja, nije suha tradicija, nego je ona mnogo više. To je vrijeme kada bandaš i bandašica prinose kruh u ime cijele zajednice za zahvalu onoga što smo zaslužili. Poslije svete mise uslijedila je molitva i poklon kod križa te prijam kod predsjednika Mjesne zajednice **Aleksandra Vidakovića**. I ovogodišnju vožnju fijakerima osigurao je član udruge **Nikola Ivanković**, pa je u nastavku uslijedio defile kroz selo sa stajalištima kod bandaša i splotom bunjevačkih plesova. Proslava je zavr-

šena u Domu kulture gdje je odigrano bandašicino kolo i upriličena risarska užna za sudionike ovogodišnjeg žetvenog slavlja, dok se za ugodan ambijent pobrinuo tamburaški sastav *Dunavski biseri* iz Apatina, a nazočile su i gostujuće članice KUD-a *Sljeme* iz Zagreba Šestine. Najstariji mještанин sudionik ovogodišnje Dužijance u bunjevačkoj nošnji bio je osamdesetmogodišnji **Stipan Knezy, Bačkov** (1927.), dok je kićenje fijakera, crkve, pozornice, dvorane i ostalo dekorativno uređenje u svezi s manifestacijom radio **Kanyó Daniel**.

Obilježavanje Dužijance u Lemešu počelo je na blagdan Sv. Marka blagoslovom mladog žita i žitnih polja. Novina ove godine u Lemešu jest mali ris, koji je prikazan na salašu u domaćinstvu obitelji **Ane Vujević Illes**, gdje su stariji članovi obitelji po sjećanju opisivali kako je nekada izgledalo košenje i ris sa svim pratećim običajima, a **Ivan Vujević** započeo i uveo mlade u tehniku košenja.

Željko Zelić

Blagoslov mekinjama

17. srpnja 2015.

TJEDAN U BAČKOJ

Od kotlića do kotlića

Namučili se ovih tjedana somborski turistički djelatnici (čitaj uposlenici u Turističkoj organizaciji Grada Sombora), jer trebalo je pripremiti *Somborski kotlić*. Jest da je riječ o uhdanoj manifestaciji koja se ne mijenja godinama (osim *Ulice starih zanata* koja je prije nekoliko godina postala prateći program), posla je toliko da se morala potražiti i pomoć ljudi sa strane. Neću biti u Somboru ove subote vidjeti rezultat tog napornog rada, ali baš i ne žalim puno, jer sve je to već viđeno prethodnih 18 godina. Možda bi organizatori mogli poraditi na nekoj drugoj, zanimljivijoj koncepciji ove manifestacije, jer »kotličijade« nisu više nikakav ekskluzivitet, organizira ih malte ne svako selo. Jest *Somborski kotlić* jedna od manifestacija koja je obilježje Sombora, ali ne mora iz godine u godinu biti ista i samim tim pomalo i dosadna. No, nije moje mozgati o tome, jer da nešto znam vjerojatno bih se bavila turizmom, a ne novinarstvom. Do sljedećeg kotlića eto prilike da se malo poradi na nekoj novoj koncepciji *Somborskog kotlića*. Naravno, ako se stigne jer u međuvremenu treba pripremiti čak dvije manifestacije – Ravangradski fest i doček Nove godine.

Da se uz malo ideje, dodatnog truda i smisla za ono što se radi može osmisliti nešto zanimljivo i drugačije dokaz su svi oni koji se bave kulturom i turizmom. Zapravo, oduševljavaju me ti pojedinci koji pokazuju što se i koliko može i bez velikog novca. Tako se selo Telečka može pohvaliti čak trima muzejima, a sva tri otvorili su pojedinci kojima je jedina želja bila očuvati i pokazati dio bogate tradicije koju su prikupili i sačuvali. Gdje možete vidjeti originalni muzej duhana, nego u okolici Sombora? Gdje vidjeti muzej kovačkog zanata ili muzej sato-va? Opet u okolici Sombora, ili preciznije u Telečkoj. Pa uz to obići i etno kuću. I sve to u jednom malom selu. Ne treba daleko otići ni da bi se vidio, opet originalni muzej parfema. Dovoljno je skoknuti samo do Bezdana, a tu pravi mirisni raj. Monoštor sa svojom turističkom ponudom i starim zanatima i prepoznatljivim *Bodrog festom* da ne spominjem. I mogla bih nabrajati još, ali i ovo je dovoljno kao priča o ljudima koji sve to rade više iz entuzijazma nego neke velike zarade. Nemaју oni redovitu mjesečnu apanažu iz proračuna već se bore. Koliko im je posjetitelja dovela Turistička organizacija? Uzgred budi rečeno s devetero uposlenika.

Z. V.

ŽETVA PŠENICE U SRIJEMU

Cijena za podmiriti troškove

Poljoprivredni proizvođači ni ove godine, usprkos velikim prinosima, ne znaju svoju zaradu, ali vrlo dobro znaju cifre dugovanja koje imaju

U Srijemu je žetva pšenice u punom jeku, a na nekim poljoprivrednim dobrima je i završena. Pšenica koja je najčešće zasijana na ovim prostorima jesu sorte »simonida«, »ingerija« i »rajfajzen«, i kako poljoprivrednici kažu, one najbolje rode iako su na srijemskim poljima zastupljene i druge vrste u manjim količinama. Prinosi su u skoro svim srijemskim općinama daleko bolji u odnosu na prošlu godinu, nema problema ni s *rdom* koja je bila prisutna prošle godine. Ove godine nije bilo uvjeta ni za veće bolesti, ali su je seljaci morali preventivno štititi i tako ulagati dodatna sredstva u proizvodnju pšenice. Cijena pšenice bi mogla biti 17 dinara po kilogramu, ali kako su prinosi bolji od prošle godine, postoje indicije da će to utjecati na pad cijene. Poljoprivrednici iskazuju svoje nezadovoljstvo zbog ovakve situacije i kažu kako odnos države i seljaka nije nikakav i da postoji samo nekoliko ljudi koji diktiraju

sve. Međutim, kako ističu, ovakva situacija nije novina i tako je već unazad dvadeset godina.

ŽETVA U RUMSKOJ OPĆINI

U rumskoj općini, gdje je oko 9.500 hektara zemljišta posijano pšenicom, žetva je počela posljednjeg dana lipnja – najprije u Grabovcima i Platičevu, a prvi prinosi kreću se od 5,5 do 6 tona po hektaru. Prema riječima stručnog suradnika Poljoprivredne stručne službe u tom gradu, kvaliteta pšenice je dobra, a hektolitar ide i preko 80. Mehanizacije ima dovoljno, kao i skladišnih kapaciteta, a osim postojećih silosa otvaraju se i novi, manji, koji doprinose bržem i kvalitetnijem skladištenju pšenice. Što se tiče cijene, iz Poljoprivredne stručne službe kažu: »Prema stanju na burzi, na početku žetve otkupna cijena je uvijek niža tako da ona sada iznosi 16 do 17 dinara po kilogramu. To je samo za pokrivanje troškova proizvodnje, ali ne i za

zaradu seljaka. Tko bude mogao, smjestit će pšenicu na lager i čekati povoljnije uvjete, a neka povoljna cijena bi se kretala oko 22 dinara po kilogramu«, ističe **Đuro Pajić**, stručni suradnik u Poljoprivrednoj stručnoj službi u Rumi. Ono što je najgore jest da proizvodnja pšenice nije nimalo jeftina. Ulaganja su značajna za osnovnu obradu, za sjeme, gnojivo, suzbijanje korova i bolesti. Standarna cijena kombajniranja je od 50 do 60 eura po jutru, a tu je i cijena skladištenja. Potencijalni kupci skladištari znaju da je seljak financijski iscrpljen i prvi novac koji očekuju je upravo od pšenice. Kako navode poljoprivredni stručnjaci, iz tog razloga su pojedini seljaci i prinuđeni odmah poslije žetve prodati pšenicu i ne mogu čekati povoljniju cijenu.

BOLJE OD PRETHODNIH GODINA

Krajem prošlog tjedna, u šidskoj općini od ukupne površine

od 4.300 hektara žetva je završena na 3.410 hektara i na 95 hektara ječma, s ukupnim prinosom od 4.860 kilograma po jednom hektaru. Kako ističu u Uredu za poljoprivredu općine Šid, prinos pšenice od 6.840 kilograma po hektaru je dosta dobar prinos. Vлага zrna se kreće od 10 – 14 posto, hektolitar od 78 – 83 posto, što sve pokazuje kako je kvaliteta zrna dosta dobra: »Prinosi su nešto bolji nego prethodnih godina. S tim da u šidskoj općini ima dijelova zemlje gdje je prinos manji a to je uglavnom na onim površinama gdje se u proljeće javila visoka razina podzemnih voda i gdje su usjevi bili uništeni. Tu se prinosi kreću od 6 i do ispod 6 tona po hektaru. Na teritoriju općine Šid sudjelovalo je u žetvi 170 kombajna, 5 na zadružnim parcelama i 165 na individualnim gazdinstvima. Sve je proteklo u redu i nije bilo incidenata«, kaže **Dejan Vučenović** iz Ureda za poljoprivredu općine Šid, upozoravajući poljoprivrednike da ne

pale strništa, apelirajući da ne prisežu tim mjerama kako ne bi moglo doći do uništavanja drugih usjeva i narušavanja strukture i kvalitete zemljišta, ali i do požara većih razmjera.

NEZADOVOLJNI SELJACI

Poljoprivredni proizvođači kažu kako su očekivali dobar rod pšenice ove godine, ali da nisu očekivali da će biti tako niska cijena, koja je, nagađa se, između 15 i 18 dinara. Kako

navodi poljoprivrednik iz Divoša koji je ove godine imao 90 hektara pod pšenicom i gdje su prinosi bili oko 4 – 5 tona po jutru, očekivao je toliki prinos ali tako nisku cijenu nije: »Konačna cijena znat će se kada prođe cjelokupna žetva. Dobar dio ćemo prodavati odmah zbog izmirivanja obveza za repromaterijal, a viškove ćemo ostaviti za skladište. Uvjeti za žetvu su odlični i vrijeme nam ide na ruku. Tko ima tonu do dvije pšenice može ostaviti kući pa sačekati bolju cijenu, a što ćemo mi koji imamo 80 vagona? Skladištenje se svuda plaća«, kaže poljoprivrednik **Kevlj** iz Divoša. I u Iriškoj općini žetva pšenice je u punom zamahu. Zbog lijepog vremena svi su izgledi da će ona biti završena za manje od dva tjedna. Prinosi u iriškim atarima se kreću između tri i tri i pol tone po hektaru, što poljoprivredni proizvođači ocjenjuju kao solidan prinos koji je bio dosta lošiji zbog kišne godine. Neki od poljoprivrednika ipak su se odlučili svoju pšenicu skladištiti, pa kada bude bila viša cijena, onda će je prodavati: »Oko 16 jutara imam posijano pod pšenicom. Kamionom je nosim u Voganj i skladištim kod skladištara. Kada se bude znala cijena, onda će biti i isplata. Imat ću sve ukupno 5 vagona pšenice, a od toga ostavit ću kući dvije tone za sjeme«, kaže **Gliša Marojević** iz Jaska.

Ova se priča nažalost ponavlja iz godine u godinu kada krene žetva, a cijena pšenice bude nepoznata. Poljoprivredni proizvođači ni ove godine, usprkos velikim prinosima, ne znaju svoju zaradu, ali vrlo dobro znaju cifre dugovanja koje imaju.

Suzana Darabašić

NIKADA OVAKO NIJE BILO

»Žito sam posijao na pet hektara – 3 hektara pod pšenicom, dva pod tritikalom. Ove godine, s obzirom da je u Adaševcima podvodno tlo, bilo je dosta vodolozje na mojoj njivi. Očekujem prinose od tri tone po jutru i time sam zadovoljan, ali nisam zadovoljan cijenom. Prema najavama očekuje se 17 dinara po kilogramu – mislim da je to pljačka seljaka. Nikada ovako nije bilo i s tim ne mogu pokriti ni osnovne troškove. Ne preostaje mi ništa nego da čekam soju, mada se ni za cijenu soje ništa ne zna. Teško je danas prognozirati što je isplativo. Nikom danas gore nego seljaku«, kaže poljoprivrednik **Jovica Stepanić** iz Adaševaca.

TJEDAN U SRIJEMU

Nezadovoljstvo radnika

Teška ekonomska situacija, male plaće, sve veći nameti koje građani moraju platiti državi, neisplaćene zarade u pojedinim poduzećima stvaraju nezadovoljstvo koje je kulminiralo kod Mitrovčana proteklog tjedna – radnici *Mitrosrema* su održali prosvjed ispred svog poduzeća. Na prosvjedu se okupio veliki broj nezadovoljnih radnika, a mehanizacija *Mitrosrema* – traktori, kamioni i bageri – blokirala je dio ceste Ulice svetog Dimitrija ispred Gradske kuće. Radnici nisu tražili nikakve posebne uvjete već samo da im se isplati ono što su proteklih mjeseci zaradili. Inače, *Mitrosrem* je osnovan 1971. godine i u svom sustavu ima 4.000 hektara oranica uz 4.000 hektara u zakupu, potom objekte za tov stoke i silose za skladištenje kukuruza. U njegovom se sastavu nalazi i tvornica *Korn-produkt*, kao i kapaciteti za preradu mesa. U momentu privatizacije 2006. godine bilo je zaposleno 1.200 radnika, a sada ih je manje od 500. Najveći problem *Mitrosrema* je što nemaju riješen status poduzeća. Iako je većinski vlasnik država sa 70 posto kapitala i dalje se kao pravno-formalni vlasnik u Agenciji za privredne registre vodi kompanija *DTM rilešens*. Trenutačni dug *Mitrosrema* je oko 12 milijuna, a najveći vjerovnik je Porezna uprava. Radnici plaću nisu dobili od ožujka, a isplaćeno im je tek 60 posto zarade od veljače. Kako ističu nezadovoljni radnici, i ranije su kasnile plaće, ali nikada ovoliko dugo. Troškovi života su veliki, nekima prijeti i isključenje struje i nemoćni su promijeniti svoju situaciju. Željeli su prosvjedom mirnim putem skrenuti pozornost na svoje nezadovoljstvo. Dan nakon štrajka radnici *Mitrosrema* su se vratili na posao, jer je poslije sastanka u Beogradu postignut dogovor. Dogovoreno je da će Vlada Srbije uplatiti radnicima dio plaće od veljače i ožujka do 17. srpnja, a da će ostalo isplatiti *Mitrosrem*. Poslije održanog sastanka i postignutog dogovora s Vladom Srbije gradonačelnik Srijemske Mitrovice **Branislav Nedimović** je izjavio da *Mitrosrem* predstavlja iznimno važan gospodarski subjekt u funkcioniranju grada. Zbog toga je bilo neophodno učiniti napor da se ovo poduzeće očuva, jer bi svaki prekid proizvodnje imao katastrofalne posljedice. »Čine se nadljudski naponi da se očuva ovo poduzeće«, izjavio je gradonačelnik. Epilog ovog događaja na svu sreću je uspješan. Radnici će prema obećanjima dobiti neisplaćene zarade, no jesu li, postavlja se pitanje, prosvjedi postali jedini način da se ostvare prava, a odnose se samo na osnovno – isplatu onog što je zarađeno.

S. D.

Vicešampioni III. Sv

Nogometna reprezentacija H

svjetskog prvenstva

Hrvata iz Vojvodine (Srbije)

Cro art u Martonošu

MARTONOŠ – U subotu, 11. srpnja, članovi HLU *CroArt* bili su gosti Ribolovačkog kluba *Šaran* iz Martonoša. Bio je to peti susret slikara i ribolovaca na petoj likovnoj koloniji *TISA - MARTONOŠ-2015*. Na koloniji su sudjelovali: **Eva Horvat Uzon, Katica Seleši, Ana Čović, Laslo Kelč, Ildiko Monus, Janos Nađpastor, Mišo Boroš, Sandor Kerekeš, Marta Ožvar i Josip Horvat.**

J. H.

Kulen fest u Lemešu

LEMEŠ – Udruga *Lemeški kulen* organizira deveti po redu *Kulen fest* natjecateljskog, izložbenog i degustativnog karaktera u Lemešu u subotu, 8. srpnja, s početkom u 11 sati. Tijekom manifestacije nastupaju lokalne udruge kulture MME *Németh László*, HBKUD *Lemeš* i orkestar **Ignaca Šena**. Organizira se nagradna igra »Pogodi težinu kulena i osvoji ga«, a manifestacija završava rok koncertom i nastupom somborskog benda *Jam Display*.

Ž. Z.

Ivan Klapim u Vinkovcima

VINKOVCI – Jučer, 16. srpnja, otvorena je izložba fotografija *BUDICA*, prva koju je organizirao Fotoklub *Vinkovci* u sklopu Salona fotografije 2015. Među izlagačima, osim članova kluba, nalaze se i brojni prijatelji Fotokluba *Vinkovci*, a među njima i fotograf iz Bajmaka **Ivan Ivković Ivandekić - Klapim**.

Izložba Ilije Šoškića

SUBOTICA – Danas, 17. srpnja, Galerija dr. *Vinko Perčić* u Subotici u 19 sati organizira izložbu multimedijalnog umjetnika iz Republike Crne Gore **Ilije Šoškića**, naziva *TOKEN*, s performansom *Linearno zaključivanje* u saradnji s **Leom Tolnai**.

Izložba je otvorena do 28. kolovoza, svaki radni dan - ponedjeljkom i petkom od 7,30 do 14,30, utorkom, srijedom i četvrtkom od 7,30 do 18,30, kao i subotom od 10 do 14 sati.

Autor će se predstaviti i s 15 fotografija snimljenih devet sati nakon **Pazolinijevog** ubojstva, na lokaciji na kojoj je pronađeno njegovo tijelo, u okviru 22. festivala europskog filma *Palić*, u kinu *Abazija* naziva *PPP Nove ore dopo*.

www.galerijapercic.com

Most na kraju svijeta

SUBOTICA – Novi film **Branka Ištvančića** *Most na kraju svijeta* bit će prikazan u kinu *Jadran* u Subotici u petak, 24. srpnja, u sklopu programa *Paralele i sudari* na 22. europskom filmskom festivalu na Paliću. Djelo je nastalo u koprodukciji Hrvatska-Srbija-BiH-Francuska, a priča prikazuje događanja nakon posljednjeg rata na ovim prostorima.

Sela bosanskih Hrvata su uništena i oni su nastanjeni u kućama hrvatskih Srba. Posebnom državnim uredbom, u srpske kuće trebaju se početi vraćati njihovi vlasnici, a Hrvate koji žive u njima čeka neizvjesnost. Javlja se bijes i neprijateljstvo. Netrpeljivost prema Srbima povratnicima osjeća se na svakom koraku...

Dužionica u Somboru

SOMBOR – Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor* organizira 26. srpnja 81. *Dužionicu*. Okupljanje gostiju je u devet sati u Hrvatskom domu. Svečana sveta misa bit će održana u crkvi Presvetog trojstva u 11 sati. Nakon mise sudionici *Dužionice* kruh od novog žita predat će gradonačelniku Sombora. Proslava će biti završena risarskim ručkom u Hrvatskom domu.

U sklopu proslave ovogodišnje *Dužionice* u petak, 24. srpnja, u 20 sati bit će priređena književna večer na kojoj će biti obilježeno 25. godina Katoličkog instituta *Ivan Antunović* iz Subotice i predstavljena knjiga *Recept* vlč. **Lazara Novakovića**. Bit će to prigoda i za predstavljanje ovogodišnjih bandaša i bandašice, a to su **Renata Firanj i Martin Džinić**.

Z.V.

Dužijanca u Subotici

SUBOTICA – Sljedećih se dana nastavljaju aktivnosti oko manifestacija organiziranih u sklopu ovogodišnje *Dužijance*:

18. SRPNJA U 19,30 SATI

- zatvaranje XXX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame HKPD *Matija Gubec*, Tavankut – izložba radova

19. SRPNJA U 10,30 SATI

- Dužijanca u crkvi Presvetog Srca Isusova, Tavankut

26. SRPNJA U 10 SATI

- Dužijanca u crkvi Presvetog Trojstva, Mala Bosna

29. SRPNJA, tijekom dana

- postavljanje izloga u središtu Subotice za *Natjecanje aranžera izloga*

30. SRPNJA U 19 SATI

- otvorenje izložbe radova s XVIII. međunarodne likovne kolonije *Bunarić 2014.*, Svečana dvorana HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica (izložba je otvorena do 16. kolovoza)

2. KOLOVOZA U 10 SATI

- Dužijanca u crkvi sv. Josipa Radnika, Đurđin u 18 sati - Dužijanca kod križa u Mirgešu

6. KOLOVOZA U 19 SATI

- književna večer u organizaciji Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* na temu 25. obljetnica Društva, svečana dvorana HKC *Bunjevačko kolo*.

KOLONIJA SLAMARKI U TAVANKUTU

Evo, prošlo je 30 godina

Etno salaš *Balažević* ovog je ljeta središte kulturnih manifestacija u Tavankutu. Na ovome je mjestu u petak, 10. srpnja, otvoren XXX. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame. Slike koje su slammarke napravile do samoga početka kolonije bile su prikazane na stražnjem zidu Etno salaša.

Program otvorenja počeo je tradicionalnom svečanom pjesmom *Žito žela lipo-ta divojka*, koju su otpjevale članice HKPD-a *Matija Gubec*, nakon čega su se gostima obratili predsjednik udruge **Ladislav Suknović**, te voditeljica slamarskog odjela **Jozefina Skenderović**. Posebnu pozornost izazvale su riječi Jozefine Skenderović koja se osvrnula na proteklih trideset godina rada kolonije: »Od slamarki koje su sudjelovale na početku kolonije 1986. godine, jedino sam ja živa, a bilo nas je osam. Mnogi, koji su tada bili samo promatrači, govorili su nam da ako uspijemo organizirati pet godina rada kolonije, bit će dobro. Ali evo prošlo je 30 godina, što je lijepo trajanje.« Ovogodišnji XXX. saziv otvorila je etnologinja **Senka Davčik**.

U kulturnom programu sudjelovali su članovi HSPD-a *Sljeme Šestine* iz Zagreba, koji su se predstavili blokom tamburaške glazbe svojega kraja, te pri-gorskim plesovima šestinskoga kraja. Prijateljstvo Tavankuta i Šestina traje već niz godina, a njihovi članovi polaznici su i Seminara bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu.

Sudionici kolonije će raditi do sutra, 18. srpnja, u tavankutskoj osnovnoj školi.

Istoga dana otvoren je i volonterski kamp koji se u Tavankutu organizira treću godinu za redom. Ovogodišnji volonteri doputovali su iz nekoliko europskih država: Poljske, Švicarske, Španjolske i Slovačke. Oni će pratiti i dokumentirati rad slamarki, a od prikupljenog materijala kojeg svaki dan obrađuju, izradit će se knjiga koja će biti objavljena na engleskom, hrvatskom, romskom i albanskom jeziku. Ovaj će kamp biti povezan s kampom koji se organizira na Kosovu i koji također tematizira žene koje izrađuju nakit i uporabne predmete od perli. Tiskanje materijala koji će se izraditi na kampu financirat će volonterski centar iz Švicarske.

I. D.

KULTURAMA

Filmski festival

Prva filmska predstava u putujućem kinu izvjesnog Talijana upriličena je u Subotici još davne 1899. godine. Točno dvadeset godina kasnije, 1919. godine, **Aleksandar (Šandor) Lifka** otvorio je prvo stalno kino u najvećem gradu sjevera Bačke. I filmska umjetnost se za stalno naselila u ovim predjelima.

Zahvaljujući subotičkim filmskim entuzijastima, uz pokroviteljstvo Općine, 1992. godine osnovan je Međunarodni filmski festival na obližnjem Paliću i živi sve do današnjih dana.

Od 2003. godine i svog desetog izdanja palički festival postaje Festival europskog filma i iste godine dobiva članstvo u Evropskoj koordinaciji filmskih festivala.

Danas je ova manifestacija važna točka na mapi europskih filmskih festivala. Na ponos svih nas.

Od sutra, subote 18. srpnja sve do idućeg petka 24. srpnja na platnima na Paliću i Subotici, Otvorenom sveučilištu i gradskom trgu smjenjivat će se filmovi glavnog (natjecateljskog) programa i pratećih festival-skih filmskih revija.

Tako će novi film **Branka Istvančića**, *Most na kraju svijeta*, u sklopu pratećeg programa *Paralele i sudari*, biti premijerno prikazan na ovim našim prostorima u petak 24. srpnja u 18 sati u Kinu *Jadran* u Subotici.

U okviru 7 festivalskih selekcija bit će prikazano preko 80 filmova na zadovoljstvo svih ljubitelja filmske umjetnosti. Svatko tko voli dobar europski film imat će prilike pronaći naslov i temu koja mu odgovara. Treba se samo zaputiti prema Paliću i uživati u pokretnim slikama na velikom platnu.

Subotica tj. Palić (u svijetu filma to je znak jednakosti) živi i dalje svoj filmski život, započevši u posljednjoj godini 19. stoljeća.

Unatoč suvremenim tehnologijama 21. stoljeća, film nastavlja suvereno živjeti svojim životom na velikom platnu.

Festival Europskog filma na Paliću najbolji je dokaz.

D. P.

JUBILARNI 10. FESTIVAL MARIJANSKOG PUČKOG PIVANJA U MONOŠTORU

Čuvari tradicije i graditelji prijateljstva

U crkvi svetog Petra i Pavla u Monoštoru u subotu 11. srpnja održan je 10. festival marijanskog pučkog pivanja. Marijanske su pjesme izvodile pjevačke skupine iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Vojvodine, prikazujući tradicijsko pučko pjevanje i nošnju iz krajeva iz kojih dolaze. Festival je na inicijativu KUD-a Hrvata *Bodrog*, HNV-a i uz potporu dr. **Andrije Kopilovića**, tada predsjedavajućeg Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost **Ivan Antunović**, pokrenut prije 10 godina, a Monoštor kao selo gdje se iznimno štije Majka Marija pravo je mjesto za ovakav festival. »Monoštor je doista autentično izvorno mjesto gdje Majka Marija ima svoje mjesto. Kao što je poznato, pri završetku Drugog svjetskog rata ovaj se narod zavjetovao Gospi da ga sačuva od neprijatelja, što ona

i jest učinila i od tada ovaj narod ima posebno štovanje Gospe. Čestitam na kontinuitetu održavanja ovog festivala. Čuli smo danas kako pjevaju Hrvati iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Vojvodine i to autentično marijansko pjevanje došlo je na pravo tlo«, kazala je **Katarina Čeliković**, menadžerica za kulturu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, ističući kako osim marijanskog pjevanja u ženskim pjevačkim skupinama ovu vrstu pjevanja treba njegovati i u mješovitim i muškim pjevačkim skupinama, a što je i prikazano na ovogodišnjem festivalu.

OD POSAVINE DO PODUNAVLJA

Ove su godine najbrojnije bile pjevačke skupine iz Hrvatske, a na monoštorskom festivalu iz Hrvatske su sudjelovali: KUD

Vesela Šokadija iz Koritne, MPS *Biđani* Bicko selo i MPS *Baje* Ivanovac. »Prvi smo put gosti u Monoštoru i drago nam je što smo sudionici baš na ovom jubilarnom festivalu. Predstavili smo se dvema marijanskim i jednom uskršnom pjesmom«, kaže **Đuro Polić**, voditelj MPS *Biđani*. Prvi su put na monoštorskom festivalu bili i gosti iz Bosne i Hercegovine – KUD *Brodski biseri* iz Bosanskog Broda, a kontakt je uspostavljen zahvaljujući KUD-u *Vesela Šokadija* iz Gundinaca (Hrvatska). »Mi organiziramo božićni i uskršnji koncert, a ovo nam je prvi put da nastupamo sredinom godine. Odabrali smo pjesme koje se redovito pjevaju u crkvi. Gledali smo kako to rade Slavonci, pa po ugledu na njih i mi radimo na očuvanju tradicije pučkog pjevanja«, kaže voditeljica pjevačke sku-

pine **Marica Manot**. Da to rade uspješno dokaz su i nastupi širom Hrvatske i Bosne i Hercegovine, ali i sudjelovanje na festivalima u Srbiji, gdje su osvajali i nagrade.

»Rekao bih kako smo redoviti gosti ovog festivala. Ranijih smo godina pjevali uz pratnju tambura, a ove godine a kapelo. Za ovaj smo festival odabrali i jednu pjesmu koja nije karakteristična za područje Bačke, a to je pjesma *Sinjska Gospa* koju ćemo pjevati na nagovor našeg župnika. U našoj udruzi dosta pozornosti poklanjamo čuvanju starih pjesama koje pjevamo pod misom na ostalim crkvenim slavljinama«, kaže predsjednik KPZ *Šokadija* iz Sonte **Zvonko Tadijan**. Osim gostiju iz Sonte na festivalu su sudjelovali i domaćini Ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga*.

Ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga*, Monoštor

KONTINUITET I KVALITETA

»Ova je manifestacija značajna za Monoštor, a koliko ćemo uspjeti ustrajati u njenom održavanju pokazat će vrijeme. Ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga* su

jezgra koja čuva, razvija i promiče marijansko pučko pjevanje, a kada se to sve spoji s najljepšom nošnjom na cijelom svijetu, a to je šokačka nošnja, to je nešto što treba vidjeti i čuti. Festival je međunarodnog karaktera, a organizirati takav festival, koji mora imati i određenu kva-

litetu, nije lako i uglavnom se kontakti uspostavljaju na osnovi preporuka«, kaže predsjednik KUD-a Hrvata *Bodrog* **Željko Šeremešić**. Obraćajući se na kraju festivala monoštorski župnik **Goran Vilov** istaknuo je kako se deset godina čuva tradicija i gradi prijateljstvo i

kroz ove susrete međusobno obogaćuje.

Nizale su se pjesme posvećene Majci Mariji i nizale su se nošnje, svaka drugačija, a opet svaka očuvana s mnogo pažnje i ljubavi za tradiciju

Z. Vasiljević

KUD *Vesela Šokadija*, Koritna

KUD *Brodski biseri*, Bosanski brod

Muška pjevačka skupina *Baje*, Ivanovac

KPZH *Šokadija*, Sonta

O HIGIJENSKIM NAVIKAMA BUNJEVAČKIH HRVATA OD KONCA XIX. DO PRVE POLOVICE XX. STOLJEĆA, TE DRUGIM ČIMBENICIMA KOJI UTJEČU NA LJEPOTU ŽENE (4.)

Osobna higijena

Piše: Aleksandra Prčić

Bez obzira jesu li živjele na salašu ili u gradu, Bunjevci su držali do čistoće tijela, što je uključivalo i održavanje higijene kose i zuba, te njegu lica. Kupalo se obično subotom ili o većim blagdanima, a tijelo se pralo svaki dan, pogotovo ljeti.

KUPANJE

Kazivači opisuju kupanje na sljedeći način: »Higijena je bila tako da su obitelji imale velike kotlove u kojima se grijala voda i onda su, kada dođe subota ili neki blagdan zagrijanu vodu sipali u *skip* (korito). Svi su se kupali u *skipu*, prvo su se kupala *dica*, zatim žene, a na kraju muškarci. Voda se iznosila iz avlije i sipala u neku rupu jer je imala u sebi sapun. Bojali su se da ne unište travu.« (Kazivač iz Subotice, rođen 1930. godine na salašu u Verušiću).

»Kupalo se subotom u koritu, ali smo se prali svaki dan u lavoru. Prali smo se u tri dela, prvo do struka, zatim srednji deo, pa onda noge. Nije bilo kupatila, nego smo se prali u špajcu jer je on bio velik i odvojen.« (Kazivačica iz Subotice, rođena 1930. godine u Subotici)

»Nas je bilo puno dice, mama je zagrijala vodu, pa nas dobro istrljala domaćim sapunom. Još i danas se sićam kako mi zvoni glava kad mi je trljala sapunom kosu.« (Kazivač iz Subotice, rođen 1942. godine, odrastao na salašu u Bajskim vinogradima)

»Liti smo se kupali u avliji, a zimi u košari ili u volarici. Korto smo stavili na prolaz iza konja, cigljom smo ga potpačili, a ta publika nije marila za naše kupanje.« (Kazivač iz Subotice,

rođen 1929. godine na salašu u Đurđinu)

Na salašima, a većinom i u gradu obitelji nisu imale kupao-ne. Ljeti se kupalo vani, a zimi u kući, najčešće u kuhinji ili kako jedan od kazivača navodi, u košari (štala za konje) ili volarici (štala za krave). *Subotičke novine* od 30. travnja 1898. godine objavljuju zanimljiv recept kao alternativu sapunu za pranje ruku:

»Jevtin sapun za umivanje ruku – Kada se desi te nemate pri ruci sapuna, a ne možete ga uskoro iz varoši dobiti, možete ga napraviti na ovakav bačin: Ukuvajte nekoliko bilih, brašnatih krumpira, očistite ih, izgnječite i umišajte s malo mlika. Dobićete smesu imalo lošiju od jevtinih dućanskih sapuna: u toliko bolju što u njoj neće biti nikakvih škodljivih primjesa.«

PRANJE I NJEGA KOSE

Za pranje kose i na salašu i u gradu koristio se crni domaći sapun i kišnica. Kazivači još uvi-

jek s velikim oduševljenjem pričaju o tome kako je kosa nakon pranja sapunom i kišnicom bila meka i bujna. Bunjevke su imale duge kose, rijetko su je kratile, a najčešće su kosu plele u pletenicu, pa je otraga savile i zakačile špangama kao punđu.

»Bunjevke nisu odlazile kod frizera, osim onih koje su se nosile gospodski (žene koje nisu oblačile bunjevačke haljine, već su se oblačile građanski). Ne daj Bože da se neka divojka nije oprala prije nego što je išla na igranku. Kada se išlo na igranke, odlazile su češljaricama da im napravi punđu jer su onda bile gologlave (bez marama).« (Kazivačica iz Subotice, rođena 1940. na salašu u Verušiću gdje je provela djetinjstvo)

»Divojke su o litnjem vremenu ili u zavisnosti od toga kako su se opravljale različito uređivale kosu. Npr. ako je bio niki god, veći svetac, kada su se mladi iz iz pustara okupljali u varoši na zajednički provod da bi se upoznali(...) Liti su išle kod

češljarice na vodenu ondulaciju. Kako je cura bilo puno, nisu sve stigle ujutru kod češljarice, već su neke to radile uveče, pa su noć prespavale naslonjene na astal.« (Kazivač iz Subotice, rođen 1929. godine na salašu u Đurđinu)

Kosa se posebno uređivala i za vjenčanje, o čemu je u ovom tjedniku pisao **Alojzije Stantić** 2003. godine, u članku *Dan vinčanja*, te navodi sljedeće:

»U nedilju ujutro, na dan vinčanja, snaši je došla češljarica, oprala kosu i očesljala je, napravila vodenu ondulaciju, kosu uplela u pletenicu, a na nju u okrugli kurđup (konđu) i uplela dugačkim trnodlama (ukosnicama). Svaka vlas na kosi morala je bit »na svom mistu« da se na češljanju snaše ne bi zabavljalo(...) Češljanje snaše bio je pipav poso, pa još ako je imala gustu i dugačku kosu, češljari je tribalo najmanje tri sata dok kosu nije namistila kako je tila(...) (Ko češljarica na velikom glasu je bila i Bunjevka **Marga Karo** iz Mukićevog sokaka).«

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Nastanak Dunavske banovine

Piše: dr. Zsombor Szabó

Kraljevina Jugoslavija bila je regionalna država, tvrdi Marko Pavlović. O tome smo već pisali u prethodnom nastavku. Slijedeći ovu konstataciju istražiti ćemo kako je došlo do stvaranja banovina, prije svega fokusirajući se na teritorijalno drugu najveću banovinu, koja se zvala Dunavska banovina, čije je sjedište bilo u Novom Sadu. Teritorij ove banovine obuhvaćao je: Baranju, Bačku, Banat, Srijem, Šumadiju i Braničevski okrug. Formirana je odlukom kralja Aleksandra 3. listopada 1929. godine. Na njenom teritoriju po popisu stanovništva iz 1931. godine živjelo je 2.387.495 stanovnika, po veličini i brojnosti žitelja bila je druga u kraljevini iza Savske banovine.

ŠTO JE PRETHODILO FORMIRANJU BANOVINI?

Nova južnoslavenska država Kraljevina SHS počevši od nastanka imala je mnogo problema, već na otoku Krku, gdje su vršeni prvi ozbiljni dogovori o budućoj državi. Stalni su bili politički sukobi između hrvatskih federalista i srpskih unitarista, odnosno centralista. Vrhunac ovih sukoba bilo je ubojstvo braće Radić u Narodnoj skupštini 1928. godine. Kralj Aleksandar je odlučio »stvari uzeti u svoje ruke« i iduće, 1929. godine uveo je tzv. Šestosiječanjsku diktaturu. Raspustio je Narodnu skupštinu, zabranio rad svih političkih stranaka i sindikata, zabranio političke skupove, uveo cenzuru, proglasio je ideologiju »univerzalnog jugoslavenstva« i državu je preimenovala u Kraljevinu Jugoslaviju. Umjesto »oblasnog regionalizma« uveo je »banovski regionalizam«. Do ovoga

Teritorij Dunavske banovine

je došlo na pritisak tadašnjih »stranih faktora«. Naime, pred samo zavođenje diktature, iz savezničkih se zemalja od kralja Aleksandra tražilo da učvrsti jugoslavensko narodno i državno jedinstvo, ali i da decentralizira upravu. Britanski veleposlanik u Beogradu 1928. godine smatrao je da je »centralna vlada... skandalozno zanemarivala potrebe uspostavljanja odnosa između sastavnih dijelova Kraljevine na novim osnovama«. Po njegovu shvaćanju postalo je »jasno da je neophodno provesti reviziju (Vidovdansko) Ustava; tom revizijom bi 33 oblasti, koje ne predstavljaju političke, ekonomske i geografske cjeline, bile zamijenjene mnogo većim pokrajinama, koje bi u znatnoj mjeri raspolagale lokalnom autonomijom i bile ekonomski i financijski neovisne«, piše Marko Pavlović. Kao što smo rekli, 3. listopada donesen je Zakon o nazivu i podjeli Kraljevine na upravna područja i formirane su bano-

vine. Tadašnja je vlada ovaj čin ovako obrazlagala: »Ovakvom podjelom se centralna uprava rasterećuje, a administracija se uprošćava i cjelishodnije organizira. Prenosjenje mnogih važnih nadležnosti s centrale omogućit će brže svršavanje mnogih poslova, koji su i zbog dosadašnjeg uređenja bili u zastoju... banovine nose nazive po najpoznatijim rijekama koje kroz njih protječu. Pri određivanju granica novih banovina vodilo se prvenstveno računa o tome da te granice budu prirodne, tj. da idu planinskim grebenima ili duž velikih rijeka.« U jednom tadašnjem novinskom članku (*Politika*) pisalo je: »Uvođenjem zvanja bana, uz ukidanje zvanja velikog župana, učinjen je ustupak hrvatskoj tradiciji, na račun srpske.«

DUNAVSKA BANOVINI

Za naša razmatranja najvažnija je Dunavska banovina, jer

je u nju bila uključena i današnja Vojvodina, o tome Josip Smodlaka piše: »Najnovija srpska stečevina je prekodunavska, višjezična Vojvodina sa središtem u Novom Sadu.« I tu je počeo problem, jer tada većinu stanovništva u Vojvodini nisu činili Srbi i Hrvati, a da bi se osigurala većina slavenog stanovništva ovoj je oblasti priključena i Šumadija s Braničevom (što je govorio predsjednik vlade o granicama banovina?!). »Povezivanje Vojvodine sa Šumadijom nailazilo je na povoljan prijam među Vojvođanima u Beogradu. Smatralo se da srpski živalj ne bi imao apsolutnu većinu da je banovinu činio samo teritorij Vojvodine«, tvrdi neimenovani izvor na Wikipediji. I stvarno, po popisu iz 1931. godine u Dunavskoj banovini Srbi i Hrvati su činili 56,90 posto stanovništva (oni su se računali zajedno), od kojih je pravoslavne vjere bilo 54,90 posto (dosta tijesna razlika). Banovine nisu pratile povijesne granice, formirane su s izričitim ciljem da se »povijesne pokrajine« razbiju. Otvorena diktatura kralja Aleksandra je formalno ukinuta donošenjem Oktroiranog ustava 3. rujna 1931. godine, ali do stvarnih političkih promjena je došlo tek nakon ubojstva kralja u Marselju (1934.). Regent knez Pavle je 1935. godine raspisao izbore za Narodnu skupštinu. U Novom Sadu ove političke promjene su bile djelotvorne (a nova banovina je bila i bogata). Po projektu Dragiše Brašovana na nekadašnjoj močvari, koja je nasuta, 1. kolovoza 1936. godine započeta je izgradnja banske palače koja je završena tri godine kasnije, 25. rujna 1939., no bano-

PROMOCIJA KNJIGE *ODSJAJ LJUBAVI U MONOŠTORU*

Antologija duhovnog pjesništva

Lazar Novaković, Tomislav Žigmanov i Ivan Karan

U organizaciji KUD-a Hrvata Bodrog, u Monoštoru je prvi put promovirana knjiga *Odsjaj ljubavi – suvremena duhovna lirika Hrvata u Vojvodini*, čiji je priređivač svećenik **Lazar Novaković**. Knjiga je izbor od 129 pjesama napisanih od početka XX. stoljeća, pa do današnjih dana. »U knjizi su pjesme 24 pjesnika i 20 pjesnikinja. Nije bilo lako između više od tisuću pjesama suziti izbor na ovaj broj, ali praveći taj izbor tražio sam u pjesmama ljubav, radost, zanos, vjeru, život«, kazao je između ostalog priređivač knjige svećenik Novaković. **Tomislav Žigmanov**, predsjednik Nakladničkog vijeća NIU Hrvatska riječ, koja je nakladnik ove knjige, podsjetio je kako je književnost Hrvata u Vojvodini duga i bogata, a autori prvih književnih djela bili su fratri, i od konca XVII. stoljeća može se u kontinuitetu pratiti književno stvaralaštvo. »To bogato naslijeđe nije dovoljno iščitano, još uvijek se o njemu malo zna i još uvijek o njemu nema antologija. U tom smislu vrijednost ovog djela je velika. Da bi se ova knjiga

Nije bilo lako između više od tisuću pjesama suziti izbor na ovaj broj, ali praveći taj izbor tražio sam u pjesmama ljubav, radost, zanos, vjeru, život, kaže Lazar Novaković

pojavila Lazar je morao pročitati više od stotinu knjiga i od tisuću i nešto pjesama izvući ono što je po njegovu sudu vrijedno pokazati. Za to ga je kvalificiralo što je pasionirani ljubitelj književnosti i pjesništva. Pjesme naših duhovnih lirika imaju ne samo izravno obraćanje našem tvorcu, već imamo za motiv Blaženu Djevicu Mariju, pjesme posvećene svecima, pjesme posvećene određenim fenomenima, pjesme zahvale, pjesme koje sliče molitvi. Kada se čita ova više nego uspješna panorama hrvatskog duhovnog pjesništva, možete sagledati što je sve na planu duhovnog pjesništva među Hrvatima u Vojvodini postojalo, tko su ti autori, kakvi su njihovi izričaji, je li vas dojmio sadržaj, ritam, poruka i je li vas potaknu-

lo da više upoznate tog autora, pročitate njegovu knjigu«, kazao je Žigmanov ističući kako je ovo nakon 45 godina prva panorama jednog segmenta ovdašnjeg pjesništva, a prva objavljena na prostoru Vojvodine. »Možemo onda slobodno reći kako je pojava ove antologije kulturni događaj prvog razreda. U tom smislu vjerujem da će ova knjiga pobuditi pozornost kako čitatelja, tako i onih koji se bave hrvatskom književnošću u Vojvodini, a naravno i onih koji se bave kulturom u hrvatskoj zajednici i da će ovakvih predstavljanja biti i u drugim mjestima«, kazao je Žigmanov.

O nakladničkoj djelatnosti NIU Hrvatskoj riječi, koja je i nakladnik ove antologije, govorio je ravnatelj **Ivan Karan**, koji je podsjetio kako nakladnička djelatnost postoji od 2005. godine, a do sada je tiskano više od 60 naslova. Na promociji se čulo i nekoliko pjesama iz knjige *Odsjaj ljubavi* koje su čitale članice Bodroga, dok su *Kraljice Bodroga* otpjevale nekoliko pjesama.

Z. V.

Puni vjere u život budućega vijeka javljamo svim ljudima dobre volje da je blago u Gospodinu naš brat

fra Klarus Pecze
franjevca

okrijepljen svetim sakramentima preminuo u samostanu franjevaca u Subotici 12. srpnja 2015. godine, u 93. godini života i 58. godini redovništva.

Blagi Kriste,
podaj mu život vječni!

braća franjevci i rodbina

VIJESTI

Događanja na Marijanskom svetištu – Bunarić

1. kolovoza, subota - Prva subota, sveta misa u 9.30 sati
 5. kolovoza, srijeda - Snježna Gospa, sveta misa 18.00 sati
 15. kolovoza, subota - Velika Gospa, sveta misa u 18.00 sati
 22. kolovoza, subota - Bl. Djevica Marija Kraljica, sveta misa u 18.00 sati
 27. kolovoza, četvrtak - Trodnevia u 19.00 sati - klanjanje
 28. kolovoza, petak - Trodnevia u 19.00 sati – križni put
 29. kolovoza, subota - Trodnevia u 19.00 sati – bdjenje
 30. kolovoza, nedjelja – PROŠTENJE

Cjelodnevno klanjanje u subotičkoj katedrali

21. srpnja, utorak je cjelodnevno klanjanje u subotičkoj katedrali bazilici. Svete mise su u 7 sati na hrvatskom jeziku, 18.30 sati na mađarskom jeziku. Klanjanje za djecu je u 15 sati.

U susret blagdanima

22. srpnja - Sveta Marija Magdalena
 23. srpnja - Sveta Brigita – zaštitnica Europe
 25. srpnja - Sveti Jakov apostol
 26. srpnja - Sveti Joakim i Ana

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

U dijelu godine kada ljudi masovno odlaze na zaslužene godišnje odmore, nedjeljno evanđelje nam govori upravo o odmoru (usp. Mk 6,30-34).

POVLAČENJE U OSAMU

Evangelist Marko u ovom evanđeoskom odlomku govori o povratku učenika nakon izvršenog poslanja. To je poslanje i djelovanje u Isusovo ime ono što ih čini apostolima, a njihova povezanost i oslanjanje na Isusa daje smisao i plodnost njihovom djelovanju. Nakon izvršenog poslanja oni Isusu podnose izvješće, s njim dijele svoje uspjehe i neuspjehe, sve proživljeno tijekom djelovanja na koje ih je On poslao.

Međutim, nakon napora apostolskog djelovanja učenicima je potreban odmor, jer da bi se moglo djelovati mora se i odmarati, čega je svjestan i Isus. Svakom čovjeku, što god da radi i čime god da se bavi potreban je odmor, a vrijeme ljetnih mjeseci sezona je odmora. Isusove učenike umorio je navještaj, širenje njegove poruke među narodom, umorili su se susrećući ljude. Isto tako svaki se čovjek umori vršeći svoj posao i svoje dužnosti. Zato svatko željno iščekuje vrijeme u kojem će se od svih napora odmoriti. No, odmor je istovremeno i prilika da se čovjek zapita što je to što ga uistinu umara, na čega troši najviše svoje energije i što to najviše zaokuplja njegove misli. Jer, iako se sve čini jednako

Vrijeme odmora

važnim, to nije tako, nije svaki umor plod dobrog rada i dobrog djelovanja. Puno potrošene energije u životu odlazi na manje važne stvari. Isto tako postoje i dvije vrste umora, onaj koji nas ispunjava zadovoljstvom i onaj koji nas čini nervoznima i nezadovoljnim.

Od ove druge vrste umora teško se možemo odmoriti na godišnjem odmoru. On se može prikriti, ali ne i u potpunosti ukloniti. Možda i zato što uzimamo odmor koji zapravo zahtijeva veliki napor, koji nas prebacuje iz jedne buke u drugu i iz jedne žurbe u drugu. Tako se ne odmaramo, nego se nastavljamo umarati, samo na drugom mjestu. Isus svojim učenicima poručuje: »Hajdete i vi u osamu na samotno mjesto i otpočinite malo« (Mk 6,31). Upućuje ih na samoću kao početak dobrog odmora, ali ne zato što nije nigdje bilo mjesta za zabavu ili zato što nije bilo ljudi s kojima bi se mogli družiti. To čini zato što zna da se u samoći koja dolazi nakon izvršenog poslanja mogu sabrati svi dojmovi, susreti, riječi i djela. Kroz samoću svi izolirani događaji prestaju biti rascjepkani dijelovi, nego postaju dio cjeline koja čini naš život. Samoća o kojoj Isus govori nije osamljenost zbog odbačenosti i neprihvatanja. To nije samoća koja plaši, nego samoća koja odmara, u koju bi se svatko trebao povući.

OSAMA ZA SUSRET

Povlačenje u samoću radi odmora potrebno je sagledati i iz jedne druge perspektive. Znamo da se Isus povlačio u osamu kako bi razgovarao sa svojim Ocem. Dakle, samoća je vrijeme susreta s Bogom, vrijeme koje mi posve-

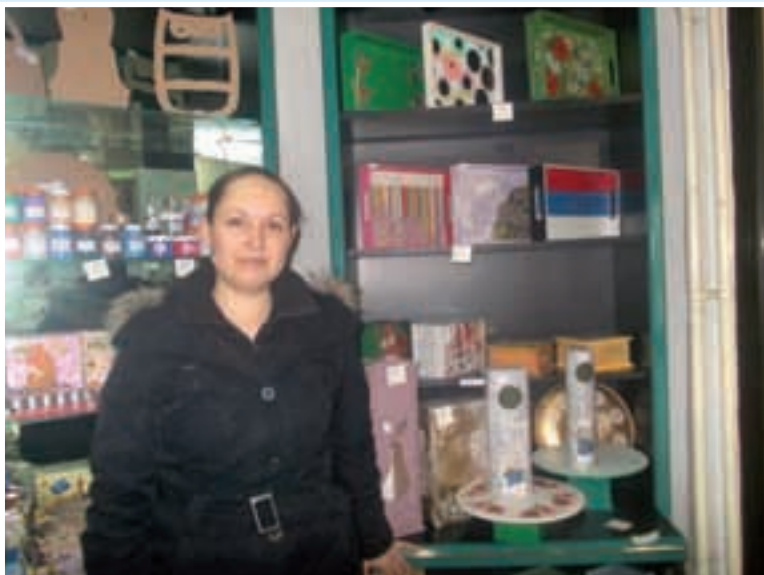
ćujemo Njemu i želimo da ga On posveti nama. Nema susreta s Bogom kroz molitvu bez samoće. Jer, jedino u tišini i daleko od svega i svakog možemo svoje misli i srce usmjeriti samo k Bogu i kroz molitvu oslušivati ono što On nama odgovara.

Povlačenje na molitvu u osamu odvajanje je svog vremena za Boga, a to se nikako ne suprotstavlja našem odvajanju vremena za odmor. Kako želimo odmoriti svoje tijelo tako trebamo i dušu. A odmor za dušu je susret sa Spasiteljem. To posebno treba imati na umu u vrijeme godišnjih odmora. Ljudi su skloni u vrijeme svog odmora uzeti godišnji i od Boga, pa za to vrijeme zaborave na molitvu, prestanu ići na misu. A misa i molitva su vrijeme u kojem se čovjek može odmoriti od svojih nemira i napetosti, vrijeme u kojem dobiva mir i odmara duh. Jer, nikakva egzotična mjesta niti lude zabave ne mogu odmoriti kao svakodnevno odvojeno vrijeme za Boga. Naši odmori umaraju naše tijelo, a ne vraćaju mir u našu dušu, zato što se često na njima odmaramo od Boga, a ne od obveza. Povlačenje u osamu koje treba čovjeku osobito danas kada je život užurban, a čovjek osjeća stalni pritisak od pretrpanosti obvezama. Pravi mir i odmor može mu dati jedino Bog.

Svojim življenjem vjere i susretima s Bogom kroz molitvu i sakramente i za vrijeme godišnjeg odmora ne samo da ćemo se duhovno odmarati, nego ćemo i svjedočiti svoju vjeru. Od svjedočenja životom nema odmora. Kršćanin treba biti prepoznatljiv u svijetu i kada je na svom radnom mjestu i kada je na godišnjem odmoru.

MINI INTERVJU: TIHANA MALJKOVIĆ, IZRAĐIVAČICA DEKUPAŽ PREDMETA

Spoj lijepog i korisnog

Kada je prije više od godinu dana ostala bez posla, **Tihana Maljković** iz Šida nije pokleknula duhom nego je odlučila pokrenuti vlastiti biznis i na taj način spojiti lijepo s korisnim. Ova kreativna žena izrađuje predmete u dekupaž tehnici. Prije pokretanja vlastitog biznisa, onako iz hobija je pravila nakit, a zatim od kartona izrađivala kutijice koje je kasnije oslikavala i poklanjala prijateljima. Vremenom je spojila hobi i posao i od samog početka vjerovala u svoj uspjeh.

Kako ste se odlučili za dekupaž tehniku?

Kako je moj otac grnčar, pravi predmete od drveta i u svašta se razumije, došla sam na ideju da mi on pravi predmete različitih namjena koje bih ja ukrašavala dekupaž tehnikom i tako je sve krenulo. Sada već imam predmete od keramike, drveta, stakla i plastike i zadovoljna sam koliko ljudi cijene moj rad i trud.

Na koji se način ukrašavaju predmeti dekupažom?

Nakon podloge koju bojim u svijetlu boju, bijelu ili boje slonove kosti, lijepim salvetu i to samo onaj sloj na kojem je motiv. Na svijetlim podlogama motivi sa salvete dolaze do izražaja. Nakon toga možemo bojiti predmet, sjenčiti ga i sve to lakirati. Za jedan predmet potrebno je četiri do pet sati rada. Pored običnih salveta, radim i s rižnim dekupaž papirom koji je jako skup i teško ga je nabaviti u Srbiji.

Je li i dekupaž vrsta umjetnosti?

Dekupaž je jedna vrsta umjetnosti, a najljepše je kada se razne tehnike upotrijebe na jednom predmetu, pa dobijete primjerice efekt ispucale kore zemlje, ili da predmet izgleda pohabano, onako starinski. Sve je to moguće uraditi, samo je potrebno iskustvo i strpljenje.

Svidaju li se ljudima predmeti u dekupaž tehnici?

Sve je više ljudi koji počinju cijeniti unikatne predmete, lijepo ukrašene. Iznenadila sam se koliko ljudi cijene to što radim i žele pokloniti predmet u dekupažu.

Jeste li vi zadovoljni?

Zadovoljna sam i drago mi je što ima sve više zainteresiranih za ovaj hobi. Zato sam odlučila svoje znanje prenijeti na druge. Svake subote organiziram radionice na kojima bude prisutno deset polaznika i tada vježbamo različite tehnike u dekupažu.

S. D.

KUTAK ZA IGRICE UNO

Svaki igrač dobiva po 7 karata. Ostale karte se okreću licem na dolje i stavljaju na gomilu (gomila za uzimanje karata). Gornja karta s gomile za uzimanje karata se okreće i stavlja pored gomile za uzimanje karata i čini osnovu gomile izbačenih karata.

Prvi igrač bira kartu iz ruke, ali tako da se ona mora slagati s kartom na vrhu gomile izbačenih karata po broju, boji ili značenju. Prvi igrač stavlja kartu na vrh gomile izbačenih karata i sljedeći igrač izbacuje kartu tako da se ona slaže s kartom prethodnog igrača. Wild karta se može uvijek iskoristiti. Ako, u nekom trenutku, igrač ne može odigrati ni jednu od svojih karata, mora uzeti jednu kartu s gomile za uzimanje karata, koju može izbaciti ako se ona slaže s prethodnom po broju, boji ili značenju. Ako i poslije izvlačenja karte igrač ne može odigrati, na potezu je sljedeći igrač.

Karte sa specijalnim akcijama čine igru zanimljivijom obrtanjem smjera igre, preskakanjem igrača koji igra ili zahtjevom da naredni igrač vuče određeni broj dodatnih karata.

Dijeljenje: Prije početka igre, svaki od igrača iz špila karata okrenutih licem na dolje uzima po jednu kartu. Računaju se samo karte s brojevima 0-9. Ako netko izvuče neku drugu kartu, ona se vraća u špil i taj igrač izvlači novu kartu. Igrač koji izvuče najveću kartu prvi dijeli. Djelitelj počinje igru dijeljenjem po 7 karata svakom od igrača, tako što im dijeli jednu po jednu kartu. Prvo dijeli igraču koji sjedi s njegove lijeve strane. Ostale karte (gomila za uzimanje karata) se stavljaju na sredinu stola, a gornja karta s gomile za uzimanje karata se okreće i stavlja pored gomile za uzimanje karata i čini osnovu gomile izbačenih karata. Svaki igrač bi trebalo da poreda karte koje drži u ruci po bojama, pazeći pritom da ne otkrije svoje karte drugim igračima. Igru počinje igrač koji sjedi lijevo od djelitelja, spuštajući na gomilu izbačenih karata jednu od karata iz svojih ruku, ali tako da se ona mora slagati s kartom na vrhu gomile izbačenih karata po broju, boji ili značenju.

Primjer: Nakon dijeljenja, okrenuta je crvena trica. Igrač lijevo od djelitelja može odigrati bilo koju kartu u crvenoj boji, ili broj 3 u nekoj drugoj boji.

U slučaju da je prva okrenuta karta neka od karata sa specijalnim značenjem, igra počinje:

Wild Draw Four - ova karta se vraća u špil i izvlači se druga karta. Wild - igrač lijevo od djelitelja bira boju, a zatim baca kartu.

Draw Two - igrač lijevo od djelitelja mora da uzme 2 karte i igra se prenosi na sljedećeg igrača

Reverse - igru počinje djelitelj, a nastavlja igrač desno od njega...

Skip - igrač lijevo od djelitelja se preskače i igra sljedeći igrač.

Završetak igre: Dok igrač odigrava svoju pretposljednju kartu, mora na glas reći riječ UNO (što znači JEDAN). Ovim upozorava ostale igrače da je u mogućnosti da završi igru kada sljedeći put dođe red na njega. Ako igrač ne kaže UNO do trenutka kada njegova karta dotakne špil za izbacivanje karata, bilo koji drugi igrač može da ga uhvati. Ako je igrač uhvaćen, odmah mora uzeti dvije karte sa špila za uzimanje karata. Igra se tada nastavlja. Igrač koji nije rekao UNO mora biti uhvaćen prije nego što sljedeći igrač odigra svoju kartu. Ako ne bude uhvaćen do tog trenutka, onda je siguran i u tom slučaju ne uzima kaznene karte.

Kada igrač odigra posljednju od svojih karata, tada se završava ruka. Računaju se poeni, karte se skupljaju i miješaju, dijeljenje se prenosi na sljedećeg igrača s lijeve strane i počinje nova ruka.

TV PREPORUKA

SUBOTA 18. SRPNJA HRT 1 17.45

Svečana priredba 49. Međunarodne smotre folklora Zagreb, snimka

Ovogodišnja, 49. međunarodna smotra folklora u Zagrebu posvećena je folklornoj baštini s područja Dubrovačko-neretvanske županije, odnosno tradicijskim mediteranskim i srednjoeuropskim plesnim sastavnicama koje sudjeluju u sveukupnoj slici te baštine, poput kontradansi, ...

SUBOTA 18. SRPNJA HRT 1 20.05

Hitac, hrvatski igrani film (76')

Drama. Jedan slučajan hitac ispreplest će sudbine dviju mladih žena - Anite (Ecija Ojdanić), inspektorice koja se sjajno snalazi u profesionalnom i sasvim

dobro u privatnom životu, i Petre (Iva Babić), mlade djevojke kojoj bi svakodnevica sigurno bila jednostavnija da ne ...

VRIJEDI PROČITATI

AUGUST ŠENOA

Čuvaj se senjske ruke

Čuvaj se senjske ruke je povijesni roman s pričom utemeljenom na stvarnim likovima i događajima. Osim stvarnih događaja u roman su umetnuti i izmišljeni likovi. Napisan je u trećem licu, a u predgovoru se autor predstavlja kao pripovjedač koji počinje priču na temelju činjenica. Događaji su poredani kronološki i označeni datumima. Tema romana je sukob između Mlečana i uskoka. Do najvažnijeg dijela raspleta dolazi nakon što smrt Rabatina doneše mir junacima priče i gradu Senju.

Kako bi sadržaj bio što vjerodostojniji i da bi što bolje prikazao određene događaje, Šenoa je za svoje romane koristio povijesne spise, a da bi roman približio širem krugu čitatelja odlučio je u radnju uključiti i neizbježan ljubavni zaplet. Teško je izdvojiti jednog glavnog junaka ili negativca. U Vrbniku je Dumu djevojku od 16 godina odlučio isprobiti Mlečanin Vittorio. Kako se nije željela udati za njega odlučila je pobjeći, a tijekom bure i visokih valova na brodicu stiže Juriša Orešković odabranik njenog srca s kojim odlazi naočigled Vittoriju. U međuvremenu u Senju uskoci osjećaju da se nešto loše sprema. Mlečani u Veneciji vještaju zarobljene uskoke, odscijecaju glave i stavljaju na trg da im se rugaju...

PJESMA ZA DUŠU:

Di si bija kad je grmilo Đorđi Peruzović

Cilo vrime, ajme cilo vrime
ona mala gleda baš u tebe
ol' ne vidiš, ajme ol' ne vidiš
ona tamo, ma ča čekaš više

Čini mi se, ajme čini mi se
da će opet kasno bit ka oni put
Čini mi se, ajme čini mi se
da će i ova reč ono isto

Di si bija, bija, bija
kad je grmilo, kad je grmilo,
kad je sivalo
Di si bija, bija, bija
kad je grmilo, kad je grmilo,
kad je sivalo

Ajde reci, ajde, ajde reci
ča bi tija, ča još čekaš više
lipšu malu, nikad lipšu malu
nećeš više nać ni na kraj svita

Čini mi se, čini mi se ...

NATJEČAJ MINISTARSTVA OMLADINE I SPORTA: *MLADI SU ZAKON*

Volonterski projekti mladih

Do 20. srpnja mladi od 15 do 30 godina, bilo da su registrirani kao udruga ili su neformalna skupina, mogu se natjecati za projekt u iznosu od 40.000 do 100.000 dinara

Kroz program Ministarstva omladine i sporta *Mladi su zakon*, udruge ali i neformalne skupine mladih mogu se natjecati za sredstva kako bi u svojim zajednicama realizirali projekte koji potiču volonterizam i aktivizam mladih. Mladi od 15 do 30 godina koji imaju ideju ne moraju imati i formalno registriranu udrugu kako bi tražili novac

malno organizirani mogu početi realizirati svoje aktivnosti», rekao je **Dragan Nikodijević** iz Somborskog edukativnog centra (SEC), koji je resurs centar za Zapadnobački, Sjevernobački, Južnobački, Srijemski i Sjevernobanatski okrug. Natječaj je raspisan u lipnju, a traje do 20. srpnja, kada je rok za predaju projekata. Kako su predstavnici

je prošlog tjedna u Gradskoj kući organizirana u suradnji s Uredom za mlade.

FINANCIRAJU SE AKTIVNOSTI, NE HONORARI

Teme za projekte su vrlo široke: uređenje javnih prostora u kojima mladi provode svoje

OTVOREN NATJEČAJ: LJETNI KAMPOVI ZA MLADE U SRBIJI

U okviru *Mladi su zakon* programa, Mladi istraživači Srbije organizirali su za ovo ljeto 30 volonterskih kampova širom zemlje. Prijave su otvorene od 19. lipnja, a prijaviti se mogu mladi ljudi od 18 do 30 godina. Sudjelovanje na kampovima je besplatno, a sudionicima su osigurani smještaj, hrana i izlet. Te troškove snosi organizator, a na sudionicima je platiti put do kampa i nazad do kuće. »Zašto otići na kamp? Pa to je vrijedno iskustvo koje se ne može steći tijekom školovanja i prilika da se tijekom ljeta u trajanju od 10 do 14 dana upoznaju novi ljudi i nova sredina. Organizatori lokalnih kampova sastavljaju program tako da mladi volonteri koji dođu doista rade stvari koje su korisne za tu lokalnu zajednicu gdje se kamp i održava. Na kampovima će biti sudionika iz cijele Srbije i iz inozemstva«, rekao je **Nenad Lukić**, koji je predstavio ovaj program. Svaki sudionik ostavlja depozit od 2.000 dinara koji se u potpunosti vrati nakon što se kamp završi. Proces prijave je jednostavan, putem internetske stranice <http://kampovi.mis.org.rs/>, gdje se nalazi i popis svih kampova. Kriterij za prijavu je samo jedan - tko se prvi prijavi, njemu ili njoj ide mjesto u kampu. »Nisu potrebne nikakve posebne vještine za sudjelovanje na kampu, svatko može doći i sudjelovati«, rekao je Lukić.

Tatjana Ljubić

za projekt. Sredstva u iznosu od 40.000 do 100.000 dinara mogu tražiti kako bi ostvarili volonterske projekte, bilo da su oni kratoročni, dijelovi nekog većeg projekta ili ad-hoc aktivnosti, a bitan je doprinos razvoju lokalne zajednice i mladih.

NATJEČAJ OTVOREN DO 20. SRPNJA

»Projektni tim mora imati 5 članova, a kod neformalnih skupina je bitno da je najmanje jedan član punoljetan. Kroz ovaj natječaj mladi ljudi koji nisu for-

SEC-a objasnili, povjerenstvo će do 22. srpnja napraviti uži popis organizacija koje će potom biti pozvane od 25. do 27. srpnja u Somboru sudjelovati na obuci za pisanje i upravljanje projektima.

»Oni koji budu pozvani ne znači nužno da će biti i financirani, nego će imati priliku svoju ideju razviti, te će potom svoj konačan projekt dostaviti povjerenstvu. Nakon toga će povjerenstvo odabrati između 15 i 25 projekata koji će ove godine biti financirani«, rekao je Nikodijević na predstavljanju ovog programa u Subotici, na promociji koja

slobodno vrijeme, sudjelovanje u akcijama zaštite životnog okoliša, međugeneracijska suradnja, razvijanje tolerancije, te sigurni i zdravi stilovi života. Kako je istaknuto, doprinos javnom interesu i zajednici bit će jedan od važnih kriterija pri ocjenjivanju projekata od strane povjerenstva, kao i broj mladih koji je uključen i koji će od projekta imati koristi. Neće biti financirani honorari, kupovina tehničke opreme, niti promidžbeni materijali kojima se promiču nezdravi stilovi života. Više informacija nalazi se na internetskoj stranici SEC-a, sec.org.rs.

Svatovi su, a ne znam čiji su

Sonćanska Hvaranka, ili ukoliko vam je draže hvarska Sonćanka, umirovljena turistička djelatnica i vrlo aktivna likovna umjetnica **Ana Tudor** svoja sjećanja i radosti od ranih djetinjih dana čuva u većem broju foto albuma. Pred očima se slažu fotografije, crno-bijele, izbljedjele, kolor iz prve faze, pomalo mutnjikave, pa sve do blještavih, starih tek koji tjedan. No, bez obzira na kakvoću, svaka od njih u Ani budi lijepa sjećanja, svaka ju potiče na priču o nekom nezaboravnom događaju. »Fotografija u obliku na kojega sam naviknuta polako ali sigurno nestaje, odlaskom mojih generacija s ovoga svijeta izgubit će se i naši albumi, s njima i sjećanja na događaje u kojima i zbog kojih je nastala. Vidim i moja djeca, a osobito unučad, više niti ne znaju što je klasična fotografija«, kaže Ana, nježno prebirući po stranicama albuma.

IGRA SVADBE

Oči su joj zasjale kad je iz albuma ispala jedna crno-bijela, već pomalo požutjela fotografija.

Nježno se zagledala u nju, nastojeći se prisjetiti društva iz djetinjih dana. »Bože, koliko je vremena prošlo, šezdeset dvije, šezdeset tri godine. Ovo je društvo iz kraja, nas petnaestak djevojčica. Bilo je još toliko, ili možda i više dječaka, samo oni se nisu htjeli igrati s nama, po cijele dane su neumorno pikali loptu. Ha, vraga loptu, pikali su kojekakve krpenjače, bos, po prašini, po travi, po džombama, pa je bilo i krvavih koljena i modrih nokata. No, loptalo se punim srcem, pa se nitko nije žalio, niti odustajao. Zbog toga je u našim svatovima i đuevgija djevojčica maskirana u dječaka«, priča o zabavama iz djetinjstva Ana. Jedna od tih zabava bila je i igra svadbe, ne može se prisjetiti tko je tu svadbu i zabilježio foto-aparatom. Ana ju gleda i polako nam otkriva tko su njezine prijateljice opremljene u enge. »Sada zbrajam, nekako smo prepolovljene, dio cura sada pjeva s anđelima. Evo, samo da se prisjetim, tu je Eva Grcina, koja danas živi u Sonti kao umorovljenica, pa dvije sestre **Andrašić, Anica**, na ovoj fotografiji mlado-

ženja i ne mogu se sjetiti imena druge. Njihova majka **Oliva** bila je krojačica, pa nas je redovito opskrbljivala kostimima za igru. Obično smo se kod Andršćevih i igrale, jer smo kod njih imale veliki izbor haljina za dotjerivanje. Tu je još i **Maca Jovina**, koja i danas živi u Sonti, **Emerka Buvina, Agica Kozina**, koja je prije nekoliko godina umrla u Beogradu, nekoliko cura je kasnije otišlo u Kanadu, mislim da neke od njih danas i nisu među živima. Tu je i **Zlatica Hornova**, cura njemačko-mađarsko-šokačke krvi, kojoj smo zahvalni što je ova fotografija sačuvana, pa smo ju preslikali i sada je imamo skoro svi koji smo još živi. Tu su i cure iz obitelji **Buranj**, koje su se ubrzo raspršile na više strana svijeta. Često smo se znali igrati i kod njih. Bila je to bogata kuća, imali su i ljetnikovac, bio je to raj za našu maštu. Taj je ljetnikovac bio za nas i dvorac u kojem su živjele princeze i daleki, nepoznati otok i veliki putnički brod, ovisno kako je situacije kretala naša bogata mašta«, s osmijehom, ali zacakljenih očiju prisjeća se djetinje dobi Ana Tudor.

PROLJETNE NEDJELJE

Prisjeća se i mnogih drugih igara iz djetinjstva. Osobito su joj bile drage proljetne nedjelje. Tada bi se i djevojčice i dječaci odijevali svečanije. Dječaci bi otišli na nogomet, a djevojčice bi obično odlazile u šumicu Slatinu na samom rubu sela, pokraj željezničke pruge prema Somboru. Za njih je i to bila avantura. Brale bi cvijeće, natječući se koja će napraviti ljepši buket, a pravi doživljaj bio je prolazak vlaka, osobito putničkog. »Mahale bismo na pozdrav rukama i buketima, a ukoliko bi netko od putnika odzdravio, bilo bi to za nas pravo slavlje. Žao mi je što takvih igara više nema. Vidim da su današnja djeca robovi silnih čuda od tehnologije, pa među njima nema nikakve želje za igrama na ulici, ne vidim više ni da dječaci pikaju loptu. Na taj način djeca postaju sve otuđenija jedna od drugih, a međusobna komunikacija sve više im se svodi na razne elektroničke poruke. Pitam se, čega će se oni sjećati kad dođu u moje godine?«, upitom završava priču Ana Tudor.

Ivan Andrašić

Zašto? Kako? Molim?

Tko je izumio prvi bicikl?

Svjetski dan biciklista obilježava se svake godine 16. srpnja, tim povodom donosimo nekoliko zanimljivosti o biciklima. Vjerujem da velika većina vas zna voziti bicikl, no nisam sigurna da svi znate povijest bicikla. Stoga nastavite čitati.

Bicikl kao cestovno vozilo s dva kotača tehničko je postignuće. Njegova jednostavna konstrukcija i široka primjenjivost osigurali su mu upotrebu u svakodnevnom životu. Radi se o najčešće korištenom prijevoznom sredstvu. Danas se procjenjuje da ima preko milijardu bicikala na svijetu. Tko je točno izumio i napravi prvi bicikl se ne zna, ali kroz povijest je bilo više primjera

vozila pokretanog ljudskom snagom, koji su često bila drugačija od današnjeg bicikla. Osoba koja se spominje kao prvi vozač bicikla je njemački barun **Karl von Drais**. Ta bicikl postoji i danas u muzeju u Nizozemskoj. Između 1850. i 1860. godine je Francuz **Ernest Michaux** sa svojim učenicom **Pierre Lallementom** razvijao bicikl s pedalama na prednjem velikom kotaču. Taj je bicikl Michaux kasnije i patentirao. Ovakvi su bicikli bili teško upravljivi i opasni, jer su padovi bili česti. Problemi s upravljanjem su donekle smanjeni uvođenjem upravljača i pomicanjem sjedala u bolji položaj, međutim pravi napredak je bio uvođenje lančanog pogona kojeg su osmislili **J. K. Starley**, **J. H. Lawson**, and **Shergold**. Starleyev model bicikla iz 1885. godine se najčešće smatra prvim modernim biciklom. Daljnje poboljšanje bilo je uvođenje pneumatskih guma, 1888. godine, koje je uveo Škot **John Boyd Dunlop**. Osnovni koncept bicikla do današnjih dana nije se bitno mijenjao, osim što je tehnološki napredovao te danas postoji nekoliko vrsta bicikla u zavisnosti od potrebe.

Blaženoj Mariji Petković

I ove nas je godine **Marija Petković** na poseban način okupila u vrtiću *Marija Petković – Sunčica*. U susret devetnici sve je u vrtiću bilo u njenom znaku. Djeca su je upoznala, učila pjevati njene pjesme, recitirati, proniknuti kakav je život ona imala, a mnogi su i dolazili skupa s roditeljima, bakama, majkama na svetu misu popodne u crkvu sv. Roka. Potekli su dječji radovi, ali i misli i znanja o njenom životu. Kako je to Blažena Marija došla u Suboticu i tražila žita za svoje gladne Blacane, razmišljala su djeca... Povezanost Blata, Korčule i Subotice stvorila je Marija Petković i ostavila nama na zadatak da je održavamo i čuvamo. Zato vrtić orga-

nizira putovanja u Blato, ali i ove godine ovaj susret je izostao jer se išlo na susret s papom **Franjom** u Sarajevo.

Naše upoznavanje s blaženom Marijom pomogla je slikovnica s. **Jasne Crnković Božji smijeh**. Evo nekih dječjih razmišljanja:

Andrej: »Marija je došla brodom, pa konjima tražiti žita od naših ljudi sa salaša.«

Božidar: »Marija je sagradila ovu kuću.«

Marija C.: »Išla je u našu crkvu i tu se molila, kao i mi.«

Nina: »Pomagala je siromasima.«

Martina T.: »Bila je jako dobra!«

Kroz devet dana župnik mons. **Andrija Anišić** tematski je podijelio dane na molitvu za: neza-poslene, parove bez djece, stare, bolesne, duhovna zvanja, blagoslov obitelji. Ljudi su svoje molbe pisali, bilo je puno žarkih molitvi koje su i djeca osmislila i napisala, pa vjerujemo da kada Marija svojim zagovorom »došapne« Isusu te želje iz čistog srca... bit će i uslišane. S. **Silvana** pobrinula se približiti djeci i puku lik ove velike žene prigodnim programom na sam dan blaženice, djeca i mladi su prisutnima približili lik Marije Petković, njene kušnje u otkrivanju poziva, a vlč. **Dragan Muharem** na slikovit je način opisao je »nošenje kofera« kroz život. Razmišljajući o ovoj velikoj ženi ostaje nam slijediti njen primjer i utjecati joj se. Trebamo biti ponosni što je bila dio naših prostora. Želja svih okupljenih kroz ovih devet dana devetnice u čast ove blaženice, jest da Marija Propetog Isusa Petković jednog dana bude i proglašena svetom.

Marina Piuković

Stihove o blaženici naučila su i na njen blagdan govorila djeca iz vrtića *Marija Petković – Sunčica*.

Blaženici Mariji Petković
U nama živi i na nas gleda,
jedna divna Marija sveta,
koja nam puno ljubavi daje
blaženica čuvar djeteta.

Ona je jako voljela djecu
I sada ih voli, brani i štiti.
I ovaj lijepi grad Suboticu
Od svih zala ona će skriti.

U našem divnom gradu i župi
U njenu čast stoji kapela
Za zaštitnicu dragu nam uvijek
Što je s neba dar ponijela.

I zato Marijo od Propetog Krista
Brani nas, štiti, moli se za nas!
Bog će tvoje sve želje čuti,
Dat će nam život, snagu i spas.

Mirjana Petrov, Kikinda

PETAK
17.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:12 Capri, serija
 10:10 Car Franjo Josip i 1. svjetski rat, dokumentarni film
 11:01 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:22 Rame uz rame, telenovela
 13:13 Jezik za svakoga (R)
 13:25 Bajkovita Hrvatska (R)
 13:36 Simpsoni, humoristična serija
 13:59 Velika obitelj, serija
 15:00 Prava napast, francuski film (R)
 16:24 I to je Hrvatska: (R)
 16:42 Ludi rimski carevi, dokumentarna serija (R)
 17:20 Hrvatska uživo
 18:13 Dolina sunca, serija (R)
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Kulturni Kolodvor
 20:34 Dosjei X, američki film (R)
 22:38 Dnevnik 3
 23:10 Motel Bates, serija
 23:54 Motel Bates, serija
 00:35 Motel Bates, serija
 01:16 Prava napast, francuski film (R)
 02:38 Jezik za svakoga (R)
 02:48 Bajkovita Hrvatska (R)
 02:54 Otvoreno
 03:44 Hrvatska uživo
 04:33 Ludi rimski carevi, dokumentarna serija (R)
 05:03 Kulturni Kolodvor
 05:33 Dr. Oz, talk show
 06:15 Rame uz rame, telenovela

04:43 Generalna špica - zastava, himna
 04:45 Zagreb: Ramazanski Bajram, prijenos iz islamskog centra
 06:35 Juhuhu
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
 09:28 Feliksova pisma, crtana serija
 09:51 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
 10:20 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
 11:23 Dinastija, serija
 12:14 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 12:38 Gospodica Marple, serija
 13:36 I dive ubijaju, zar ne?,

američki film
 15:01 Jelovnici izgubljenog vremena: Bogati riblji jelovnici
 15:25 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Sasvim posebni domovi, dokumentarna serija
 17:10 Dirigenti i mužikaši, serija
 18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija (R)
 18:20 Šušur: Supetar (Brač)
 19:10 Dinastija, serija
 20:03 Zašto smo se mi ono vjenčali, američki film
 22:03 CSI: Las Vegas, serija
 22:46 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:29 Sutra te nema, američki film
 01:29 Zločinački umovi, serija
 02:09 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas (R)
 06:35 Virus attack, animirana serija
 06:50 Chuggington, animirana serija
 07:20 Sve u šest, magazin (R)
 07:50 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show (R)
 08:50 TV prodaja
 09:05 Hitna služba, serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:20 JAG, drama
 12:15 TV prodaja
 12:30 Hitna služba, serija
 13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:30 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:20 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:10 Šakal, igrani film, akcijski
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Šakal, igrani film, akcijski
 00:40 Epidemija, igrani film, drama/ horror
 02:20 RTL Danas, (R)
 03:05 Kraj programa

SUBOTA
18.7.2015.

07:20 Eko zona (R)
 07:45 Buchanan jaše sam, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:05 Normalan život
 09:55 Kućni ljubimci
 10:30 Vrtlarica: Produktivni vrt (R)
 11:00 Slavna svjetska kupališta: Opatija, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Zaželi želju, američki film
 13:54 Prizma - multinacionalni magazin
 14:36 Indijski ocean sa Simonom Reeveom: Od Omana do Maldiva
 15:37 Nikolaj i Julie, serija
 16:20 Nikolaj i Julie, serija
 17:08 Provodi i sprovodi, humoristična serija
 17:45 Svečana priredba 49. Međunarodne smotre folkloru Zagreb, snimka
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:05 Hitac, hrvatski igrani film
 21:30 Otvorenje Pulske filmskog festivala, prijenos
 22:20 Dnevnik 3
 22:40 Motel Bates, serija
 23:25 Motel Bates, serija
 00:10 Buchanan jaše sam, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 01:27 Normalan život (R)
 02:12 Eko zona (R)
 02:37 Vrtlarica: Produktivni vrt (R)
 03:07 Reprizni program
 05:25 Prizma
 06:05 Lijepom našom: Nin (R)

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:25 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu
 09:50 Martin Misterija, serija za djecu
 10:15 T3I - Tri istražitelja i tajna strašnog dvorca, njemački film za djecu
 11:45 Gorski liječnik, serija
 12:30 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 13:00 Vrhunska hrana iz puba, dokumentarna serija
 13:30 Jela na žaru Darrena Robertsona, dokumentarna serija
 14:00 Dosjei X, američki film
 16:00 Dva i pol muškarca, humoristična serija (R)
 16:30 Volim Hrvatsku
 17:45 Ludnica u Clevelandu,

humoristična serija
 18:08 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:30 Svaki dan dobar dan: Prerano odrasli
 19:02 H2O! Uz malo vode
 19:27 H2O! Uz malo vode
 19:52 Glazba, glazba...
 20:00 Gušti su gušti: Primošten
 21:00 Uvijek je sunčano u Philadelphiji, humoristična serija
 21:30 Dvorci i palače Europe: Pijemont, dokumentarna serija (R)
 22:25 Papa Greenwich Villagea, američki film
 00:30 Obitelj Borgia, serija
 01:25 Izbor barmena godine
 01:50 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, (R)
 07:15 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 08:10 Mala sirena, animirana serija
 08:35 Sportske igre mladih, emisija
 08:50 TV prodaja
 09:05 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:30 TV prodaja
 10:45 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 12:10 TV prodaja
 12:25 Mađioničari, zabavna emisija
 14:15 Priča o lavu Christianu, dokumentarni film
 15:20 Osveta djeveuša, igrani film, romantična komedija
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Osveta djeveuša, igrani film, romantična komedija
 17:15 10 najvećih javnih svađa Hrvatske, zabavna emisija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Kung fu panda, igrani film, akcijski animirani
 21:50 X-Men 2, igrani film, znanstveno-fantastični
 00:25 Šakal, igrani film, akcijski (R)
 02:40 Astro show, emisija uživo
 03:40 RTL Danas, informativna emisija
 04:25 Kraj programa

NEDJELJA
19.7.2015.

07:25 Klasika mundi: EXPO 2015., koncert u prigodi otvorenja Svjetske izložbe

u Milanu - Andrea Bocelli i gosti uz zbor i orkestar milanske Scale
 08:45 Nije vrijeme za ljubav, američki film - Zlatna kinoteka
 10:10 Vino u krvi, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva: Vedrana Rudan
 15:05 Mir i dobro
 15:30 L'Homme de Rio, francuski film
 17:35 The Voice - Najljepši glas Hrvatske (R)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Naše malo mjesto, dramska serija
 21:10 Počivali u miru, serija
 22:05 Dnevnik 3
 22:25 Producirao George Martin, glazbeno-dokumentarni film
 23:55 Vino u krvi, serija
 01:30 Nije vrijeme za ljubav, američki film - Zlatna kinoteka
 02:50 Nedjeljom u dva: Vedrana Rudan (R)
 03:50 Reprizni program
 04:55 Mir i dobro
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Split: More

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:25 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu
 09:50 Martin Misterija, serija za djecu
 10:15 Pozitivno (R)
 10:40 Biblija (R)
 11:00 Linardić: Misa, prijenos
 12:00 Raj, serija
 13:00 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 14:00 Umorstva u Midsomeru, serija
 15:30 Kirstie preuređuje: Vintage domovi, dokumentarna serija
 16:20 Zagonetno umorstvo na Manhattanu, američki film
 18:05 Seoska gozba: Lonjsko polje
 18:50 Đakovački vezovi - najbolje nošeno narodno ruho, snimka
 20:00 Pjevaj moju pjesmu
 21:30 Egzibicija G.Ivanišević i prijatelji
 21:50 Čuda života: Širenje

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

svemira, dokumentarna serija
22:40 Osumnjičeni, serija
00:10 Vladařica, serija
00:55 Vladařica, serija
01:40 Izbor barmena godine
02:05 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
06:20 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
07:10 Mala sirena, animirana serija (R)
07:35 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
08:50 TV prodaja
09:05 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
10:20 TV prodaja
10:35 10 najvećih javnih svađa Hrvatske, zabavna emisija (R)
11:40 TV prodaja
11:55 Žandar se ženi, igrani film, komedija
13:45 Osveta djeveruša, film, romantična komedija (R)
15:30 Kung fu panda, film, akcijski animirani (R)
16:30 RTL Vijesti
16:40 Kung fu panda, film, akcijski animirani (R)
17:25 10 "veselih" trenutaka Hrvatske, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Dan nezavisnosti, igrani film, znanstveno-fantastični
22:45 Divlja vožnja 2: Kraj puta, igrani film, triler
00:35 X-Men 2, igrani film, znanstveno-fantastični (R)
02:55 Astro show, emisija uživo
03:55 RTL Danas, (R)
04:40 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK 20.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Capri, serija
10:10 Bizancij - Priča o trima gradovima, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:10 Jezik za svakoga (R)
13:30 Simpsoni, humoristična serija
13:55 Naše malo misto,

dramska serija
15:00 Grandview, američki film
16:45 Milostiva prije svega, humoristična serija
17:20 Hrvatska uživo
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Šušur: Pula
20:45 Velika obitelj, serija
21:45 Pet dana rata, američki film
23:40 Dnevnik 3
00:10 Nasljednici, serija
01:10 Grandview, američki film
02:50 Milostiva prije svega, humoristična serija
03:20 Reprizni program
04:25 Šušur: Pula
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
06:00 Juhuhu
09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
09:30 Feliksova pisma, crtana serija
10:00 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija
10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
11:30 Dinastija, serija
12:20 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
12:45 Gospođica Marple, serija
13:30 Knjižara krimića: Iskupljenje, američki film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Fazani iz sjećanja
15:25 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Dirigenti i mužikaši, serija
17:40 ATP UMAG 2015., prijenos 1. meča
20:05 Afrika: Kalahari, dokumentarna serija
21:00 TV Bingo
21:45 CSI: Las Vegas, serija
22:30 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
23:15 Viši inspektor Banks, serija
00:45 Kuća laži, humoristična serija
01:15 TračERICA, serija
02:00 ATP UMAG 2015., snimka 2. meča
03:15 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, informativna emisija (R)

06:35 Virus attack, animirana serija
06:50 Chuggington, animirana serija
07:20 Sve u šest, magazin (R)
07:50 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show (R)
08:50 TV prodaja
09:05 Hitna služba, serija (R)
10:05 TV prodaja
10:20 JAG, drama
11:20 JAG, drama
12:15 TV prodaja
12:30 Hitna služba, serija
13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
14:30 Kolo sreće, kviz (R)
15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:20 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
22:15 RTL Direkt, informativna emisija
22:45 Dr. House, dramska serija
23:45 Kost, kriminalistička serija
00:40 Heroji iz strasti, dramska serija
01:35 Kost, kriminalistička serija (R)
02:25 Astro show, emisija uživo
03:25 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:10 Kraj programa

UTORAK 21.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Capri, serija
10:10 Bizancij - Priča o trima gradovima, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:10 Jezik za svakoga (R)
13:35 Simpsoni, humoristična serija
14:00 Velika obitelj, serija
15:00 Ljubav poslijepodne, američki film
17:20 Hrvatska uživo
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2

20:00 Šušur: Bale
20:45 Velika obitelj, serija
21:45 Posljednja zraka sumraka, američki film
00:10 Dnevnik 3
00:40 Nasljednici, serija
01:40 Ljubav poslijepodne, američki film
03:45 Reprizni program
04:25 Šušur: Bale
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
06:00 Juhuhu + najava
09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija (R)
09:30 Feliksova pisma, crtana serija
10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
11:30 Dinastija, serija
12:20 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
12:45 Gospođica Marple, serija
13:30 Tvorci čudovišta, američki film
15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Jaje je bilo prvo
15:25 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Dirigenti i mužikaši, serija
17:40 ATP UMAG 2015., prijenos 1. meča
20:05 Gđa Winterbourne, američki film
21:50 CSI: Las Vegas, serija
22:35 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
23:20 Viši inspektor Banks, serija
00:50 Kuća laži, humoristična serija
01:20 TračERICA, serija
02:05 ATP UMAG 2015., snimka 2. meča
03:20 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, informativna emisija (R)
06:35 Virus attack, animirana serija
06:50 Chuggington, animirana serija
07:20 Sve u šest, magazin (R)
07:50 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
08:50 TV prodaja
09:05 Hitna služba, serija (R)
10:05 TV prodaja

10:20 JAG, drama
11:20 JAG, drama
12:15 TV prodaja
12:30 Hitna služba, serija
13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
14:30 Kolo sreće, kviz (R)
15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:20 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
22:15 RTL Direkt, informativna emisija
22:45 Dr. House, dramska serija
23:45 Kost, serija
00:40 Heroji iz strasti, serija
01:35 Kost, serija (R)
02:25 Astro show, emisija uživo
03:25 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:10 Kraj programa

SRIJEDA 22.7.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Capri, serija
10:10 Bizancij - Priča o trima gradovima, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:10 Jezik za svakoga (R)
13:35 Simpsoni, humoristična serija
14:00 Velika obitelj, serija
15:00 Lady Caroline Lamb (Skandali jedne lady), britansko-talijanski film
17:20 Hrvatska uživo
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
19:55 LOTO 7/39
20:00 Šušur: Svetvinčenat
20:45 Velika obitelj, serija
21:45 Sve počinje danas, francuski film
23:45 Dnevnik 3
00:15 Nasljednici, serija
01:15 Lady Caroline Lamb (Skandali jedne lady), britansko-talijanski film
03:15 Reprizni program
04:25 Šušur: Svetvinčenat
05:10 Dr. Oz, talk show
5:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
 09:30 Feliksova pisma, crtana serija
 10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
 10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
 11:30 Dinastija, serija
 12:20 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 12:45 Gospodica Marple, serija
 13:30 Hope Rose, američki film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Špageti konopci oko svijeta
 15:25 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Šušur: Bale
 17:30 ATP UMAG 2015., prijenos 1. meča
 20:05 Blame it on Rio, američki film
 21:50 CSI: Las Vegas, serija
 22:35 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:20 Viši inspektor Banks, serija
 00:50 Kuća laži, humoristična serija
 01:20 TračERICA, serija
 02:05 ATP UMAG 2015., snimka 2. meča
 03:30 Noćni glazbeni program

05.50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06.35 Virus attack, animirana serija
 06.50 Chuggington, animirana serija
 07.20 Sve u šest, magazin (R)
 07.50 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show (R)
 08.50 TV prodaja
 09.05 Hitna služba, serija (R)
 10.05 TV prodaja
 10.20 JAG, drama
 11.20 JAG, drama
 12.30 Hitna služba, serija
 13.30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14.30 Kolo sreće, kviz (R)
 15.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.20 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
 20.00 Kolo sreće, kviz
 21.15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Dr. House, dramska serija
 23.45 Kost, serija
 00.40 Heroji iz strasti, serija
 01.35 Kost, serija (R)
 02.25 Astro show, emisija uživo

03.25 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.10 Kraj programa

**ČETVRTAK
23.7.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:15 Capri, serija
 10:05 Marš na Washington, dokumentarni film
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Jezik za svakoga (R)
 13:35 Simpsoni, humoristična serija
 14:00 Velika obitelj, serija
 15:00 The Hawaiians, američki film
 17:20 Hrvatska uživo
 18:09 HAK - promet info
 18:10 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Pula
 20:45 Velika obitelj, serija
 21:45 Zbogom, Grace - američki film
 23:15 Dnevnik 3
 23:45 Nova prilika, serija
 00:35 The Hawaiians, američki film
 02:45 Reprizni program
 04:25 Šušur: Pula
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija (R)
 09:30 Feliksova pisma, crtana serija
 10:00 David Attenborough: Čuda prirode, dokumentarna serija
 10:30 Zvjerinjak na kraju sela, serija za djecu
 11:30 Dinastija, serija
 12:20 Hugove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija (R)
 12:45 Istrage gospođice Fisher, serija
 13:30 Love Begins, američki film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Školjke, rakovi i glavonošci
 15:25 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Šušur: Svetvinčenat
 17:30 ATP UMAG 2015., prijenos 1. meča
 20:05 The Details, američki film
 21:40 CSI: Las Vegas, serija
 22:25 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
 23:10 Viši inspektor Banks, serija
 00:40 Kuća laži, humoristična serija
 01:10 TračERICA, serija
 01:55 ATP UMAG 2015., snimka 2. meča
 03:20 Noćni glazbeni program

05.50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06.35 Virus attack, animirana serija
 06.50 Chuggington, animirana serija
 07.20 Sve u šest, magazin (R)
 07.50 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show (R)
 08.50 TV prodaja
 09.05 Hitna služba, serija (R)
 10.05 TV prodaja
 10.20 JAG, drama
 11.20 JAG, drama
 12.15 TV prodaja
 12.30 Hitna služba, serija
 13.30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14.30 Kolo sreće, kviz (R)
 15.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.20 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
 20.00 Kolo sreće, kviz
 21.15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22.15 RTL Direkt
 22.45 Dr. House, dramska serija
 23.45 Kost, serija
 00.40 Heroji iz strasti, serija
 01.35 Kost, serija (R)
 02.25 Astro show, emisija uživo
 03.25 RTL Danas, (R)
 04.10 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15.35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19.30 - 20.00

Europski magazin - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom) • Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20.00 - 20.30

U pauzi o poslu (ponedjeljkom) • Aktualije (utorkom) • Otvoreni studio (srijedom) • Kultur café - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • Vodič za moderna vremena - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 18.15 Vojvodanski tjedan
 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 20.00 Divni novi svijet
 20.55 Odjava programa

Nedjelja

18.00 Najava programa, Vijesti dana
 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

DUŽIJANCA U BAJMAKU

Kruh na oltaru

U nedjelju, 12. srpnja, proslavljen je završetak žetve u Bajmaku, u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla. Priprema za proslavu odvijala se u kući obitelji **Petreš**, gdje su kao i svake godine mladi pleli krunu i vijence od novoga žita, kojima su na dan proslave ukrasili crkvu. Predvoditeljski par Dužijance 2015. u Bajmaku bili su bandaš **Viktor Poljak** i bandašica **Jasmina Kumer**, dok je mala bandašica bila **Adriana Sakač** te mali bandaš **Alen Palfi**. Oni su, s brojnim mladima u narodnim nošnjama, kruh od novog žita i ovogodišnju krunu donijeli na oltar mjesne župne crkve. Misu zahvalnicu predvodio je vlč. **Vinko Cvijin**, župnik iz Vajske i Bođana, uz svećenike **Jenea Vorga** i mjesnog župnika **Žolta Bendea**. Nakon svete mise svi sudionici dužijance su se okupili u župnom dvorištu, gdje je uslijedilo kolo te svečani ručak. Navečer u 20 sati održano je bandašicino kolo u kojem je goste zabavljao **TS Ruže**.

I. D.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O DONESENOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt Bazna postaja mobilne telefonije - SU27/SUH27/SUU27/SUL27SU - Trg cara Jovana Nenada, koji obuhvaća zamjenu i proširenje (rekonstrukciju) na katastarskoj čestici 3723/3 KO Stari grad, Grad Subotica, objekta Otvorenog sveučilišta (46.1019383°, 19.6649802°), nositelja projekta **TELEKOM SRBIJA** Beograd, Takovska br. 2.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internetskoj adresi: http://www.subotica.rs/documents/pages/9273_1.pdf

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O DONESENOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt Bazna postaja mobilne telefonije - SU-Kersko groblje UMTS - SUU93 u Subotici na katastarskoj čestici 34178/1 KO Donji grad, Subotica (46.083330, 19.658100), nositelja projekta **TELEKOM SRBIJA**AD Beograd, Takovska br. 2.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internetskoj adresi: http://www.subotica.rs/documents/pages/9282_1.pdf

DUŽIJANCA U ŽEDNIKU

Slavlje na kraju žetve

U nedjelju, 12. srpnja, u Crkvi sv. Marka evanđeliste povodom Dužijance održana je sveta misa koju je prevodio vlč. **Stjepan Vidak**. Ovogodišnji bandaš je **Srđan Nimčević**, a bandašica **Damjana Dulić**. Pomladak Dužijance 2015 u Žedniku ove godine predstavljaju mali bandaš **Vladimir Šarčević**, dok je mala bandašica **Marija Džaver**.

ČESTITAMO

Dvije proslave

U ugodnom društvu šezdesetak gostiju, 26. lipnja na salašu broj 336 pokraj Žednika, **Tomislav Šarčević** je proslavio svoj tri-deseti rođendan i godišnjicu braka sa suprugom **Sanjom**. Goste je zabavljao bend 024, dok su njihovi sinovi **Vladimir**, ovogodišnji mali bandaš u Žedniku, i šestogodišnji **Nikola** veselo su trčkarali s ostalom djecom do kasno u noć.

Sanja i Tomislav Šarčević sa sinovima Nikolom i Vladom

Slavljenici se zahvaljuju gostima na darovima i lijepim željama i svima koji su pomogli uveličati ovo obiteljsko veselje. Gosti su bili siti i veseli, i svima je bilo izuzetno lijepo u prekrasnom okruženju ovog salaša na kojem već desetljećima živi cijela obitelj Šarčević. Po okončanju slavlja u sljedećim danima mlađi dio obitelj je sudjelovao u žetvenim radovima, potom su slijedile pripreme za *Takmičenje risara* na ovogodišnjoj Dužijanci, koje je u prošlu subotu održano na njivi koju obrađuju u arendi, a sada slijedi odlazak na more i zasluženi odmor.

N. S.

POGLED S TRIBINA

Maksimir

Uz nogometni stadion u Maksimiru često se vežu mnoge negativne konotacije. Kako je mnogo novca utrošeno u njegovo uređenje, a još uvijek ne ispunjava u potpunosti sve stroge kriterije europskog vrhunskog nogometa. Iz ne tako davne prošlosti početka devedesetih godina prošloga stoljeća na njemu nije odigran povijesni susret između *Dinama* i *Crvene zvezde*, nego je uz veliku gužvu prekinut i ostao upamćen po bliskom susretu **Zvone Bobana** i jednog od čuvara javnog reda i mira. U bližem osvrtu proteklih godina mnogima je asocijativna (izuzev pojedinih susreta hrvatske nogometne reprezentacije) slika sablasno praznih tribina tijekom domaćih prvenstvenih susreta deseterostrukog uzastopnog hrvatskog prvaka *Dinama*. A ništa punije nije bilo niti na susretima Lige prvaka i Lige Europe.

Ali u nedjelju 12. srpnja, na velikom (i jednom pravom) hrvatskom nogometnom derbiju *Dinama* i *Hajduka*, stadion u Maksimiru je bio ispunjen gotovo do posljednjeg mjesta. Publika se vratila na najpoznatiji (uz Poljud, naravno) hrvatski stadion i nogometni susret dvije najbolje hrvatske momčadi svih vremena imao je ono što mu je nekoliko godina unatrag itekako nedostajalo.

Pravi, navijački štimung.

A derbi. Ostao je u sjeni ispunjenih tribina.

Po jedan gol na obje strane. *Hajduk* je poveo, *Dinamo* izjednačio. I to je s većega bilo sve od nogometa. *Hajduk* je i nakon 20 mjeseci ostao neporažen protiv *Dinama* u Zagrebu. Novo prvenstvo 1. HNL je počelo velikim derbijem. Derbijem pred više od 25.000 gledatelja.

Dinamo odnosno Maksimir je ponovno dom navijača modrih. Nema više bojkota i praznih tribina. Konačno, nogomet se igra za publiku.

Ljepota punog Maksimira otišla je putem brojnih fotografija u svijet.

Hrvatska ponovno ima dva prava derbija što se tiče ispunjenosti stadiona.

Nogomet živi...

D. P.

NOGOMET

Bez pobjednika u derbiju

Golovima **Caktaša** (*Hajduk*) i **Soudanija** (*Dinamo*) najveći derbi hrvatskog nogometa završio je neodlučeno (1:1). Susret je protekao u najboljem redu izuzev manje čarke između dvije skupine *Dinamovih* navijača (BBB i tzv. Mamićevci), a najveći pobjednik je hrvatski nogomet i pune tribine Maksimira nakon dugo, dugo vremena)

Ostali rezultati 1. kola: Zagreb – Osijek 0:1, Istra 1961 – Slaven 3:1, Split – Lokomotiva 2:1, Rijeka – Inter 0:0

Tablica: Istra 1961, Osijek, Split 3, Hajduk, Dinamo, Rijeka, Inter, Lokomotiva, Zagreb, Slaven 0

TENIS

ATP Konzum Croatia Open Umag

Susretima kvalifikacijskog turnira u u subotu 18. srpnja počinje 26. izdanje prvog hrvatskog ATP turnira koji se igra na terenima *Stela Marisa* u Umagu. Ovogodišnje izdanje turnira iz serije 250 igrat će se pod nazivom *Konzum Croatia Open Umag*, a prve zvijezde su Francuz **Monfils**, Talijan **Fognini** i mlada nada hrvatskog i svjetskog tenisa, **Borna Ćorić**. Glavni turnir započet će susretima prvoga kola u ponedjeljak 20. srpnja.

Ivanišević i Ljubičić osvojili Wimbledon

Hrvatski par teniskih veterana **Goran Ivanišević** i **Ivan Ljubičić** pobjednici su Wimbledona u konkurenciji mlađih seniorskih parova. Isprva su u svojoj skupini zabilježili sve tri pobjede, a potom su u finalnom duelu bili bolji od francusko – južnoafričke kombinacije **Grosjean/Ferreira** s 6:3, 1:6, 10:5.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com.

email: marko.gusak@apartmanikorcula.com
Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.
Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marama, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marama, pregače, ponjaviceeve, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena je 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73m², dve terase, renoviran, preko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 0692052608.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 24. 7. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hredirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

VOJVOĐANSKA KUPALIŠTA I IZLETIŠTA

BRIJUNI Srijemska Mitrovica

Tropske temperature i očite klimatske promjene na ovim prostorima razlog su da glavna srijemskomitrovačka plaža, koju mještani zovu *Brijuni*, bude puna već od polovice lipnja. Više tisuća kupaca, kako Mitrovčana tako i žitelja okolnih mjesta spas od vrućina nalaze na obali Save. Mitrovčani su vrlo ponosni na svoju plažu, pa često u razgovoru kažu kako je ovo srijemska Kopakabana. Većina gradova na rijekama po dosta je segmenata slična. Srijemsku Mitrovicu iz toga klišeja nekako izdvaja savska plaža, za koju mnogi kažu kako je bila jedna od najljepših još u vremenima

i na prostorima one stare, velike Jugoslavije. Službena Mitrovica svoju plažu uređuje već desetljećima i uvijek joj dodaje ponešto što znatno pridonosi šarmu i duši ove nevelike varoši. Ovo se samo uklapa u navike stvarane stoljećima, jer ne zaboravimo, mitrovačka varoš ima korijene u dalekoj povijesti, sve do Rimljana. Zanimljiva je i priča o nastanku naziva ove plaže. Šezdesetih godina prošloga stoljeća na plaži, koja je bila duga nekoliko stotina metara, podignut je restoran i nazvan po lokaciji *Plaža*. Mitrovčani ovaj naziv nikada nisu usvojili, a kako je restoran bio vrlo luksuzan objekt za to vrijeme, srijemski šereti odmah su mu nadjenuli ime *Brijuni*. Vjerojatno ih je interijer ovog jedinog elitnijeg restorana u gradu podsjećao na Titove Brijune, za koje su znali samo iz maglovitih pripovijedanja mnogih, koji na Brijunima u stvarnosti nikada nisu bili. Restoran je mijenjao vlasnike, a naziv *Brijuni*, iako nikada nije bio služben, neosjetno se proširio i na plažu, te za sva vremena ostao prisutan u puku. Današnja plaža duga je 540 metara i vrlo bogato opremljena. Postavljeno je 18 ljuljački, 10 klackalica, veliki broj kanti za otpad, betonske klupe i stolovi, stolovi za stolni tenis i biciklarnica u kojoj posjetitelji mogu sigurno ostaviti svoje bicikle. Razina sigurnosti, zdravstvene skrbi, stalne skrbi o kemijsko-bakteriološkoj ispravnosti vode i higijene na plaži općenito, vrlo je visoka. Uz to, kupaci između sunčanja i savskih valova osvježanje mogu pronaći u brojnim ugostiteljskim objektima, sukladno džepu i ukusu. Zbog toga je i razumljiv podatak da na *Brijunima* dnevno boravi više tisuća ljudi.

Ivan Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Opet se bisni...

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi moja, jevo već jedared da se i ja otarasim od posla, zdana u dan sve više i više posla, šta je to očin, jel se to nasporilo poslova, jel ja više ni blizu nisam vridan kugod prija, ovo Jelino dotiravanje iznutra da sam uvijek bijo

pomalo lin neću ni čut. Al baš sam se naradijo ove vršidbe, dičurlija baš ne haji za zemlju vrlo, no da bidnem iskren ne možem ji ni krivit, di će radit kad nas vako gulidu, samo je njevo važno, probaj ne platit frtalj kad dospije, oma su tu kojikake pritnje, te nema ovog te onog, kugod da bog zna daju, ta kod nas je ta suvencija stvarno dosta suva što kaže Joso, ni je dosta ni za porez a kamol za čega ozbiljije uradit s njom. No evo, taman sam nalijo vode u lavor da malo ošikarim noge i ožuljam ji cigljom da me ova moja već ne ruži, veli da sam joj sve čaršape išmirglo s moji petama, kad jevo ti Pere na tarabama sav unezviren kugod da je bižo iz mijane pa će: »Av komšo ovog njim njevog, av otac ji prokarto, av ko ji samo izvokšovo, ta ded već s divanom na sunce majkuša mu nemoj da toliko trune u tebi velim i ja sam već niki uzbunjen i poplašen, kad se vako usplahirijo tu nemož bit dobrog.« »Ded malkoc vina da prvo dođem sebi, a i divan će mi se lakše klizat«, veli meni moj Periša. »Ta nevdiš da kiselim noge, neg uzmi bokalić i lampu pa idi sam u podrum i pušti iz onog bureta livo«, on ti skoči pa zgrabi onaj veći bokalić s astala, huncut toliko nije unezvirit da uzme manji i trk po basamagama da sam moro viknit za njim, »da si zviždijo dok ne izadeš i žuri natrag, i ja sam žedan, nemoj da te moramo izvlačit iz podruma«. Kad je došo natrag i nalijo nam po čašu, priđe na divan. »Av moj Braniša, ta ovako štogod Ivković šor nije zapamtijo odavno, ja ti niki dan lipo očo na obračun ko velim to malo novaca da sklonim kad oni meni kažedu četrnajst dinara.« Pere se sav naduvo ko pućak kad će blebećat, kugod da opet priživljava idište u zadrugu. »Kaki četrnajst otac vas prokarto, pa niki dan sam kad sam pridavo žito čuo od onog vašeg na maži da je sedamnajst.« A pa to je bilo prija tri dana, sad je četrnajst oma, a ako se žito bolje proda ondak ćete dobit zaostatak posli, lipo mi ta gospoja kazla. Čeljadi moja sad se i ja niki vrpoljim, i na pete sam zaboravijo pa mi se sve smedžurala u vodi. Znaš kad će to bit naknadno moj Pere, kandar na sveti nikad, jal koji dan prija, ta kad oni uzmeđu a novci nisu na potegi, onda je to to. Čeljadi moja jestel vidli šta se sa svitom radi, a mi nek oremo sijemo i vršemo, nađe se kogod pa skupi našu muku, kupi lipu limuzinu, jal četri pet ispid avlije, a nikom ništa, kažedu ima pravde, više ne virujem borme ni sam sebi. Kugod niki dan kad sam bijo na slavlju, skupilo se tamo fajn svita u avliji, pa krenili divanit sve divandžija za divandžijom falit i obećavat, mikrofone uzbunili komšijske vaške pa se razlajale, oni smidu kast, neg idemo ja i Periša utuć ovaj bokalić, grijota je da vitri, a i tako ne možmo pomoć ni sami sebi. Zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Došlo vrime da se i tuđe popravlja

Bač Ivina mlađa, otkako je došla na raspust, samo nikuda orca. Odjutros, ope, ošla ajzibanom gore, veli šalje je njezno društvo na nedilju dana da se malo uči cigrat nako kako se cigra tamo. Ajd, šta će, cura napakovala torbu, ni baš lagana, a ponela i nikaki knjižurina, pa ošli na štaciju na bicigla. Veli ka ide natrag on će jednu tirat, a drugu će drugom rukom nuž nju gurkat. Samo što su došli u sokak di je štreka, mada je bili dan, štacija se izdaleka svitli ko Betlem. Istom ka su došli bliže,

Piše: Ivan Andrašić

vidi friško okrečana, okna o pendžera i vrati sva cila, dovratki novi, sve se sjaju. Misli se, još samo da pokosu travu između štreka, malo uredu ajzlu, pokupu čikoše, kese i papire, sve bi to moglo izgledat lipo ko pri tristčetrdest godina. Uto naišo i njegov stari pajtaš Mata, veli i on će u varoš. Samo što se latili divana, ide i mlađa, kupila kartu i veli da će ajziban kasnit sat ipo vrimenta. »No, frašt ji uvatijo, kaki su to ajzibani što na tako malo kilometri tako puno kasnu? Još malo pa će se u varoš, ako imadeš kaka važnija posla, tribat krenit danas za sutra. A sićaš se ka smo išli u škulu, ajziban vukla na *Mariška*, samo duvala i stenjala, al išla uvijek na vrime. A štacija nam uvijek bila friško okrečana, ograda ofarbana, baščica okopana i puna cvita. Sve to držali kako triba železničari. A gle sad, jedva su je okrečali potli trist godina«, veli pajtaš Mata i bisno otpljune. »E, moj pajto, ne bi je krečali ni sad, da to ni platilo selo. Šefovi daleko, pa niko ni ne vidi, a ruku na srce, nikomu ni ni briga za selendre«, veli bač Iva i zagleda se u štaciju. I on se sitijo školacki dana, pa se malo i naškobijo ispod brkova. »Pa kako sad, zašto selo mora uređivat štogoda što ni selcko? Vamo dole železničari, na spratu ni što su kadgoda bili železničari, pa zašto ne kreću oni? I zašto onda nisu okrečali i ajzlu, pa je potli lipo izribali, da bar izgleda kršteno. Koliko put se tamo mora otit rad sebe? Taman sve obaviš doma, pa misliš miran si do varoši, al ti se palnovi pobarusu, ka ajziban toliko kasni? E, vidiš, pajto, mi smo iz voga sela, pa ka već plaćamo, ja bi izbirnijo dsa krečamo vo, jel je više selcko neg no što su okrečali. Eto, blago i železničarma i stanarma. Lipo znadu, što je državno, to je i moje, a ka triba krečat, što je moje, nek kreča država. A ako država neće, jel ne može, oće i može selo«, počme filtozirat pajtaš Mata, veli da mu brže projde vrime, ajziban svakako kasni. »Po tvojemu, pajto, tako bi lipo mogo i ja. Kuća mi od sokaka skoro ni krečana, nema se. E, lipo bi bilo iskat da selo okreča, a onda ko projde nek beca koliko oće, krečanje mi ni ništa koštalo. Selu bi bila manja šteta i jid, baram sam i ja selcki, pa je onda i moja kuća selcka, više neg štacija«, veli bač Iva i napne se smijat ko ludi na bodu.

17. srpnja 2015.

MISLI POZNATIH

- **Hesse:** Niti jedan čovjek ne može razumijeti ono što nije doživio.
- **Goldsworthy:** Poslovica je duh jednog, a pamet mnogih.
- **Picasso:** Život je komedija onima koji misle, a tragedija onima koji osjećaju.

KVIZ

Fran Krsto Frankopan

Koje godine i gdje se rodio hrvatski plemić Fran Krsto Frankopan?
Tko je bila njegova polusestra?
Čega je bio jedan od glavnih organizatora?
Koja je bila njegova služba u Hrvatskoj?
Kako se zvao njegov jedini objavljeni literarni rad?
Zbog čega je bio utamničen?
Kada je pogubljen u Bečkom Novom Mjestu?

Rodio se 4. ožujka 1643. godine u Bosiljevu.
Katarina Zrinska.
Urote hrvatskih i ugarskih velikaša poznate pod imenom Zrinsko – Frankopanska.
Bio je ogulinski kapetan
Spjev *Elegia*.
Zbog pozivanja na ustanak.
30. travnja 1671. godine.

FOTO KUTAK

Tarana je odlična!

VICEVI

Pita učiteljica Pericu: Zašto si Perice opet zakasnio u školu?
Perica: Sanjao sam da sam bio na putu oko svijeta pa sam se kasnije probudio.
Učiteljica: A zašto si ti lvice zakasnio?
- Čekao sam Pericu na aerodromu.

Mladi lav pred početak svog prvog nastupa u cirkusu.
uznemireno upita svog oca:
- Tata, tko su svi ovi strašni ljudi?
- Ne brini, sine, iza rešetaka su!!!

STRUČNI SKUP ZA ODGOJITELJE, UČITELJE I NASTAVNIKE U ĐURĐEVCU

Obilje sadržaja

U organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje iz Zagreba u Đurđevcu od 6. do 10. srpnja, održan je stručni skup za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnike hrvatske nacionalne manji-

ne, iseljenike i Hrvate u BiH. Sudjelovalo je 66 polaznika iz 9 zemalja: Austrije, Australije, BiH, Italije, Mađarske, Slovačke, Slovenije, Srbije i Rumunjske. Iz Vojvodine je, uz potporu HNV-a, doputovalo 18 sudio-

nika, iz Subotice, Male Bosne, Tavankuta i Đurđina.

Ovogodišnji domaćin skupa bila je osnovna škola *Ivan Lakićević Croata* mjesta Kalinovac, uz pomoć grada Đurđevca i Komunalne – križevačke županije. Tijekom pet dana, organizirana su predavanja i radionice iz hrvatskog jezika, geografije, povijesti, glazbene i likovne kulture, gastronomije i folklora, te je

organizirana i terenska nastava po okolici. Teme su bile raznolike ali korisne: o pravopisnim normama hrvatskog jezika; o Podravini; naivnom slikarstvu; o izgradnji naselja; o legendi o picokima koji je zaštitni znak tog kraja. Učili su nas da sviramo na cimbalu, da plešemo hrvatske plesove, da spravljamo štrukle i druge domaće delicije. Osjećali smo se više nego dobrodošli jer su se domaćini trudili da naš boravak bude za pamćenje. Našem dolasku u čast zazvonila su zvona crkve sv. Luke u Kalinovcu, u Svetoj Ani, mjestu u Bilogori, u starom mlinu domaćice su nas ugostile uz domaće specijalitete. Proveli su nas kroz podravsku pješčaru i organizirali su nam večer iznenađenja u prelijepom ambijentu bilogorskih vinograda i jednog vinskog podruma. Bio je ovo još jedan uspješan i značajan seminar koji je uz obilje sadržaja rezultirao i jačanjem veza između prosvjetnih djelatnika koji izvođe nastavu na hrvatskom jeziku diljem svijeta.

Z. Nagel

Gradska uprava Subotica, Taništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O PODNESENOM ZAHTEJUVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta *TERMIX* DOO Subotica, Nade Dimić br. 14. podnio je dana 7.7.2015. godine pod brojem IV-08-501-213/2015 zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: **Postrojenje za skladištenje i tretman neopasnog otpada**, na katastarskoj čestici 24906/1 KO Stari grad, Subotica, (46.130843°, 19.652406°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226), počevši od 17.7.2015. svakog radnog dana od 10 do 12 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

MARKO BERBEROVIĆ, PREDSDJEDNIK NK TAVANKUT

Očekujemo još bolji rezultat

Momčad je 8. srpnja započela s pripremama za novu sezonu u Bačkoj nogometnoj ligi

Nakon slabog starta na početku Bačke lige, u koju su se na koncu prošlog prvenstva kroz doigravanje plasirali, nogometaši NK *Tavankuta* su u nastavku sezone zaigrali mnogo bolje i odličnim rezultatima, na koncu, zauzeli vrlo solidno deseto mjesto. Velike zasluge za solidnu sezonu u prvog godini višeg natjecateljskog ranga ima predsjednik **Marko Berberović**, koji je na čelo kluba došao u najtežim trenucima, a svojim je neumornim angažmanom od prvog dana bio uz momčad.

Protekla sezona je za nas početnike bila veoma teška jer smo klub preuzeli u vrlo neugodnim uvjetima i iskreno nismo ni znali kako izgleda organizacija jednog ozbiljnog sportskog kolektiva.

Prvih sedam kola imali smo svega dva boda, ali smo se postupno počeli bolje organizirati, uzeli smo novoga trenera **Pređraga Tomića** i počeli su stizati

bolji rezultati. Na koncu smo u prvoj sezoni natjecanja u Bačkoj ligi osvojili 35 bodova i zauzeli deseto mjesto što je jedan vrlo dobar rezultat, pojasnio je na početku razgovora predsjednik NK *Tavankut* Marko Berberović.

NOVO PRVENSTVO

Iako se još uvijek ne zna točan datum početka nove sezone natjecanja u Bačkoj nogometnoj ligi, nogometaši *Tavankuta* su već započeli s pripremama.

Točan datum početka prvenstva nije još preciziran, ali očekujemo da će se prvo kolo igrati oko 15. kolovoza. Neovisno o tome mi smo već 8. srpnja na našem stadionu započeli s pripremama koje vodi novo angažirani trener **Bogoljub Džinić** iz omladinskog pogona NK *Spartak*, pa sukladno tome očekujemo i nekoliko pojačanja iz mlađe selekcije subotičkog superligaša. Također u novom

prvenstvu ćemo biti pojačani s dva naša nekadašnja igrača koja su dosada igrala u Mađarskoj, ali sada prema njihovim propisima je limitiran broj stranaca, pa će dres *Tavankuta* ponovno obući **Mladen Vizin**, **Davor Balažić**, te **Dejan Godar** koji je u prošloj sezoni nastupa za Bačku iz Pačira.

Uz to uspjeli smo sačuvati kostur momčadi koja je odigrala prošlo prvenstvo pa iskreno vjerujem kako bi u novom prvenstvu Bačke lige mogli napraviti još bolji rezultat.

PRIPREME

Kako nam predsjednik Berberović veli, NK *Tavankut* će tijekom pripremnog razdoblja odigrati nekoliko pripremnih susreta i kroz ove kontrolne mečeve pronaći idealnu momčad za početak novoga prvenstva.

Prvi planirani prijateljski susreti su protiv NK *Bačke*, *Sloge* iz Ostojičeva i *Radničkog* iz Sombora, koji će nam dati bolji uvid u igrački potencijal s kojim raspolažemo jer želimo biti ozbiljna ekipa s namjerom postizanja još boljeg rezultata. Namjera nam je od starta postizati rezultate i imati standardnost tijekom cijele sezone. Za to je nužna dobra koordinacija između uprave, trenera i momčadi, a NK *Tavankut* je sada jedan ozbiljan nogometni klub u kojem osim prve momčadi postoje i mlađi natjecateljski pogoni u kojima redovito trenira sedamdesetak malih nogometaša različitih starosnih uzrasta.

TAVANKUT

Na naše pitanje koliko su Tavankučani privrženi svom nogometnom klubu, prvi čovjek Bačkog ligaša spremno odgovara:

»Selo voli nogomet i svoj NK *Tavankut*. Imamo u prosjeku 250 gledatelja na svakom domaćem susretu što je brojka kojom se ne mogu pohvaliti ni mnogo veći klubovi u gradskim sredinama. Prate se rezultati, imamo dobru suradnju s OŠ *Matija Gubec* i djeca se usmjeravaju prema klubu, jer je NK *Tavankut* u ovom trenutku jedina prava organizirana sportska aktivnost u našem mjestu.

Osobno smatram kako je vođenje NK *Tavankut* izuzetno odgovorna dužnost koja zahtijeva i tjelesnu i psihičku angažiranost na brojnim segmentima kvalitetnog organiziranja rada svih struktura u klubu.

SURADNJA S HRVATSKOM

Hoće li u budućnosti biti realizirana sportska suradnja s nekom nogometnom momčadi iz Hrvatske?

Imamo pregovore s Varaždinom i s osječkom regijom, pa bi u skoroj budućnosti trebali očekivati i praktičnu realizaciju ove suradnje i odigravanje prijateljskih susreta, što je izuzetno dobro za afirmaciju naših nogometaša, najavio je na koncu razgovora Marko Berberović, predsjednik vrlo perspektivnog nogometnog kolektiva NK *Tavankut*.

TAVANKUČANI U REPREZENTACIJI

Velikom uspjehu nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine na nedavnom SP za nogometne hrvatske klubove izvan domovine pridonijelo je i nekoliko nogometaša iz redove NK *Tavankut* (**Mihaljević**, **Vizin**, **Skenderović**, **Godar**...)

DUŽIJANCA-TAKMIČENJE RISARA

ŽEDNIK, 2015.

